ANUL XXIV - Nr. 16 MARTIE - APRILIE 1979

Carpații

Depósito legal: M. 8.137-1958.

Director: Aron Cotrus † REVISTA DE CULTURA SI ACTIUNE ROMANEASCA IN EXIL Redactor: Traian Popescu

CHRISTOS A INVIAT!

Cu moartea pre moarte
calcand
Si celor din mormanturi viata
daruindu-le!

UN EXEMPLU PILDUITOR

A 31 Martie 1979, din inițiativa unor Români inimoși și plini de dragoste de Neam, grupați în — Centrul Cultural "Independența", a avut loc în Köln (Colonia) — Germania Federală, o impresionantă manifestare românească de solidarizare cu suferințele fraților noștri din Basarabia și de protest împotriva încorporării arbitrare, pentru a III-a oară în imperiul Rusiei Sovieto-Comuniste, a acestei frânturi de pământ românesc de peste 20 de secole.

Se împliniseră cu câteva zile mai înainte, la 27 Martie 1979 — 61 de ani dela realipirea voluntară a Basarabiei la patria mamă — Romania — și 35 de ani dela cea de a III-a răpire la 23 August 1944, dată care pentru Neamul Românesc integral, reprezintă cea mai teribilă dramă din istoria lui milenară, iar pentru pământul moldovenesc al Basarabiei, genocidul organizat după conceptele mongolice ale Sovietelor și martirizarea ei.

Peste o sută de participanti în persoană și alte zeci de prezenți prin adesiuni, au dovedit, odata mai mult, că exilul are resurse de energie inepuizabile, atunci când e vorba de a se manifesta contra nedreptății făcută Tarii Romanesti și că pot forma un bloc intr'adevar românesc, atunci când ambițiile personale sau partinice, sunt lasate la oparte, în interesul luptei de desrobire a României.

Deși aparțineau diverselor grupuri politice și comunități românești din exil, reprezentând refugiații vechi și noi din: Austria, Germania Federală, Franța, Spania și alte Țări, nota predominantă în discuțiile, conferințele și reuniunile care au avut loc, a fost frățietatea românească și înțelegerea deplină în problemele desbătute.

O armonioasă unitate de vederi, de soluții și de rezolutii, care au transformat reuniunea intr'un adevărat Congres care îndreptățea redactarea moțiunei finale, adresată marilor puteri tutelare ale Organizației Națiunilor Unite, și căpeteniilor lumii libere.

Sunt zeci de Asociatii, grupuri, "folclorice, politice" sau comunități românești înființate dela 1944 și până astăzi, pe suprafața planetei, peste care exilul conștient, sau spiritul de aventură, a risipit fugarii Români după 23 August 1944. Puține sunt însă acelea care fac Istorie și vor fi trecute în Cartea de Aur a Nemului Românesc.

Intre acestea va fi firește și Asociația Culturală "Independența" din Colonia, a cărei activitate, numai în ultimii trei ani, a încrustat pe răbojul acțiunilor românești în exil — 19 conferințe lămurire și protest asupra situației tragice din România, isbită deopotriva de urgiile naturii-inundații, cutremur de pamant, seceta ca și de urgia falsei democrații ruso-comunista.

Zeci de apeluri, publicații, broșuri, articole manifeste, mesagii, au împânzit cancelariile occidentale făcând prezente nedreptatea și suferințele impuse arbitrar Poporului Român.

Chiar daca deslegările favorabile întârzie să vină, nici un efort, nici un sacrificiu nu e inutil, pentru a menține — cum spune Georgel Demetrescu — deschis dosarul Istoriei... căci Istoria nu și-a spus ultimul cuvânt în cazul României. Pentru aceasta axemplul Românilor din Colonia trebue multiplicat și imitat.

Traian POPESCU

BASARABIA O PROBLEMA IN SUSPENSIE

de Alexandru SUGA

E baza principiilor de drept internațional, poporul român are dreptul să revendice Basrabaia, Bucovina de nord și regiunea Herța provincii anexate de Uniunea Sovietică în Iunie 1940 și de atunci părți componente ale celui mai mare imperiu colonialist din lume. In virtutea art. 53 al Convenției dela Viena cu privire la dreptul tratatelor se poate citi: "Orice tratat internațional, care în momentul încheierii lui, este în conflict cu o normă imperativă a dreptului internațional este nul", și, pe baza acestui articol România poate cere anularea actelor pe baza cărora Uniunea Sovietică a încorporat aceste teritorii.

Uniunea Sovietică susține că are două titluri de drept internațional care legitimează încorporarea teritoriilor române în 1940, și anume: "Convenția dela 28 Iunie 1940 și Tratatul de pace dela Paris din 10.2.1947.

Ambele titluri de drept internațional sunt însă nule, fiindcă violează norme imperative ale dreptului internațional. Demonstrăm:

1. La 26 Iunie 1940, Uniunea Sovietică cere ultimativ României cedarea Basarabiei și a Bucovinei, amenințând cu războiul în cazul când România nu satisface cererile sovietice. O zi mai târziu, România răspunde printr'o notă diplomatică că "este dispusă să cerceteze cererile Uniunii Sovietice și roagă statul sovietic să numească delegați și să fixeze data și locul". Răspunsul guvernului român nu satisface guvernul sovietic, și, în cursul aceliași zi, adică la 27 Iunie, Uniunea Sovietică lansează un nou ultimatum și fixeză un nou termen de 24 de ore. La 28 Iunie 1940, ambasadorul român la Moscova predă în scris răspunsul guvernului român, și care avea următorul conținut: "Pentru a evita deschiderea ostilăților în acea parte a Europei, guvernul român se vede silit să accepte condițiile evacuării, care au fost impuse în răspunsul sovietic". Formal se poate ajunge la concluzia ca la 28 Iunie 1940 între Uniunea Sovietică și România s'ar fi încheiat un tratat internațional.

România a acceptat "oferta" făcută de Uniunea Sovietică. In această privință nu se poata obiecta nimic. Pentru încheierea unui tratat internațional este suficient acceptarea ofertei. La fel, dacă nu se specifică, nici nu-i nevoie de ratificare.

Dar în nota de răspuns a guvernului român dela 28 Iunie 1940 se vorbește de "retragerea trupelor române din Basarabia", cu alte cuvinte România își retrage trupele și admite o "ocupație militară sovietică". Aici nu este vorba de o "cedare". Si fiindcă este vorba numai de o ocupație militară, Uniunea Sovietică nu era îndreptățită să încorporeze Basarabia, Bucovina de nord și regiunea Herța în componența statului sovietic. Ca putere ocupantă, Uniunea Sovietică nu avea dreptul să acorde cetățenia sovietică populației, nici să ceară satisfacerea serviciului militar și nici să introducă legile sovietice. Toate aceste operațiuni sunt contrare dreptului internațional.

Dat fiind faptul că în art. 1 alniatul 2 al Tratatului de pace dela Paris din 10.2.1947 se poate citi că: "Frontiera sovieto-română este astfel fixată în conformitate cu Acordul sovieto-român din 28 Iunie 1940"... trebuie să pornim dela această constatare, și anume că "formal" s'a încheiat la acea dată un acord între România și Uniunea Sovietică. In acest caz acest tratat este nul, fiindcă este contrar principiilor de drept internațional general.

La acea vreme, Uniunea Sovietică amenințând cu "forța" ca să-și poată impune dorința a violat un principiu recunoscut și înscris într'o serie de tratate internaționale, semnate atât de Uniunea Sovietică cât și de România, și anume: a) Pactul Kellogg (Pactul Litvinov). b) Convenția pentru definirea agresorului dela 3-4 Iulie 1933 (semnată la Londra). Dar în Iunie 1940, Uniunea Sovietică le-a călcat, și ca atare a violat un principiu de drept internațional și ca urmare așa numitul "Acord sovieto-român" dela 28 Iunie 1940, este nul.

După 28 Iunie 1940, mulți oameni politici, printre care americanii și englejii au condamnat anexiunile sovietice. Aceste proteste erau conforme cu Rezoluția Ligii Națiunilor din 11.3.1933 care obliga statele să nu recunoască nicio situație, tratat sau acord care a rezultat după întrebuințarea forței. Violând un principiu de drept internațional și propriile acorduri, conform art. 53 al Convenției dela Viena, așa numitul "Acord sovieto-român" de care vorbește Tratul de pace dela Paris din 10.2.1947, este nul. Nulitatea lui trebuie să fie cerută de un guvern. Dar cum la ora actuală guvernul român dela București nu este emanația poporului român, ci unelta trupelor de ocupație sovietice, acest guvern nu poate intenta procedura de a fi declarat acest tratat nul. Trebuie așteptat momentul când poporul român va fi stăpân pe destinele sale și atunci va cere înlăturarea lor.

2. Statele participante la Conferința de pace dela Paris nu au fost înputernicite de nimeni și nici nu puteau să valideze un tratat nul. Ele nu aveau dreptul să "legitimeze" anexiunile sovietice făcute cu violarea dreptului internațional. Mai mult chiar, la Paris s'a mai violat și un alt principiu de drept internațional general: "dreptul la autodeterminare". Acesta fusese recunoscut ca principiu de drept internațional general. Mai mult chiar, pentru a fi luat în considerație, din inițiativa Statelor Unite, statele beligerante au fost obligate să nu facă anexări de teritorii, iar în caz de schimbări de teritorii, acest transfer trebuia făcut numai cu consimțământul populației. Aceste obligații au fost luate prin Charta Atlantică, iar după aceia, dreptul la autodeterminare a fost fixat și Charta Organizației Națiunilor Unite, și anume în art. 1, nr. 2, art. 53 și art. 76.

La Paris nu s'a ținut seamă de acest drept, ca atare Tratatul de pace dela Paris din 10.2.1947 violând un principiu de drept internațional general, poate fi considerat ca atare nul. Si de data aceasta, nulitatea poate fi cerută numai de un guvern român care să aibă mandat din partea poporului român. Actualul guvern nu reprezintă interesele poporului român, ci interese străine.

La ora actuală Uniunea Sovietică nu are un titlu valabil de drept internațional asupra teritoriilor incorporate la 28 Iunie 1950. Ea este numai o putere ocupantă și la timpul său România va fi repusă în situația avută anterior acelei date, adică să-și poată exercita suveranitatea asupra Basarabiei, Bucovinei de nord și a regiunei Herța.

Trecerea timpului nu joacă niciun rol, căci conform unui principiu de drept" o sută de ani de ilegalitate, nu înseamnă o zi de legalitate". Uniunea Sovietică este și va rămâne un posesor fără drepturi de suveranitate.

POEZII DIN INCHISORI

MAMA!!

Infloresc trandafirii și crinii,
Ard — alb —, sus în cerul grădinii.
Alintă căsuța din stele —
Și pașii măicuții, — picurați printre ele.

E plină grădina de-amurg-și dureri, —
Șunt în ochii ei calzi —, lăcrămând primăveri...!
In ce depărtări ca de vrajă — și când!?
A fost o măicuță cu aur în gând...!

Avu un copil în micul ei vis,
De lume și vremuri, — acuma ucis.
Pe ce cărărui un gând să reped...!?
Deschide — te cer, — copilul să-mi văd! —
Dă-i drumul stăpâne...!
Și arde plângând, măicuța bătrână,

In cer luminând,
S-aprind trandafirii durerii — și crini,
Suspinul tăcerii, tresare-n grădini...!

ION PIN

LA PRAVOSLAVNICA Y DIALECTICA
MORALIDAD DE LA POLITICA RUSA
BASARABIA

por Ion TOLESCU

RENTE al avance de la ancestral barbarie, tomando cada siglo camaleónico semblante, frente al panslavismo, por esencia antinacional y anticristiano, se encontró el dacoromanismo, destino nacional-ecuménico del *"desdichado Pueblo de los Carpatos"*.

Pedro el Grande no tenía siquiera como frontera el Nipro, y la Moldavia rumana tuvo que sufrir la pérdida no solamente de sus territorios de entre Bug y Dniester, sino, con el tiempo, de su cuerpo mismo, hasta Pruth: *"la Besarabia"* y también la Bucovina del Norte, cuna de Esteban el Grande.

Este avance ruso hacia el Oeste había sido previsto por Esteban el Grande, y teniendo las pruebas del mal apoyo que se podría esperar de los pueblos *"cristianos"* en la lucha contra el Islam, en el lecho de su muerte dejaba como testamento a su hijo Bogdan III, el consejo de aceptar más bien voluntariamente la soberania de los turcos, en contra de los cuales, el *"Atleta de Cristo"*, había luchado toda su vida para detener su expansión y rechazarlos de las orillas del Mar Negro, de sus fortalezas de *"Chilia"* y *"Cetatea Alba"*, que los sultanes le habían arrancado.

He aquí la convención entre Bogdan III y el Sultán Selim I, donde se ve que se está lejos de una anexión y que los derechos históricos del pais rumano sobre sus territorios, que en aquel momento alcanzaba el Dniester, son indiscutibles.

La Moldavia era un pais soberano, y por este hecho no se legitima la cesión de la Besarabia por los turcos en 1812 y tampoco los derechos de los rusos, que se apoyan únicamente en esta cesión.

El articulo primero del tratado de 1513 decía:

"La Puerta reconoce la Moldavia como pais libre e independiente".

El segundo articulo asegura la libertad de ejercitar el culto de la religión cristiana.

El tercer articulo es la garantía de la integridad territorial:

"La Sublime Puerta se obliga a defender la Moldavia en contra de toda agresión eventual, y mantenerla en el estado en que se encontraba anteriormente, sin que se le haga la menor injusticia y sin dejar que se le arranque la minima parcela de su territorio".

Articulo cuarto:

"La Moldavia será ordenada y gobernada por sus propias leyes, sin que la Sublime Puerta intervenga de ninguna manera".

Articulo sexto:

"El dominio de los principes se extenderá sobre todo el territorio moldavo".

Las mismas cláusulas se respetan en 1529, en el tratado firmado con el *"Domnitor"* Petru Rares (N. Iorga, Comneno: ob. cit., pag. 13, 14 y 15-A. D. Xenopol).

En lo que se refiere a la dominación turca, los principados rumanos, como la mayoría de los pueblos cristianos invadidos por el Islam, han sido sometidos a pesados impuestos; pero ellos, más que cualquier otro pueblo cristiano en lucha contra el Imperio Otomano, han conservado su autonomía (como se ve en los mapas del tiempo, nitidamente, separado de aquel Imperio).

Ellos han guardado hasta el siglo XIX, cuando se independizaron para siempre, su Derecho escrito (el Derecho musulmán era aplicado solamente en las *"raias"*, las guarniciones turcas). Guardaron las aduanas y todos los atributos de su fe cristiana, de su soberanía de Estados ligados a la Puerta Otomana, tan sólo por un vasallaje esencialmente tributario.

¿Cómo se explica entonces la *"cesión"* del territorio moldavo por los turcos al Imperio ruso en 1812?

¿Qué conciencia humana podría admitirlo?

Los rusos han llamado a este territorio de entre Pruth y Dniester *"Basarabia"*, para ocultar el nombre *"moldavo"* para siempre. (Ellos han reactualizado el nombre de "moldavo" solamente en 1924, cuando fundaron la República Soviética Moldava, y eso seguramente con el fin de integrar a esta mitad de la Moldavia robada la otra mitad, o sea, toda la tierra rumana hasta los Cárpatos.)

La Basarabia es un ejemplo típico de un problema de conciencia, para toda la humanidad, pues los rusos hacen política expansionista con este territorio rumano; es una calamidad histórica de la idea bárbara del *"derecho del más fuerte"*; una página negra de la vida del mundo entero, este mundo asolado por la más deprimente falta de ideal y por el egoismo y la competición de sus imperios.

Se sabe la lucha encarnizada de las tres potencias históricas de Europa para la posesión y control del Delta danubiano: Turquía, Austria y Rusia. Pues la *Besarabia* rumana no es sino el Delta danubiano. Ello domina el Mar Negro; y quien quiere tener el Mar Negro tiene que ocupar *Besarabia*.

De ellos, la primera a dominarla fue Turquía, y desde el enflaquecimiento del Islam, la aspiración de Rusia, aun del tiempo de Pedro el Grande, de convertirse en un país marítimo, se caracteriza por la política de conquista de las costas del Mar Negro y Báltico. La conquista del Mar Negro supone las dos cuestiones esenciales de la política rusa: los Estrechas Bosphorus-Dardanelles y el Delta del Danubio. La toma de Azov, el alcance de la desembocadura del Dniester, el Delta, son puntos, en esta línea de la orientación política hacia los Estrechos, Constantinopla y el Mediterráneo.

Para llegar a este fin todos los medios fueron buenos:

La mistificación de la fe cristiana, arrogando a sus agresiones guerreras, una especie de *"protección"* de los pueblos cristianos dominados por los turcos.

La lucha contra el Islam.

Y el Paneslavismo, para los pueblos de origen eslavo de la Europa Central.

Así, pues, el zarismo se aprovechó de todos los momentos favorables para invadir Besarabia y llegar a su objetivo político que le garantizaba después su avance hacia el Bósforo, la Adriática y los Alpes.

Y eso, a pesar de todas sus garantías (en 1711: *"La Moldavia obtendria sus antiguas fronteras hasta el Dniester y no pagaria ningún tributo"*, decía el tratado de Pedro el Grande y Dimitrie Cantemir, en 1711. *"El Imperio ruso restituye al Imperio Otomano toda la Besarabia con las ciudades de Akerman, Kilia e Ismail, con sus villas y fortalezas y todo lo que esta provincia contiene"*, decía el tratado de Koutchouk Kainardji, en 1774 precisaba, pues, lo mismo que estaba escrito en el Tratado de Belgrado de 1736).

Pero estalló la guerra ruso-turca de 1806-1812, y por el tratado de Bucuresti, el Imperio Otomano cometió el atentado contra el pueblo rumano, cediendo arbitrariamente a Rusia la Besarabia rumana por la fuerza, sin ningún derecho absolutamente y porque entonces el Principado de Moldavia era incapaz oponerse en armas contra el desmembramiento de su territorio.

He aquí las circunstancias históricas del año 1812.

La Puerta Otomana, para una explotación mayor de los Principados Rumanos, multiplicó el cambio de Principes, imponiendo a despecho de los más legitimos derechos e intereses de los Principados, un régimen de fanariotas, es decir, de griegos del Fanar de Constantinopla, nombrándolos principes gobernadores y limitando el gobierno de éstos a un periodo de siete años.

Era un abuso que no justifica la tesis rusa de que los Principados habrian perdido su identidad y se habrían convertido en provincias turcas, y entonces con eso la cesión de la Besarabia "provincia turca" era legitimo.

Eso era en contra de todos los documentos históricos

que prueban que en aquella época los Principados existian como Estados y que el Estado de Moldavia se extendia desde siglos hasta el Dniester.

La prueba de que los turcos no ejercitaban más que un protectorado sobre los Principados es que, en el momento que este Protectorado llegó a ser abusivo, los rumanos hicieron protestar, cada vez más eficaces contra el ejercicio abusivo de esta soberania turca, y después de estas protestas vehementes, la Puerta se habia obligado a fijar el periodo de siete años para el gobierno de los Principes, lo que antes se cambiaba cada vez que se ofrecia una cantidad mayor de dinero por los candidatos fanariotas.

Esta prueba la da hasta Rusia misma, obrando como protectora de los Principados, pues el sultán no podria tomar medidas en contra de los principes rumanos, más que en el momento en que *"el enviado de Rusia, residente cerca de la Puerta, fuera advertido y persuadido"* (Xenopol: *Historia de los rumanos*, t. II, pp. 260-1).

Asi, pues, ¿cómo podia Rusia erigirse en protectora en un *"territorio turco"*?

Lo absurdo de esta tesis rusa de que la Besarabia no pertenecia al Estado Moldavo, sino al Imperio Otomano, resulta una monstruosidad mezclándose aún con la hipocresia de la mistificación del ideal cristiano.

Rusia, en su calidad de protectora de los Pueblos cristianos invadidos por el Islam, declaraba la guerra a los turcos, precisamente para sancionar los abusos que la Puerta cometió en los Principados Rumanos.

La Puerta, sin tener en cuenta las obligaciones que habian contraido en 1802, destruyó a los dos Principes fanariotas: Constantin Ipsilanti y Alexandro Moruzzi, y los ejércitos rusos pasaron el Dniester y entregaron el poder a los dos Principes destituidos. Estos ejércitos *"libertadores"* ocuparon, por la capitulación de la Puerta, todo el territorio de los dos Principados y se instalaron en Bucarest.

En este momento no se habló más de la *"religión"*, del *"ideal cristiano"*, de la *"liberación de un Pueblo cristiano bajo el yugo musulmán"*, sino de la politica; y no de la politica de un pueblo vencedor que hubiera querido sustituir a los turcos en el problema de un protectorado sobre una infeliz nación pequeña sin defensa, sino que se trataba de la politica del más atroz sistema de desnacionalización. Rusia no era una nación, sino un conglomerado étnico sin conciencia y con una sola aspiración que se ponia ahora de manifiesto: la destrucción de los pueblos que tenian una conciencia. El valor moral de esta politica no es más que una consecuencia lógica.

La ocasión que se ofrecia a la politica rusa de conquista era verdaderamente única para no olvidarse del móvil inicial de la liberación de los Principados Rumanos por el cual Rusia habia comenzado la guerra.

Los rusos impusieron en Occidente el punto de su politica de anexión de la Moldavia y de la Valaquia al Imperio Ruso (el tratado secreto de Erfurth "reconoce la dicha anexión y los limites rusos llevados hasta el Danubio").

La suerte de los rumanos fue el conflicto entre Napoleón y el Tzar. En vista de la guerra napoleónica, los rusos se ofrecieron para abandonar los Principados, y este *"favor"* que hicieron a la Puerta Otomana vencida tuvo como precio, que pidieron en cambio, a la precipitada firma del tratado ruso-turco de Bucarest, la Besarabia, el 28 de mayo de 1812.

Asi se consumió el primer rapto frauduloso de la tierra rumana por los rusos.

El articulo cuarto decia:

"... La Sublime Puerta Otomana renuncia en favor de Rusia a las tierras situadas en la orilla izquierda del Pruth, a todas las fortalezas, ciudades y habitantes que se encuentran alli, asi como a la mitad del rio Pruth, que forma el limite entre los dos Imperios".

Apenas firmado el tratado, la noticia de la guerra napoleónica le llega al Sultán, e hizo cortar la cabeza de los negociantes turcos del tratado; pero era demasiado tarde. La tierra rumana estaba ahora bajo la ocupación rusa.

Y he aqui la suerte de los moldavos en la descripción de un escritor contemporáneo, E. Draghici:

"Acercándose el dia fatal de la ejecución del tratado y debiendo vivir cada uno en adelante alli donde la suerte le habia echado, estas horas amargas hicieron caer muchas lágrimas, pues este pueblo, reuniéndose, iba y venia a las orillas del Pruth, y como un rebaño pasaba de una aldea a otra.

Durante semanas enteras, todos hicieron sus despedidas, dando el adiós a sus padres, hermanos y parientes, a aquellos con quienes se habian criado y con quienes habian vivido hasta el momento, cuando tenian que separarse quizá para siempre" (citado por Xenopol: *Historia de los rumanos*, t. II, p. 275).

Treinta mil moldavos habrian pasado el Pruth en el momento de la ocupación rusa de las 96.526 familias (censadas por la primera estadistica rusa del año 1816, es decir: el 86 por 100 son registrados como rumanos) (*Diccionario estadistico de Besarabia*, cap. IV, II).

Como consecuencia de la guerra de Crimeia en 1854 se restituyó a la Moldavia rumana casi la mitad de estas tierras, los tres departamentos del sur de Besarabia: Cahul, Bolgrad e Ismail.

Pero después de la derrota de los turcos en 1877 los ejércitos del zar en el territorio rumano impusieron al reino rumano, aliado suyo, por acto de increible falta de honestidad politica, el nuevo rapto de estos tres departamentos.

La justificación de este vergonzoso rapto de 1877 era, se entiende, "una cuestión de dignidad nacional" para los rusos, es decir, digna de su tradicional y pravoslávnica concepción politica del respeto de los tratados.

El embajador rumano, general Ghica, de San Petersburgo, en 26 de enero escribia: "... Los argumentos en apoyo son que este territorio ha sido cedido a la Moldavia y no a la Rumania; que ha sido arrancado por un tratado del que, pues, no queda nada; que no es justo entonces que Rusia solamente lo respete en su detrimento y que esta reivindicación es para ellos una cuestión de honor y de dignidad nacional" (Correspondencia diplomática, número 563, pág. 255). Asi, pues, Moldavia si se habia integrado a la Rumania por su unión con Valaquia no existia más.

Estamos aqui a un nivel de inmoralidad politica que queda sin comentario. Pues no se trata aún del absurdo. Lo absurdo pertenece también a la lógica, pues lo decretamos en virtud del criterio de la verdad; y aqui estamos fuera de todo criterio, en la "nada", o sea en la "digna" politica nacional rusa, que al mismo tiempo "es" y "no es". Asi, pues, se entiende como Moldavia "es" y "no es"; y que no es su sustancia quien determina su ser, sino sus accidentes; que está bajo el imperio turco o dentro de Rumania como provincia unida a otro pais rumano.

He aqui una lógica, que por demasiado sostenible, los rusos le buscan un apoyo en la ética, pues se trata además de "una cuestión de honor y dignidad nacional!"

Pero el único correspondiente moral de esta lógica lo decimos nosotros aqui por su verdadero nombre: no es más que el cinismo.

Rumania ha sido siempre victima de este cinismo de la politica del más fuerte. Sus territorios fueron "cedidos" por los que no les pertenecian, a despecho del más simple sentido de honradez. No hablemos de los principios juridicos. Sus habitantes sometidos a los más perversos métodos de anonadamiento, aun por parte de una nación que se decia "cristiana", y olvidados por toda conciencia humana.

Sólo un instante los ojos del mundo miraron hacia este pais infeliz, colocado en el campo de los implacables imperialismos.

La guerra mundial estalla. Los rumanos luchan al lado de los aliados y en noviembre de 1917, los rusos en plena revolución, "Sfatul Ţarii" (el Consejo de la Nación) en Besarabia, elegido por el 72,2 por 100 de la población, ratifica el acto de unión de Besarabia con Rumania.

Después de un siglo de vida bajo el yugo de un imperio monstruoso, pues unia su sacrilegia al nombre de Cristo, se hizo justicia a Besarabia en el espiritu del generoso principio de las nacionalidades. Es una página luminosa en la historia de aquellas naciones que dieron su asentimiento al documento pesado de los derechos históricos de los rumanos.

He aqui las estipulaciones principales del Tratado de Paris del 28 de octubre de 1920:

"Art. 1. Las Altas Partes contratantes (Francia, Inglaterra, Canadá, Japón, Italia, India, Australia, Nueva Zelanda, Unión Sudafricana) declaran reconocer la soberania de Rumania sobre el territorio de la Besarabia comprendido entre la actual frontera de Rumania, el mar Negro, el curso del Dniester desde su desembocadura hasta el punto donde es cortado por el antiguo limite entre la Bucovina y Besarabia y este antiguo limite...

Art. 3. Rumania se obliga a observar con rigor en el territorio de la Besarabia del articulo primero las estipulaciones del tratado de Paris firmado el 9 de diciembre de 1919 por las principales Potencias Aliadas y asociados y por Rumania, precisamente, de asegurar a los habitantes sin distinción de raza, lengua o religión las mismas garantias de libertad y justicia como a los otros habitantes de todos los otros territorios que forman parte del reino de Rumania.

Art. 9. Las Altas Partes contratantes invitarán a Rusia a adherirse al presente Tratado desde el momento en que existiere un gobierno reconocido por ellas.

Ellas se reservarán el derecho de someter al arbitraje del Consejo de la Sociedad de Naciones todas las cuestiones que podrian ser presentadas por el Gobierno ruso en lo que se refiere a los detalles de este Tratado, siendo bien entendido que las fronteras definidas en el present Tratado, asi como la sobrania de Rumania sobre los territorios en él comprendidos, no serán puestos en discusión" ("La Roumanie devant le Congrés de la Paix").

Lo que sucedió ya estuvo delante de nuestros ojos, la generación de la segunda guerra mundial. El 27 de junio de 1940 Rusia Soviética dirige a Rumania un ultimátum y ocupa Besarabia, ni siquiera por la fuerza, sino por la traición del tirano rey Carol II, a quien "le bastaba —dijo— el palacio real de Bucarest", a encontraban los rusos su digno colaborador que dio su asentimiento a aquella tradicional politica y moralidad, de esta vez dialéctica.

Y no sólo ocupan Besarabia, sino también Bucovina del Norte. Después fueron como consecuencia de la guerra. Y una vez más invadidos bajo el signo del indigno asi llamado "armisticio" del 23 de agosto de 1944, que dejó el ejército rumano en el mismo estado de abandono en un frente sin órdenes para que luchara y fuera cercado por el enemigo y poblar los campos de concentración siberianos.

Este triste destino histórico les llama hoy a los rumanos; la tierra donde ya no encuentran reposo los héroes; la tierra profanada hoy por los rusos, por los bolcheviques. Resuena en el alma rumana de hoy la voz de Mihail Eminescu:

"Desde el Dniester hasta la Tisza
Se queja todo rumano
Que no puede abrir camino.

....

Desde el mar hasta Hotin
Vienen rusos a caballo.
¡Ay del pobre pueblo rumano!
Con su marcha hacia atrás
Pues que nada le anima.
Su otoño no es otoño
Su verano no es verano
Extraño en su propio pais
¡Oh tú, Esteban el Grande!
En Putna no quedes más
Levántate del sepulcro
En clamores de trompetas
Llevando Moldova en lucha
Si sonarás una vez
Unirás toda Moldova
Si sonarás dos, vendrán
En tu ayuda las selvas".

ROMANIA IN GRANIŢELE EI FIRESTI

THE PEACE THAT MANKIND WANTS AND ITS WORLD SECURITY ORGANIZATION

by col. Dan D. IVANOVICI

After the first World War and the signature of the treaty of Versailles during June 1919, President Wilson cherished the hope that a "League of Nations" in itself would prevent future wars, with nothing else but international law and public opinion enforcing peace.

The League of Nations which held its first meeting at Geneva, Switzerland in January 1920, and whose Charter was never ratified by the United States, was dissolved in January 1946.

The League did not have the means to carry out its decisions and a result of the powerless and unrealistic organization, the World was plunged into World War II.

With the end of World War II, the organization we know today as the "UNITED NATIONS" was founded when 51 nations signed its charter in June 26, 1945 at San Francisco, California. The purpose of this organization was to settle the differences between nations and insure that bloodshed, invasion or war would not occur again. Although the idea of such an organization was acclaimed by the majority of mankind, in practice the United Nations prove to be a dismal failure, since year after year World events caused periods of tension, uneasiness and anxiety.

So, the year 1948 saw the Berlin blockade, the division of Germany and the Communist take over of Czechoslovakia. In 1950 followed the Kores war. In 1953, there were workers' demonstrations in Berlin. In 1956, there was the Hungarian revolt and Israels' invasion of Egypt. In 1958, it was the Iraky revolt. In 1961, the Americans attempted to invade Cuba while the German Democratic Republic closed the frontier with West Germany. In 1967, Israel attacked Egypt and seized large portions of Egypt, Syria and Jordan. In 1968, Czechoslovakia was invaded by Soviet, East Germany, Polish, Hungarian and Bulgarian forces. In 1969, the Americans fought in Vietnam. In 1973, the Arabs attacked Israel. In 1975 in Lebanon, the Christians fought the Moslems while in Africa, Angola was taken by Communists aided by the Soviet. In 1977, Vietnam attacked Cambodia. In March 1978, Israel invaded Lebanon and on May 13, 1978 the Katanga rebels invaded Zaire's Shaba Province from bases in Angola. More than nine hundred innocent people were massacred. And now, at the beginning of 1979, the Vietnam invaded again Cambodia.

All of these bloodsheds, revolts have not stopped. Every day, the international press informs us that in one part or another of the Eearth, the killing of men continues no matter in what form.

All of these revolts, invasions and wars took the lives of millions of innocent people. To support the operations of these unnecessary wars and to pay for their destructive results, billions, thousands of billions dollars have been spent, money which could be used in other very useful a productive ways for mankind.

Every day, international newspapers inform us of new arms which are capable of killing hundreds of thousands of people. These arms cost millions, even billions of dollars — money taken from the mouths of the people. A single Trident submarine costs aproximately 1.7 million dollars. *More than 400 billions of dollars are spent every year for arms,* yet more than one and one half billion human beings live in poverty, with hunger, disease and fear of the real possibility of nuclear war.

Do the people want to kill themselves? Surely not. They want to live in peace, to cherish the splendor of nature, to admire the discoveries of talented men, to apply their talents to the benefit of men, to have something to eat, to be in good health, and to have a decent life. This is what mankind wants — not to see men filled like ferocious animals.

All these actions of force could have been resolved peacefully through understanding if there had existed an adequate organization, which was not only able to forbid all kind of actions of force, but also to stimulate the cooperation and help the development of all countries in the fields of economy, science and culture.

Now after 33 years of its existence the present organization of the United Nations, due to its deficiencies such as the lack of the means to carry out its decisions and the possession of the "veto" by the big powers — a weapon — which prevents solutions to problems which are in the general interest but opposed to the interest of one of them — has allowed the division of mankind into groups of hostile nations, a situation which now imperils the peace of the world.

The present international situation, due to the hatred between nations and the continuos increase of their armed forces, has deteriorated to such a point that a new war with unimaginable consequences for mankind could break at any time.

All the sacrifices produced by the innumerable wars during the history of mankind have not been able to teach or help to instill in the founders of this organization the determination to create a realistic institution which could guarantee peace. *The present organization of the United Nations is unrealistic. It cannot stop wars and is unable in guaranteeing the peace.*

After so many experiences, it is high time to put an end to all these sad and useless sacrifices. *The World must have now, with no further delay, a better organization with full power and sufficient means to be able to accomplish and fulfil the decisions of the General Assembly.*

To create this organization, which could have the name: "*THE WORLD SECURITY ORGANIZATION*", "*THE WORLD SUPREME ORGANIZATION*" or any other name, and to give it the powers to fulfil its decisions, it is absolutely necessary that the big powers, before anything else, agree to work for the realization of the crucial problem of "GENERAL DISARMAMENT". This is the first condition and the only possibility of realizing and guaranteeing peace on Earth.

To attain this objective, all countries must destroy their weapons, absolutely all the arms under the control of the new organization. For internal security, every state should only have a police force in proportion to its population. Common sense, the horror of killing and the wisdom of men would be able to resolve all kinds of divergences that could arise in the greater society of mankind. Science offers us all kinds of communication and rapid transportation. It is so advanced that mankind could be led by this new organization as easily as a president could lead his company. From New York to Tokyo or to Peking, we can communicate by telephone in less than two minutes and a group of people can arrive there in 5 to 7 hours, tomorrow perhaps in 3 to 4 hours, in order to study a divergence or an important problem on the spot.

What kind of composition should this "World's Security Organization have"?

Here are some general and specific ideas.

Once full disarmament is realized, the new organization would include representatives of all countries, each of them having one permanent member. This member would have the right to cast one vote only. The right of "veto" would not exist.

For te implementation of decisions concerning peace, decisions taken by the General Assembly, this organization would have 20 Security Bases of armed forces each provided with specialized troops and both transportation and fighter aircraft. Each Security Base will have an effective force of 12 to 15,000 men. These armed forces ould be distributed geographically that each group base force could be able to intervene in its zone in the shortest time possible.

The locations of these World Security Bases could be the following: South America 2; North America 2; Africa 2; Great Britain 1; France 1; Middle East 1; URSS 3; India 3; China 3; Philippines 1; Australia.

The World Security Organization would be in session all the time in order to be able to take necessary decisions immediately.

Notwithstanding the difficulties which could arise, this new and realistic organization is nevertheless possible. It depends on the wisdom of leaders of the big powers, if not those of today, perhaps those in the near future, if it is not too late.

The benefits for mankind from the creation and functioning of such an organization could be the following:

— The peace between men and all nations could become a reality;

— Human rights, which today are respected by at least 17 to 20 nations of the 205 independent states of the world, could become a wordwide realitin a much shorter time;

— The improvement of the material life of mankind and the increase of its spirituality;

(*Follow up page* 13.)

ISTORIA NU IARTA

de Petre BRATAN

GREŞELILE umane, de toate zilele, nu sunt tot una cu greşelile istorice. Pentru greşelile laice se mai poate cere indurare; istoria însă nu iartă. Cum s'ar putea orienta exizistenţa umană dacă ar refuza analiza faptelor istorice? Orice s'ar face, oricum s'ar încerca să se cârmească, să justifice, sau să se acopere, 23 August 1944 rămâne, va continua să rămână zi neagră pentru neamul românesc, un şir de acuzaţii cu gravul apel al tuturor catastrofelor.

23 August a debutat cu un delir maximul de falsuri, s'a sărbătorit peste ani printre jaloanele dopurilor dela sticlele de şampania omagială, iar acum se încearcă pavarea infernului cu nisipul aruncat de circumstanţă în ochii marginalilor creduli: "s'a salvat celace s'a mai putut salva"! Politica, cu implicaţiile ei imediate sau în timp, are şi ea, mai de vreme sau mai târziu, vrând nevrând, să dea socoteală, să i se facă un cont, să i se închee un bilanţ. Responsabilitatile politice nu pot fi declinate şi nici dosite; ele sunt acolo, neîndurător de prezente, împietrite pe o foaie de calendar cu neputinţă de mototolit şi de aruncat în vânt, spre a dispare. Sunt de faţă martore, calvarele romaneşti, care impun să nu se uite. Ele sunt legate de evenimente, de oameni, de practici politice determinante, care, pe parcurs, au dus Romania din impas, ciclic, la o irezistibilă prăpastie. 23 August nu apare izolat şi întamplator; se aliniază tragic de firesc ciclurilor nefaste, ajunse la maximala lor concluzie catastrofală. Nu se poate uita: climatul a fost pregatit şi calea a fost netezita de Carol al II-lea, sursa şi furnizorul integral al tututuror mijloacelor de descompunere, până la firimiţarea în debandadă a partidelor noastre politice. Marea majoritate a oamenilor noştrii politici, devenite aşchii rupte din inconsistenţa partidelor înbătrânite, au devenit uneltele de lugubre manevre cu care Carol-Lupeasca au fost spijiniţi să extermine generaţia prevazatorilor de atunci, atât de necesară azi.

Nu! 23 August nu este aşa: salvator, "la celace se mai putea salva!". Are un trecut Materializarea acestora are un trecut al descompunerii, de care se lipeşte placa consecinţelor, cu urmare. Orice s'ar face, din memoria istoriei, 23 August nu poate fi şters şi nu i se poate nega implicaţiile. Cu cât timpul trece, cu atât noile documente, care nu încetează să se adaoge, continuă demistificarea unor fapte politice şi să le fixeze monstruoasa lor realitate. S'a masacrat un crez şi o generaţie, ca să i se facă loc necondiţionatului 23 August apoi.

Cu regele Ferdinand I, dinastia regală din Romania încetează. Pe tron e urcat un asasin; patronul asasinilor. Iar partidele politice îşi anulează meritul de a fi realizat printr'o superbă mobilizare România visului milenar. Nimeni, niciodată, nu va nega măreţile realizari ale partidelor noastre politice până la instituţionalizarea crimei. Nu din cariile lor se vor alege călăii execuţiilor programate? Nu condiţiile acelea negre au dus, din doliu în doliu, la mutilarea frontierelor? Nu dela crime, prin conspiraţie, s'a ajuns la 23 August în continuarea lanţului de crime? Carol al II-lea a făcut ca instituţiile româneşti să stagneze sau să agonizeze; dupa 23 August instituţiile create până atunci sunt predate în mâinile acelora care le lichidează. Cei o amestecată mie de halogeni cu autohtoni, fără istorie, nu puteau tolera istoria care-i nega. E aici, umbră prin Paris, şi domnul Nicolae Penescu are ocazia s'o spună răspicat: cât a fost Ministru de Interne, ce pepinieră a văzut ieşind la suprafaţă din fundul tenebrelor? Dar s'o spună drept, la ora supremă a adevărului, ca o descarcare în agonie, când nici moartea nu mai poate fi minţită. Nu pe sub bagheta cu care dirija afacerile interne ale ţării s'au năpustit, aproape simultan cu hoardele stepelor, şi unităţile mobile ale "brigazilor internaţionale" care urmau să sporească biata fărâmă a partidului format din dezertori, din spioni, din delatori şi din profesionişti ai oportunităţii? Cine a spus ce-a spus: "de nu există partid comunist în România, faceţi unul urgent?". Şi cum s'a facút, domnul Penescu ştie mai bine ca oricare. Ar fi de necrezut ca *Ministrul de Interne* să n'o fi ştiut cum a pătruns în ţară coloana pestriţă a activiştilor internaţionali. Caţi din "brigăzile roşii", să zicem, au descins din Franţa în România? Domnul Penescu îi cunoaşte, şi tace. Ce l-a amuţit? A uitat că şi rângile lor au ajutat la răsturnarea scaunului său? Şi, după răsturnarea pionilor şi a ultimilor vestigii cu care s'a realizat crepusculul dela 23 August, nu tot ei, cei din agentura comunistă, au procedat urgent, pe etape, la ştergerea din ISTORIE a tuturor vestigiilor trecutului? Pe timpul cât domnul Penescu a funcţionat ca ministrul internelor, erarhizarea falsurilor a devenit principii. False alegeri "democratice", false "slogane patriotice", cadre false înlocuiesc adevăratele cadre ale armatei, falsii "români" înlocuesc pe românii din toate instituţiile ţării.

Să nu fi trecut domnul Penescu prin Cişmigiu şi să nu fi văzut cum inofensivele busturi ale elitei româneşti: Eminescu, Cobuc, Goga, Rebreanu, etc., fuseseră cu cruzime mutilate cu pietre? Cine mai putea opri şi celelalte mutilări, până la desfigurarea fiinţei româneşti?

Şi pentrucă veni vorba, să-i mai dăm domnului Penescu un mic, un foarte mic exemplu, numai o fărâmă din starea la care a fost adus omul român. Poate domnul Penescu nu a privit şi nici nu a fost informat de conţinutul" documentarului" prezentat pe canalul 2 al televiziunii franceze, la 6 Februarie, de Lelia şi soţul său Jean-Pierre Lazar, fiul cunoştinţei sale, Margot Lazar, fofilată în România pe vremea cand domnul Penescu mai era încă "tovaraş de drum" cu acei "proletari din toată lumea uniţi-vă". Soţii Lazar au prezentat, fără să vrea, ţăranul din Oltenia, fără mască şi fără fard cinematografic, adică aşa cum arată astăzi toţi ţăranii din Romania, pentru care domnul Penescu s'a bătut cu atâta patimă în piept. Iată-i; să le plângi de milă! Spectre agonice, epave consumându-şi ulitima picatură de energie! Pe ei, "talpa ţării", cine i-a trădăt? Căci, mai ales, *trădarea,* Istoria n'o iartă...

CANTEC HAIDUCESC - 23 AUGUST 1944

de Ion TOLESCU

Codrule cu foaie verde
paşi'n umbra ta mi-i pierde,
pe pământul meu că vine
rusu'n goană după mine...

Vine-aşa, că stă pe loc
doar cât ca să-mi puie foc,
foc la târguri şi la sate,
foc la câmpul de bucate,

foc la crâng, foc la păduri,
foc la case'n bătături...
După sfânta mila Ta,
Doamne, tăie-mi inima!

Sărăcana noastră vatră,
nici tu ochi de lumânare...
N'a rămas piatră pe piatră,
n'a rămas bârna'n coşare!

El că vita şi-o dăsjugă,
vai de brazda de pământ,
unde-am pus lăcaş de rugă,
vai de crucea pe mormânt!

Vai de deal şi vai de vale,
vai de pulberea din cale!
Ai! cu — atât amar de chin,
ce păcate-oi fi plătind?

Foaie verde'nrourată,
foaie verde din Carpaţi,
c'am ramas şi făr'de tată,
c'am ramas şi făr de fraţi!

Rămăsei fără de mumă,
rămăsei făr'de surori...
şi mai am doar puşca'n umăr
şi doar plumbi la cingători!

EPISTOLE FANTASTICE ȘI FANTEZII EPISTOLARE

de E. LOZOVAN

SPERAM că terminasem cu dl Penescu și mania D-ei sale de a-i "organiza" pe Români. După calculele mele provizorii, până acum l-au părăsit vreo 15 "personalități". In bloc, l-a scăpat din mâini Biblioteca din Freiburg, anexată cu japca la strategia sa planetară. A rămas in tête-à-tête cu câteva gospodine și câțiva Legionari de obediență singulară, hotărîți năpristan să se "democratizeze".

Posed un teanc de scrisori elocvent. Unele sunt rezultatul unor indiscreții. Așa e riscul progresului: scapi două secunde o hârtie de sub ochi și o cunoaște tot globul prin eficacitatea xeroxului.

N'am de gând să fac o publicare integrală științifică, cu rânduri numerotate, cu paranteze pătrate in care să introduc dubiile, cu litere punctate dedesubt, semn că și acolo e o indoială de lectură. Treaba viitorului. Aici, vreau să reproduc niște *regeste* și *excerpte* comentate. Mai intâi, iată lista cronologică a "manuscriselor":

1.° *Compromis istoric intre guvernul de la București sub președinția Domnului Corneliu Mănescu și având ca președinte a* (sic) *Republicii pe Domnul Niculae Ceaușescu și Mișcarea Legionară*, 4 p. in-4.° bătute la mașină la un rând, semnate cu o parafă episcopală: Mircea Izverniceanu, Legionar din F. D. C. Madrid, 1 sept. 1976. NB. Prin ML se ințelege in acest text viitorul grup colaborator al d-lui Penescu, sub șefia la umbră a d-lui C. Papanace.

2.° *Scrisoare a d-lui Demostene Nacu către dl Penescu*, 4 p. de mașină, Paris, 26 oct. 1976. Semnătură de tip imperial, cu N napoleonic, ascendentă, megalomană, agresivă.

3.° *Scrisoare a d-lui H. Comăniciu către subsemnatul*, o pagină și un sfert de mașină, la un rând. Semnătură modestă, blajină, in concordanță cu conținutul: duhul blândeței in fagure de miere. Mundelsheim, 19 Iulie 1978.

4.° *Scrisoare a d-lui Adrian Chintescu către dl Penescu*, 3 pagini de mașină la un rând și jumătate, spunând cu zâmbet lucruri grave. Semnătură energică, abruptă, dovedind pe omul care știe să "taie macaroana" preopinentului. Paris, 27 Iulie 1978.

5.° *Scrisoare, răspuns la n.° 4, a d-lui Penescu*, 8 pagini in manuscris. O comoară pentru orice grafolog. Caracterul autorului apare clar. Semnătura energică, studiată, sigură, a unui om calculat. Trouville, unde își "lua apele" 7 Aug. 1978.

6.° *Scrisoare a d-lui Oct. Roșu către dl Faust Brădescu*, 4 pagini de mașină la un rând. Semnătura oarecum deprimată, in concordanță cu faptele dezastruoase relatate. Ferndale, Mich. 14 Oct. 1978.

* * *

Desigur, viitorul va pune la dispoziția cercetătorilor tone de dosare. Pentru noi, scrisorile de mai sus ajung. Eu unul, discipol al marilor maeștri ai Sorbonei, imi amintesc totdeauna principiile metodologice. Nu uit, mai ales, corolarul unuia dintre cei mai respectați, H.-I. Marrou: "En histoire, la précision augmente aux dépens de la certitude" (in istorie, precizia crește in dauna certitudinii). Deci, dacă mi s'ar oferi incă 2000 de "documente" privind chestiunea ce tratez aici, aș refuza să le parcurg. Materialul enumerat ajunge. Nu fac parte din categoria istoricilor boinavi de documentalism "exhaustiv" — care este o imposibilitate. N'am fost niciodată impresionat de Barbu Theodorescu și de alți hagiografi ai lui Iorga care, in genunchi, recită litania: 25.000 de articole, 1.250 de cărți, mii de conferințe, piese de teatru și aforisme scrise in "Orient-Express". Rece răspund: mai bine ar fi scris 500 de pagini bune și cinstite, și-i trimit la opera relativ "mică" dar nepieritoare a lui V. Pârvan.

Dar să revenim la epistolele citate și la problemele extrem de bizare ce le ridică.

1.° In ce-i privește pe dl Izverniceanu, voi incepe cu semnătura: "Legionar din F. D. C." este o categorie inexistentă. A face parte din *Frățiile de cruce* pregătește pe cineva a deveni Legionar, dar nu-i conferă acest titlu prin alunecarea sensului.

Restul compoziției e demențial. Aparent insă "proiectul" e sistematizat in *a*) obiective apropiate și *b*) obiective depărtate. Adica: politică MARE, pe etape.

Prima concesie: "*ML face posibilul să uite suferințele poporului român de la Pitești, Aiud-Zarca, Gherla, Canal și alte locuri de osândă prin care a trecut neaoșul tineret român cu scopul ca guvernul de la București să se compromită la cele ce in urmare se vor examina*". Remarcă lingvistică: "sa se compromită" nu are aici sensul uzual românesc "a se face de râs". Este un spaniolism și vrea să zica "a accepta" *comprometerse*.

Nu e nevoie ca cineva să fie Legionar pentru *a nu putea* oricât de tare i-ar fi credința creștină, să uite suferințele apocaliptice... și incă pentru un foarte ipotetic aranjament politic! Există o memorie colectivă a neamurilor care ne trascende și care la noi nu va ingădui IN VECI uitarea răspunderilor. Restul "strategiei" e o copilărie: se propune din neantul exilului in care ne aflăm celor care stau in șea uitarea in schimbul tranzacțiilor! Vânt pentru bani peșin. Te intrebi dacă autorul i-a văzut pe comuniști in carne și-n oase, mai ales in dialectica tratativelor. Să-i intrebe pe "istorici", care după zeci de memorii la "aliați" s'au ales cu strapontinul lui Mihail Romniceanu in guvernul Groza.

Și ajungem la terminusul unde va prelua ștafeta dl Penescu: crearea unei comisii pe *bază de partide*, care va obține, după concepția d-lui Izverniceanu (punctul 6): "*guvernul de la București va desființa Securitatea, Miliția ori alte organizații polițienești de care ar dispune și inlocuirea lor cu cetățeni apolitici*". Ca'n basme!

Acest "document" a fost trimis la zece persoane care nu au reacționat; probabil și-au dat seama că autorul nu e in toate mințile. Ori, mai bine zis: a fost un precursor prematur. Cred că azi mulți l-ar lua in serios.

2.° Dl Demostene Nacu nu ne lasă să scăpăm nici acum de proiectele sale muzicale (o fi făcut conservatorul?). Aflăm deci de gestația unora: *Manifestul Român al Simfoniei*, *Manifestul Simfoniei Românești*, *Europa Simfonică*, *Manifestul Simfonic al tuturor neamurilor*. Toată aceasta deraiere melodică are la bază un grecism banal: "a fi in simfonie cu cineva" insemnează simplu *a fi de acord*: *symphonéo*. Ii semnalez că in limbajul patristic *symphonitis* insemnează "tovarăș"!

Mă indoiesc de cultura clasică a d-lui Nacu, dar il asigur că a intrecut pe "prețioasele" secolului XVII francez. Câtă greacă *dimotiki* va fi știind dl Nacu e greu de spus; in orice caz refuz să discut cu d-sa filologie miceniană ori chestiuni homerice.

In ghiveciul care urmează sunt băgați unul peste altul: Brătienii, Codreanu, Moța, Mihalache, Titel-Petrescu, Pătrășcanu: "*unitate deschisă și mai tragic, chiar unui partid comunist in exil*". Rușine, uluială, deraiere mintală? — toate la un loc.

Nu suntem departe de "compromisul" lui Izverniceanu și ne găsim mai aproape decât oricând de Vișoianu. Dl Nacu oscilează turburat intre FOR și FAR! Senator ori *kybernitis*? In orice caz "personalitate" cum singur se definește modest.

3.° D-lui H. Comaniciu i-am răspuns indirect in articolul din STINDARDUL n.° 138. Nu pot să fiu brutal pentru că așa cum scrie "*am trăit totdeauna in armonie*" — incă din vremea depărtată de la Strasbourg, când eu eram un tânăr student in care — sper că n'a uitat — de multe ori a găsit *singurul* sprijin, intr'un grup vișoianist dirijat de Preda Bunescu, intrat in 1949 in loja "Marele Orient" din rue Cadet. Pricepeți acum lacrimile lui Noel Bercovici in foala lui "Ierunca".

Imi mai spune printre altele: "*In luptele cu comuniștii s'a tras in domnul Penescu și in cei ce-l insoțeau cu armele. Unii au murit și el a scăpat doar cu picioarele frânte*". Regret dar trebuie să răspund impasibil: figuri de stil! Cu armele s'a tras in Mareșalul Antonescu, arestat in timpul ministeriatului d-lui Penescu. Maria Antonescu — ale cărei suferințe le-am descris doar in parte — și-a inceput calvarul tot in "era Penescu".

Indirect d-sa poartă răspunderea asasinării lui Camil Mărculescu, nepotul Mareșalului și a altora, căci in zilele de glorie politică la Interne ale d-lui Penescu a fost instalat aparatul represiv, cu Eugen Christescu recuperat. Generalul Pantazi, bolnav de rinichi, a fost ucis de un felcer incompetent in timpul unui interogator. Capul generalului Emil Pălăngeanu, care a crescut zeci de generații de "șoimi la Dealu" a fost strivit de bocancul unui Țigan la Canal.

Ați uitat, domnule Comăniciu, până și primele pagini din "*pentru Legionari*", in care Corneliu Codreanu il amintește pe colonelul de atunci Emil Pălăngeanu, care l-a format caracterul? Atât de mult v'ați depărtat de convingerile tinereții dv.?

* * *

N'am chef să povestesc acum de noaptea de pomină de pe aeroportul Tămădău din vara 1947, care a declanșat procesul Maniu. In fotografiile de presă, Lily Carandino apărea intrulpă, infășurată in vizon și vulpi; din sacoșă ii curgeau bijuteriile și valuta. Mai la dreapta sta posac Mihalache, intrebându-se ce căuta acolo și de ce nu se retrăsese la timp la Topoloveni. Versiunea oficiala PNT-istă: a fost o provocare, infiltrare comunistă. Să fim drepți: niciuna nicialta. In ajunul plecării s'a dat "cocktail d'adieu" și tot Bucureștiul știa că Maniu își trimite emisarii in străinătate. Despre "turnătoria" de la proces vom reveni și atunci vom vedea pe unde va scoate cămașa dl Penescu. Mă chinuie totuși o intrebare: de ce un om extrem de inteligent, atât de abil dar atât de compromis, n'a stat de-o parte să se bucure de *otium*? Singurul răspuns: a fost rău informat asupra supraviețuitorilor și ne-a crezut proști și lipsiți de curaj și, mai ales, ușor de manevrat. Felul cum a căzut grupul Legionarilor centrifugi este de necrezut: oameni cu veche tradiție de luptă.

Mai departe: "*Dl Penescu e singurul om politic democrat din exil ce a reușit să facă acceptată participarea naționaliștilor pe plan de egalitate*". Așa să fie? Mă intorc la celebra circulară din 3 Iunie 1978 și număr vreo 13 persoane cu trecut invălmășit, aliniate otova. Oricum, *aceștia* să reprezinte *intreg* naționalismul românesc, cu trecut pașoptist, consolidat de Al. I. Cuza, Conta, Hasdeu, Eminescu?

Mă intreb cum arătau la Paris "naționaliștii" duri și puri când au acceptat "drepturile omului" fătate de masonica revoluție franceză — cea cu "cultul ființei supreme" prin care s'a desacralizat catedrala Notre-Dame, guillotina (incă in funcțiune), asasinarea lui Ludovic al XVI-lea cu majoritatea unui singur vot fratricid al lui Philippe-Egalité? Apoi punerea la chin a descendentului lui St. Louis, in ghiarele cizmarului jidan Simon, pângărirea in cinstea ei de mamă a Mariei-Antoaneta. Acestea sunt "principiile democrației fundamentale"? Ce e aia "democrație occidentală"? Oribila măcelărire din 1793, reacția thermidoriană, jacobinismul — crime intrecute doar de bolșevici? Apoi — anglicanism insular extrem de specific, amestec de Magna Charta și tradiție orală anglo-saxonă (mai vezi și Irlanda de Nord și admiră, Valahule); Elveția cantoanelor unde femeile nu aveau drept de vot până deunăzi; Italia brigăzilor roșii; Germania federală, traumatizată ca o piftie care n'a "prins"; socialism scandinav ne-marxist, cu fond medieval viking...

Să ni se arate sutimea unui numitor comun al ficțiunii de "democrație occidentală". La ce dracu' au aderat veleitarii "naționaliști" care și-au pierdut identitatea — bună rea își făceau treaba cu ea. Acum nu mai sunt nimic: in spate corăbii arse, in față o nebuloasă, din care, cum spun astronomii se va concretiza *ceva* poate după ani-lumină. Unul din aderenții de frunte se exprimă totuși lucid: când ai gustat din... balegă, trebuie s'o mănânci in intregime.

In incheiere, dl Comăniciu imi spune un lucru rezonabil: "*bătrânețea nu trebuie aruncată la coș, ci uneori ascultată*". Așa e, noi Mediteraneenii ii ascultăm pe bătrânii *ințelepți*, nu-i scuturăm din pomi ca triburile polineziene. Dar există și bătrâni *nebuni*; să-i ascultăm și pe aceia? Dl Comăniciu trebuie să știe că un astfel de smintit a fost N. Iorga, care a acoperit cu numele și prestigiul său căsăpirea unei generații, care ajunsă la maturitate ar fi realizat poate țara solară mult visată.

4.° Din scrisoarea d-lui Chintescu rețin un principiu cardinal: "*Numai asociațiile și instituțiile de cultură românești din refugiu trebuiau consultate și numai după aceea, cu acordul lor, să se caute soluții de reprezentare și de luptă unită in vederea eliberării Țării. Soarta partidelor politice nu poate fi decisă decât in țară, după ce se va analiza ideologia, programul și meritul lor istoric*".

Mai clar nu se poate formula. Altfel, deschizând zăgazurile "reprezentării" retrospective ne putem distra chemând la viață "Liga Vlad Țepeș" partidul averescan, cel agrarian al lui Argentoianu, disidența dr-lui Lupu. Ce pacat că a murit D. Xeni, care putea să-l reprezinte pe Take Ionescu. Cu reinvierea lui Al. Marghiloman nu e nicio speranță, afară ii fuzionam pe conservatori (mai sunt?) cu liberalii, reintregind "familia". Dar apoi o desfacem căci intrăm in conflict cu cele două dizidențe, Georgiștii și Tătărăscanii, plus "grupul H". Inextricabilă situație.

5.° Ajung la scrisoarea d-lui Penescu. Analiza grafologică o las pentru altă ocazie; deocamdată jubilez solitar de a fi in stare să văd clar lucruri disimulate. Continutul este neinteresant, are insă meritul de a repeta placa in intregime. Pentru a rumega "doctrina" d-lui Penescu nu mai am nevoie să-i caut declarațiile in publicația incifrată a ăluia de la Paris — singura care i-a pus la dispoziție coloanele. Apoi, compromițându-se progresiv, i le-a deschis și "Cuvântul românesc".

Citez câteva rânduri caracteristice: "In acel apel s'a făcut implicit o discriminare: «Nu puteau participa la compunerea Consiliului și a Comitetului Național, Românii condamnați in România până la 23 August 1944 pentru crime politice, pentru instigare la crimă, pentru trădare de țară sau colaborează cu comuniștii»". Buuun! Trădarea e totdeauna chestie de dată. E clar: cine a colaborat cu comuniștii *după* 23 August, ca dl Penescu, este eligibil. Dar la 23 August e vorba de ore. Când, in ce minut, in după amiaza zilei colaborarea incetează a fi blamabilă devenind virtute? Și apoi, contactul cu Bodnăraș se stabilise cu mult inainte, la fel și dezorganizarea frontului din Moldova. Cronologie exactă, d-le Penescu, nu retorică! M'ar interesa enorm să aflu cu vorbele precise ale d-lui Penescu definirea "trădării de țară" (formula aprobată de "partidele istorice" — pe baza căreia au fost condamnați Mareșalul și Generalii era "criminal de război și vinovat de dezastrul țării"). Spre exemplu, unde ii plasează d-sa pe Mihai Racoviță, pe Beza ori pe... d-na Veturia Goga? (Despre ultima Egerie voi reveni cu documente absolut noi. Aveți puțintică răbdare.)

Apoi citesc un bob de pravilă: "Am crezut și credem că, in fața primejdiilor ce amenință țara noastră, trebuie realizată pacea intre principalele curente politice care s'a manifestat in viața publică românească intre cele două războaie".

Pentru lămurirea curioșilor, țin să precizez că — născut in 1929 — logic și statutar nu am putut fi membru al Mișcării Legionare. Ceea ce nu insemneacă că atunci când am văzut-o lovită pe nedrept nu i-am luat apărarea in lumina adevărului. Mărturisesc că de odioasa politică a partidelor n'am avut de suferit deloc. N'am fost persecutat de PNT și cu atât mai puțin de PNL, având chiar legături de familie cu unii membri conducători ai acestuia. PSD-ul l-am considerat totdeauna drept o bufonerie de salon. "Cuzismul" meu — lansat recent — se reduce la faptul că in clasele primare am fost coleg de bancă cu fiica adoptivă a lui Goga și la camaraderia de luptă timp de 25 de ani cu I. V. Emilian.

In schimb a intervenit altceva: adolescentul ce am fost s'a dedicat ordinioară trup și suflet Mareșalului, generalilor care i-au stat alături și armatei eroice ce a făurit epopeea luptei noastre anti-ruse. Poate din nostalgia că nu eram in vârsta de a purta armele. Visam și mă vedeam asvârlindu-mă peste Prut pentru desrobirea Lozovei, imbrățișându-mi bunicii pe care n'aveam să-i mai revăd...

Eu unul, nu voi accepta niciodata "pacea" cu autorii

marei trădări. Da!: această declarație e gratuită, dar cei avertizați știu că există astfel de gesturi care rămân, fie măcar pentru definirea unui caracter și cinstirea unui nume.

Dl Penescu termină romantic asemeni lui Chateaubriand, cu pletele fluturate de vânturi aprige: "Acei care vor împiedeca realizarea unei cât mai mari unități de acțiune a Românilor din diaspora occidentală, pentru a se crea un organism reprezentativ purtător de cuvânt al națiunei noastre vor purta o mare răspundere în fața istoriei"!

Oh! la! la! Bubuitoare clausulă parlamentară. Mă simt în dealul Patriarhiei. Ce este istoria? — scrisul învingătorului. Sunt epoci în care glasul opoziției a fost sufocat: sub Cesari, sub Cortés în Mexic, sub Pizzaro în Perù, în mileniul iobăgiei în trista noastră Transilvanie. Nu e vorba numai de voința noastră, tradusă în agitație ci și de destin și circumstanțe, ori cum zicea Blaga — de ursită.

6.° Scrisoarea d-lui Oct. Roșu e un strigăt de alarmă, relatând amănunțit vizita conspirativă a lui Goma în America, care echivalează cu o infiltrare. Așadar, marea descoperire a lui "Ierunca" și a lui Herșcovici-Paruit a fost invitat de onoare la "congresul limbii române" de la Montréal. Aceasta prezență ar fi fost justificată numai în situația în care acest "congres" ar fi manifestat subit interesul față de limbajul golănesc al borfașilor și zulitorilor, de care de altfel s'a ocupat, cu mijloace limitate Al. Graur (Braur). Trec peste detaliile misterioase și subterane ale vizitei pentru a releva un lucru fără echivoc: managerul acestei misiuni nu este altul decât dl Ioan Halmaghi. Dumnealui a fost mulți ani bănuit a fi oarecum moștenitorul spiritual al lui V. Poteucă, deși degringolada periodicului "Drum" ajuns la dimensiunile unui bilet de papagal îi puneau în lumină lipsa capacităților editoriale, care nu exclud pe cele mintale ori caracterul.

Dl Halmaghi a fost pus în cauza în presa românească din Occident cu ocazia unui interview luat unui om pe măsură — Ion Rațiu, care e bine clasat în "categoria Beza" adică a agenților "aliați" care sabotau ceea ce va rămâne în eternitate memorabila noastră ridicare în picioare pentru supraviețuirea ca neam. Impotriva acestui cronicăresc "ridicatu-s'au Țara" dl Rațiu s'a opus de la Radio Londra, aruncându-ne în ochi praful unei înrudiri cu un autor al Memorandului, care în situația dată nu-l putea onora. E o veche constatare că ticăloșirea noastră n'o pot salva strămoșii, oricât de iluștri au fost. Unul dintre ultimii Mușatini direcți s'a turcit. Filosofi ai istoriei ca Neagu Djuvara au ajuns chiar la un corolar tulburător: cu cât avem mai mulți strămoși celebri cu atât șansele noastre de a "reuși" sunt mai mici. Combinarea cromozomilor e capricioasă, iar genealogia ne învață în primul rând modestie.

Mai aflăm tot din scrisoarea d-lui Roșu că încă de acum doi ani dl Halmaghi — convergent cu alte "doctrini" în aer — opina pentru constituirea unui "consiliu super-reprezentativ al exilului care să trateze direct cu Ceaușescu, dialog cu țara la cel mai înalt nivel [care ar] elimina și neutraliza pe toți misiții și agenții intermediari de calibru minor". Vedeți cum dl Halmaghi se situează sus de tot, astral, deasupra noastră, niște amărîte falene de o clipă.

Firele expunerii încep să se adune din toate direcțiile, așa cum au fost urzite: Izverniceanu, Nacu, Penescu & Co. Ltd. și acum la urmă, dar printre precursori — dl Ioan Halmaghi.

Putem oare trage o concluzie generală pe marginea acestor fapte care toate gravitează în jurul "cazului Penescu"?

Premizele false de la care au plecat agitatorii, responsabili de a ne fi făcut să pierdem un timp prețios care ar fi putut fi folosit altfel decât la demontarea acestor construcții pe nisip, apar clar. Recent sosiții în străinătate s'au pus să împingă stânca sisifică a "organizării". Ceea ce denotă în primul rând ignorarea totală a legilor unui exil prelungit, răspândit pe întreg globul, separat de opțiuni politice — unele defuncte — și mai ales de atâtea prăpăstii care au despărțit vreo cinci generații de Români. A încerca să aduni împreună pe criminalii dintr'o zi cu victimele lor din ajun, deveniți martirii altor moștenitori veseli, plus pe puternicii după poimâinele primei trădări, transformați în suferinzii penultimi, când ultimii cuceritori au venit la putere până la altă prăbușire, s. m. d. e ca și cum ai voi să lipești la loc, fără clei, feliile unui salam tăiat în bucăți.

Ei bine, acesta este adevărul gol și tragic: "Unitate bazată pe partide" între Maniu și Pacepa n'o poate face decât Cel Atotputernic. Și chiar în fața Lui, în ziua înfricoșetorului Județ, unii dintre noi vor putea spune: Doamne, pedepsește-mă pentru păcatele mele, dar pe călăii neamului nostru nu-i pot ierta.

Unor "tineri lupi" avizi de putere și de "titluri de exil" crezându-le valabile în fața Țării de mâine ce să le spun? Ii las să rătăcească însetați după Fata Morgana până când se vor trezi singuri din transă, poate în fața unor conducători pe care Țara va ști să-i odrăslească la momentul oportun, fără să-i aștepte pe cei cu "legitimitatea" din 1937 ori 1944.

In pragul eternității, la 31 Mai 1946, Ion Antonescu a intuit această reînoire. Sunt convins că aceste cuvinte ale unui mare luptător, prin sufletul căruia desigur a trecut în ultimele clipe fiorul greșelilor omenești, vor deveni într'o zi un frontispiciu al românismului: "Eu am căzut, dar Țara merge înainte. O energie, o voință și un suflet curat se sting. Altele mult mai mari, mult mai puternice, mult mai numeroase se vor naște. Ele vor fi invincibile".

In aceasta sumbră afacere, cazul cel mai întristător este însă cel al unor oameni ai căror trecut de luptă românească — e drept amestecat cu unele "alunecări" — și pe care nimeni nu-l neagă, s'au lăsat înșelați de papagalul parlamentar al d-lui Penescu. Avocatul și-a făcut meseria ireproșabil, din punctul de vedere al Țării de ieri; a promis fiecăruia separat ceea ce a ghicit cu perspicacitate că visează. Iar pe toți i-a "unit" sub toiagul lui de arhi-păstor. Am impresia că a inviat cutare cinic: "noi nu mai suntem noi, căci dacă am fi noi n'am mai fi noi".

Le rămâne să trimită mesaje pentru a dovedi loruși că *sunt*. Mai bine urmau vechea tradiție pariziană de a se întâlni Dumineca, după slujba din rue Jean de Beauvais, în piațeta din față. Acolo cel puțin se pune universul la cale în mod liber, fără statute, președinți, ifose și probleme tabù — adică "democratic" ca în agoraua Cetății Antice.

POEZII DIN INCHISOARE

—

MORMINTE DRAGI

Morminte dragi —, lumină vie,
Sporite -ntruna an de an...
Noi v-auzim curgând sub glie,
Ca un șuvoi subpământean!

Ascunse-n lut ca o comoară, —
Morminte vechi, morminte noui, —
De vi s-ar pierde urma-n țară,
Vă regăsim mereu în noi.

De vi s-au smuls și flori și cruce, —
Și dacă locul nu vi-l știm...
Tot gândul nostru-n el v-aduce,
Ingenuncheri de heruvimi.

Sfinți — morți în temnițí și prigoane,
Căzuți în luptă și furtuni...,
Noi ne-am făcut din voi icoane —
Și vă purtăm pe frunți cununi.

Nu plângem lacrimă de sânge!
Noi ne mândrim cu — atâți eroi...!
Nu... legiunea nu vă plânge, —
Ci se cuminecă prin voi!...

RADU GIR

CAZUL PAUL GOMA

de N. S. GOVORA

I

N cazul Goma, de la început, revista noastră a adoptat o atitudine de espectativă. Mai mult chiar: de espectativă binevoitoare. In no. 5-6 al revistei noastre, s'a reprodus un articol despre Goma, publicat în gazeta madrilenă ABC, de compatriotul nostru Vintilă Horia. Dar aveam o reținere, și această reținere își avea originea în grupul suspect care-l luase în brațe: grup în care se situau Virgil Ierunca și distinsa lui soție Monica Lovinescu. Despre trecutul politic al Dnei Ierunca, nu aveam nici o dată; despre al soțului aveam date ultrasuficiente: fost la "Timpul", la "Ecoul", fost director al "Scânteiei Tineretului", trimis cu bursă la Paris, etc.

Cu cele câteva fraze din "fascinantul" lui Jurnal, în care se arăta nemulțumit de atitudinea scriitorilor stângiști din Occident, pe care în mod voalat îi amenința cu "alunecarea" spre dreapta, și tot cu voalate autocondamnări a atitudinii sale vechi de "turbat de stânga", dl Ierunca nu ne-a convins. Și nu ne-a convins pentrucă niciodată nu și-a precizat în mod clar actuala-i atitudine. Pentru noi, el rămâne tot un om de stânga, tot marxist, pe care a evitat să-l condamne cu hotărîre. Un marxist nemulțumit poate de rezultatele practice ale teoriilor lui Marx, dar un adept nemărturisit al unui comunism cu față umană.

Lor, adică Ieruncilor, li se asociase un alt farseur cunoscut al exilului românesc: Brutus Coste. Totuși, am așteptat să vedem ce se mai întâmplă. Și atitudinea noastră era sinceră. Celor ce ne întrebau de ce nu intrăm și noi să jucăm "sârba" gomistă, le răspundeam fără ascunzișuri că nu vedem lucrurile clar, că așteptam să vedem urmarea. Dacă acest Paul Goma reprezintă ceva pozitiv, îi vom da tot sprijinul ce stă în puterile noastre. Celor care ne puneau întrebarea inversă, le dam acelaș răspuns: să așteptăm. Așa se explică că articolul despre conferința de presă la Paris a lui Paul Goma, trimis de colaboratorul nostru Ionel Nițescu, a fost ținut în sertare câteva luni.

La fel, numărul 24-25 din "Limite", pe care dl Virgil Ierunca îl închinase "cutremurului" Goma, ni se păruse deadreptul confuz. Faptul că soția lui Paul Goma e evreică, nu ne spunea nimic, dar ne punea întrebări faptul că socrul lui Goma, fusese, sau mai era încă, unul din corifeii partidului. Pe șase pagini, cu titlul "Cronica Evenimentelor", dl Virgil Ierunca ne povestește ce s'a întâmplat cu Goma, între 26 Ianuarie și sfârșitul lui Mai 1977. Ni se reproduc pasagii din Jurnalul lui Paul Goma — dl Ierunca are pasiunea Jurnalului —, pasagii și mai confuze. Astfel, Paul Goma își avea casa asediată de polițiști și securiști, totuși, la el puteau intra și ieși cei ce veneau să semneze incendiara scrisoare, redactată — s'a văzut mai târziu —, nu de Goma, ci de Sergiu Manoliu. E drept că Goma scrie în jurnalul lui că cei ce ieșeau de la el, după ce-și depuneau semnătura, erau arestați și bătuți. Intrebarea logică care se pune este aceasta: de ce acești securiști nu-i arestau pe vizitatori *înainte* de a intra și semna, și o făceau, *după*? Goma mai spune că telefonul îi era tăiat, totuși, cu intermitențe, putând avea convorbiri cu prietenii din București și chiar cu străinătatea. Cu farseurul Brutus a avut chiar o convorbire telefonică kilometrică. S'ar putea răspunde că lui Ceaușescu îi era frică de presiunile externe și că ar fi putut pierde dolarii de care avea stringentă nevoie. Dar nu era mai puțin grav — după toată logica — să-i împiedice pe acești cetățeni *să* intre, arestându-i și stâlcindu-i în bătaie, și nu să facă acelaș lucru *după*, adică după ce semnaseră, deci după ce comiseseră "crima"? Iată întrebări la care nu am găsit răspunsuri logice.

In Jurnalul lui Goma, publicat în "Limite", acesta ne spune că el nu a fost bătut în timpul asediului, ci numai cei ce ieșeau de la el. Dar a fost în cele din urmă arestat, timp în care dl Ierunca nu știe ce i s'a întâmplat lui Goma. Ne lămurește însă *dizidentul* Goma, în conferința de presă ținută la Paris, după ce a ieșit din Țară, cu pașaport și cu toată familia. Ori securiștii sunt destul de sgârciți în acordarea pașapoartelor. O dovadă e soția mea care așteaptă de mai bine de un an un pașaport și o viză pentru Spania. E drept că pe socrul meu nu îl chema Năvodaru ci... Antonescu. Astfel, Goma ne spune că arestat la 1 Aprilie 1977, a fost bătut de ministrul adjunct la interne, Pleșniță, care, printre altele, i-a smuls și fire din barbă. Evident nu vom afirma că e plăcut să iei câțiva pumni și să ți se smulgă fire din barbă, chiar de un ministru, dar oricum, între acești pumni și chinurile de infern povestite de Cârjă, Bacu, Urwich, Gr. Dumitrescu și Michel Solomon, este o mică diferență. Care e cauza acestei mici diferențe și a confuziilor semnalate de noi mai sus? Teama lui Ceaușescu de presiunile străinătății sau presiunile făcute de socrul lui Goma și a prietenilor lui? O simpla întrebare, care oricum, e logică.

Din Jurnalul lui Goma reiese că cei ce ieșeau din casa lui, erau bătuți ceva mai consistent, adică conform procedeelor comuniste. Și atunci vine din nou răspunsul logic: pentru ei nu intervenea socrul lui Goma, adica Năvodaru. Dar și mai straniu ni se pare faptul că Goma a afirmat la conferința de presă, că după acești pumni și smulgere de fire din barbă, a devenit prieten și se tutuia cu ministrul Pleșniță, adica cu însuși bătăușul. Reiese dar că reseriștii pot fi și oameni de treabă, mai ales când sunt miniștri!!!

Avem impresia că e vorba de un adevărat circ. Cuvântul "circ" nu ne aparține. L-a pronunțat Goma, în conferința de presă. "Cazul meu e mai mult circ, decât tragedie" ("Buletinul Izraeliților de Rit Elen", no. 667, p. 10).

Se pare că ceiace a fost la acea conferință de presă, a fost un circ, în care Goma a jucat rolul paiațel. Nu vom face apel la articolul trimis și publicat de noi al colaboratorului nostru dl Ionel Nițescu, pentru a nu fi acuzați de părtinire, ci la relatările dlui René Theodosiadis, în "Buletinul Izraeliților de Rit Elen", no. 667, buletin care, după cum se știe, "e cea mai răspândită, cea mai serioasă și cea mai imparțială dintre foile ce apar în străinătate, în limba română". Și după relatările dlui Theodosiadis, conferința aceia de presă a fost un adevărat circ. Răspunsurile pe care le dădea Paul Goma întrebărilor puse de gazetarii străini, stârneau nu numai nedumerirea, ci și râsul. Reiese din răspunsurile lui Goma că el nu este contra comunismului românesc, ci numai contra actualilor lui dirigenți. Și nici măcar contra tuturor dirigenților, ci numai contra cuplului Ceaușescu. In special pe soția lui Ceaușescu n'o poate digera și-o împodobește cu fel de fel de epitete, spunându-i chiar "ciumă". Nu, pe noi nu ne supără acest epitet, dar ne întrebăm dacă un asemenea epitet poate fi utilizat într'o conferință de presă? A făcut Goma cu acest epitet o bună impresie gazetarilor străini care asistau? Au tras concluzia acești gazetari străini că se află în fața unui om cu un înalt nivel cultural?

Dacă se schimbă cuplul Ceaușescu, a spus Goma, se întoarce în Țară. E deci anticomunist, antimarxist, Paul Goma? Intrebat de un gazetar dacă mai este comunist, a răspuns *"că nu știe ce este"* ("B. I. R. E.", num. cit.). La întrebarea unui alt gazetar "dacă a schimbat atitudinea față de regimul dela București, întrucât prima dată a fost *opozant*, apoi *dizident*, dsa spune că *nu știe dacă este opozant sau dizident*" ("B. I. R. E.", num. cit.). Și mai grav: "Dizident, după el, este Ceaușescu față de poporul român" ("B. I. R. E.", num. cit.). După noi, aceasta este afirmația cea mai gravă pe care a făcut-o Goma în seara aceia. Deci, au fost și sunt comuniști, amândoi, și Goma și Ceaușescu, dar Ceaușescu e *dizident*, adică a călcat principiile marxismului: adevărul, dreptatea, puritatea, esența partidului e cu el, cu Goma. Ne găsim în fața eternei probleme a *dizidenților*: părăsind matca, susțin *dizidenții*, au luat cu ei adevărul, dreptatea, puritatea, esența partidului: cei ce au rămas, sunt niște impostori.

"... în schimb dsa n'a precizat clar care e poziția sa față de ideologia marxist-leninistă, scuzându-se că nu are "structură de teoretecian și nu se grăbește să tragă concluzii". Cu alte cuvinte n'a fost pe lungimea de undă a unui Soljenitsin (n'are stofa unui Soljenitsin, am spune noi), în care a condamnat fără apel marxism-comunismul" ("B. I. R. E.", num. cit.". "Intrebat dacă marxismul este mort în țările din Est, Goma zice: "Răspunsul meu nu va fi precis. N'am structură de teoretician. Nu mă grăbesc să trag concluzii" ("B. I. R. E.", num. citat).

Deci "nu știe ce este", "nu știe dacă e dizident sau opo-

zant", "nu știe dacă marxismul e mort în țările din Est", căci "n'are structură de teoretician". Atunci, *ce este* și *ce știe?* Pentruce s'a făcut atâta sgomot în foile exilului cu "cutremurul Goma", la radio Bercovici-Ieruncă, în ziarele străine? Pentru o paiață? Căci din răspunsurile date gazetelor străine la conferința de presă de la Paris, a reieșit că Goma este doar o paiață, un clown.

Care este explicația că Ceaușescu i-a dat totuși drumul să plece din Țară? Sunt patru răspunsuri care, din nefericire, nu sunt satisfăcătoare.

1) Lui Ceaușescu și regimului le-a fost frică de presiunea externă și, în special, de dolarii pe care-i aștepta dela capitaliștii cu vederea scurtă. Răspunsul nu poate satisface, pentrucă de atunci încoace a isbucnit un scandal și mai grav — Pacepa — și totuși Ceaușescu primește banii promiși, ba face vizite protocolare la președinți de State, la regi și chiar la regine. Insemnează — logic — că aceste lucruri s'ar fi întâmplat chiar dacă nu i s'ar fi dat pașaportul lui Goma.

2) L-a considerat pe Goma o simplă paiață și Ceaușescu și-a dat seama că îi face mai mult rău ținându-l sechestrat, decât lăsându-l să ia drumul Occidentului, pentru ca Occidentalii înșiși să-și dea seama de calitatea inferioară a lui Goma? Acest răspuns pare satisfacator numai în parte. Intr'adevăr, focul întreținut de cei interesați s'a stins repede și, în special, în Europa. Presa europeană și-a dat seama de calitatea stofei gomiste și l-a abandonat. Impresarii l-au trecut oceanul, dar și acolo paiele aprinse sunt aproape de consumare.

3) E un periculos agent, trimis special de Ceaușescu în Occident, scenele cu asediul, tăiatul intermitent al telefonului și smulgerea firelor de barbă, fiind o dibace punere în scenă. Nu suntem absolut deloc de acord cu această părere. Comuniștii trimit ca agenți oameni de prima calitate și nu de stofa lui Paul Goma, care nu a putut păcăli nici pe agramații de la B. I. R. E.

4) E probabil că Goma a fost trimis de Ceaușescu să producă zâzanie în exilul românesc. Și nu cu știrea acestuia. Din contra, fără știrea lui Goma. Dacă ar fi știut Goma, ar fi stricat toată piesa. E cazul bunilor povestitori care lasă lumea cu gura căscată cu talentul lor de a povesti. Dacă unui asemenea povestitor i s'ar pune un aparat de înregistrat și el ar ști aceasta, s'a stricat totul, povestitorul începe să se bâlbâie, tot farmecul povestirilor lui dispare. Pentru a se face o bună înregistrare, trebuie să se pună aparatul fără știrea povestitorului. Așa a procedat Ceaușescu, l-a trimis pe Goma în Occident ca să bage zâzania între exilați, i s'a pus și aparatul de înregistrat, dar fără știrea lui. Daca ar fi știut, Goma ar fi făcut lucrurile pe dos. Dar asupra acestui punct vom mai reveni.

* * *

După conferința de presă, s'a ivit alt impresar, în persoana dlui Iancu Rațiu, de la Londra. După cum se știe, dl Rațiu are veleități de a deveni șeful exilului românesc. Cu surle și trompete, a convocat pe Români la Londra, pentru a constitui un comitet național, al cărui șef-normal-voia să fie el. El se declara șeful partidului național-țărănesc, declara că tot ce face și a facut, are aprobarea partidului din Țara!!! Deci — logica o spune — îl declara pe Penescu, *dizident*. Dar, tot după cum se știe, încercarea a eșuat lamentabil. Numai că dl Iancu Ratiu nu e un om care să se dea cu ușurință bătut. In apariția lui Goma în Occident, dl Rațiu a văzut o afacere rentabilă. Cu Goma și cu cele 200 de semnături câte adunase în Țară înainte de obținerea pașaportului — asa afirma "Limite" —, succesul era asigurat. L-a invitat deci pe Goma la Londra. Intre timp Goma cu aceleași piruiete de paiață, asistase la un congres al trotzkiștilor, la Bordeaux. Deci o altă *dizidentă*, aceasta nu numai rusească, ci internațională. Această participare a lui Goma la Bordeaux, a pus în încurcătură pe impresari. Explicația dată de Goma acestei participări a fost deadreptul bleagă, cum bleagă a fost și încercarea de explicație dată de Ieruncile impresariale. Totuși, invitația făcută nu a fost retrasă și Paul Goma a participat — ca invitat de onoare, se înțelege — la sărbătorirea la Londra a lui 24 Ianuarie. Iancu Rațiu își freca mâinile de satisfacție, dar rezultatul a fost tot lamentabil. Membrii Asociației Românilor din Londra se așteptau să vadă dacă nu un *teoretician*, cel puțin un *om politic* de talie. Și a vorbit Paul Goma. Despre ce? Despre sarmele și mititei.

Totuși, Iancu Rațiu mai avea unele speranțe. Dacă Goma nu e un om politic de talie, cel puțin să fie o marionetă, un clown, o paiață, pe care să-l conducă el din umbră. Problema spinoasă a exilului e de ordin financiar: lipsa de bani. Acuma, prin căsătorie, Rațiu e bogat, dar aceasta nu înseamnează că-i dispus să-și cheltuiască banii proprii: din contra. Sacrificiul, jertfa, își au locul în alte părți și nu în partidul național-țărănesc, nici în cel *legal*, nici în cel *dizident*. Desigur, poziția lui Goma, îl deranja un pic: Goma se declara și el *dizident* — suntem în zodia *dizidenților* —, și încă, *dizident-comunist*. Pilula era amară pentru Iancu Rațiu. El voia să-l convingă pe Goma să vină de partea lui, în partidul național-țărănesc *legal*, condus de dsa, dar nu e nimic de făcut cu Goma; acesta, după ce în conferința de presă de la Paris spusese că nu știe daca e *dizident* sau *opozant*, se pare că, după matură gândire, și-a ales calea: e *dizident, dizident comunist*, se înțelege. Iancu Rațiu a chibzuit mult și pe urmă s'a decis să dea lovitura: să obțină bani, grație lui Goma. Dacă sunt bani, treaba va merge strună. Va face din partidul național-țărănesc *legal* condus de el, și din comuniștii dizidenți, conduși de Goma, un comitet național. In fond, diferența n'ar fi mare. Penescu, un *dizident* n'a făcut și el un consiliu național — deocamdată numai consiliu —, cu *dizidenții* legionari?

Și l-a împins pe Goma să trimită o scrisoare, în care să ceară bani. Cui? Nici mai mult nici mai puțin decât lui Jimmy Carter, președintele Statelor Unite. Scrisoarea — cel puțin în părțile esențiale, vorba lui Caragiale —, e opera lui Iancu Rațiu. Și Goma, plus 16 gomiști, cer bani, bani, bani... vorba lui Napoleon Bonaparte. N'am avea nimic de zis. A existat un exil care n'a cerut nimănui bani, sau mai bine zis o parte din exil, căci altă parte, în cap cu Vișoianu și Creteanu a cerut și încă, a și obținut. Numai că acești bani au fost *bun de consum*. Dar, cum spuneam, a existat o parte a exilului care nu a cerut nimănui nimic și a realizat multe, multe lucruri. Dar, repetăm, nu avem nimic în contra, dacă, obtinând bani, gomiștii ar face ceva folositor.

Dar scrisoarea publicată de Rațiu și reprodusă de noi, este un monument de inepție politică. Atunci, când am reprodus această scrisoare, promiteam că vom reveni în numărul următor. Nu am făcut-o, dar cauza nu trebuie căutată în lipsa de timp, ci în acea poziție de espectativă de care vorbeam la început.

"Noi *dizidenții* politici, nu suntem *aventurieri*. Nu am venit pe meleaguri străine atrași de mirajul unei vieți de huzur, de perspectiva de a deveni milionari". S'ar putea face unele obiecții acestei prime fraze a scrisorii trimisa de Goma lui Jimmy Carter. Și anume, scrisoarea spune că ei, *dizidenții*, nu au venit în străinătate pentru a deveni milionari. S'ar subînțeleree — logic —, că numai ei, *dizidenții*, au venit în exil în urmărirea unui ideal și că ceilalți au venit atrași "de mirajul unei vieți de huzur", celace este o insultă gratuită adusa celorlalți, care din diferite motive nu găsesc că e cazul să se înscrie pe listele lui Goma.

"Noi nu ne-am părăsit patria pentrucă în România *n'am fi avut ce mânca*. Cu toții am avut în țară *o situație materială decentă*, *o poziție socială demnă*. Se cuvine deci de a se face o diferențiere cât se poate de netă între noi *dizidenții* și *celelalte categorii de refugiați*", continuă scrisoarea. Aici situația se agravează. *Dizidenții* au avut deci o poziție socială demnă. Nu am făcut parte dintre cei care acum 30 de ani, în foi agramate, aruncau anatema asupra celor *ce aveau în Romania o situație demnă*, adică o funcție dată de partid. Am considerat că Românii rămași în Țară, trebuiau să continuie *sa trăiască*, mai ales că nu ei purtau vina deschiderii stăvilarelor ce se opuneau înaintării bezbojnicilor. Daca X era procuror, conform tuturor legiuirilor din toate țările lumii, trebuia să susțină acuzarea și să ceară condamnarea acuzatului. Și aceasta, conform legii. Dacă de exemplu, pentru cântarea lui "Trei culori cunosc pe lume", legea prevedea o pedeapsă de 5-10 ani de închisoare, procurorul nu putea să ceară numai trei sau patru ani, și nici decum achitarea. Aceasta trebuia să o ceară apărarea. Deci unui procuror care, pentru acest "delict", cerea condamnarea la 5-7 sau chiar 10 ani de închisoare, nu i se poate reproșa nimic. I se poate reproșa doar celui care în funcția ce deținea, făcea exces de zel, adică unui procuror care nu numai că *totdeauna* cerea maximum de pedeapsă prevăzută de cod, dar mai scria și cărți zise juridice, în care *condamna* legiuirile din Occident și *lăuda* pe cele din Țară. In acest caz ne găsim în fața unui exces de zel și desigur exilul are dreptul să ridice obiecțiuni. Numai că exilul nu știe sau se desinteresează de aceste cazuri. Astfel a venit "pe meleaguri străine" un fost procuror care pe lângă că cerea totdeauna pedeapsa maximă, a scris și o carte "juridică" în care *condamna* legiuirile din țările "încă libere" și *lăuda* pe cele din Țara de la Dunăre. Crede oare cineva ca exilul — de exemplu consiliul național —, a protestat? Doamne ferește. Respectivul procuror e la Radio Bercovici-Ieruncă.

Nu avem deci nimic de zis contra gomiștilor care au avut în Țara ce mânca și o poziție socială demnă. Dar ce ne facem cu cei ce *n'au avut ce mânca și n'au avut o poziție socială demnă?* Adică cu cei ce nu au devenit într'o bună zi *dizidenți* ci *au fost totdeauna contra comunismului?* Ca să punem punctul pe i, e vorba de cei care au fost în închisori pentru că au cântat "Trei culori cunosc pe lume". Cunosc pe cineva care a stat 6 ani în pușcărie pentru acest "grav delict". Ce facem cu aceștia? Pe ei îi îndepărtăm de la tainul pe care eventual l-ar obține gomiștii de la unchiul Sam?

E drept ca Paul Goma, dirijat desigur de jurisconsultul Iancu Rațiu, a prevăzut aceaste obiecții, și scrie: "Nu este acelaș lucru dacă în țară te-ai ocupat de scandaluri, furturi și alte *delicte de drept comun*, ori dacă ai luptat pentru o *ideie nobilă*, pentru *convingerile tale politice*". Deci gomiștii exclud de la început de la tain pe *delicvenții de drept comun*. Foarte laudabil, dar îl întrebăm pe procurorul de la radio Bercovici-Ieruncă, dacă pe vremea lui, cântarea lui "Trei culori cunosc pe lume" era considerat delict politic sau de drept comun? Și apoi cum pot fi descoperiți printre cei ce vin zilnic cei "au făcut scandaluri, au furat sau au comis delicte de drept comun", de cei ce "au luptat pentru o ideie nobilă, pentru convingerile lor politice"? Credem că la această întrebare răspunsul e ușor de dat și desigur dirijorul lui Goma l-a descoperit demult: cei ce vin, dacă se înscriu pe lista lui Goma, sunt *dizidenți*, oameni care *au luptat pentru o ideie nobilă*, etc., iar ceilalți sunt declarați în bloc delicvenți de drept comun. Se va vedea cum lista lui Goma va trece de la 200 la 200.000, căci vor veni să se înscrie ca *dizidenți* și cei ce au plecat din România acuma 70 de ani. Grăunțele atrag ca un magnet.

Dar care este acea ideie nobilă și care-s convingerile politice pentru care au luptat *dizidenții* politici gomiști? Șeful lor, Paul Goma, în conferința de presă de la Paris a spus clar că ideia nobila și convingerile lor politice sunt lupta contra cuplului Ceaușescu și că nu au nimic contra celorlalți, adica contra lui Verdeț (pe acesta l-a și numit), și Cia.

Și către sfârșitul scrisorii adresate lui Jimmy Carter, *dizidenții* cer:

— Acordarea unor garanții de Stat (credite rambursabile), *pentru dizidenții politici semnatari ai scrisorii*. Deci se pune punctul pe i. *Dizidenții* cer bani, dar îi cer numai pentru ei, pentru *gomiști*. Pentru ceilalți loc. Și nu aruncăm cu piatra în acești gomiști veniți cu pașaport și cu avionul, dar ne întrebăm ce facem cu ceilalți ce au venit altfel, adică clandestin, prin munți și păduri? Pe ei îi excludem de la tain?

Și ce vor să facă gomiștii cu tainul? Scrisoarea e nebuloasă. Cer credite *rambursabile*, adică bani pe care îi vor da într'o zi înapoi. Dar pentru a putea da înapoi acești bani, gomiștii trebuie să-i investeasca în afaceri productive, în comerț sau industrie. Dar în acest caz, gomiștii au venit "atrași de huzurul societății capitaliste", societății de consum, cum i se spune în ultimul timp. Niste întârziati acești cetățeni care au descoperit așa de tarziu acest termen: Vișoianu-Crețeanu îl cunoșteau de mai bine de 30 de ani!

Sau gomiștii vor banii pentru a continua lupta contra cuplului Ceaușescu? Cum? Prin scrieri, broșuri, manifestații, etc. Dar în acest caz nu vor putea face față obligației de a da înapoi banii. Ori cer credite pe care le vor plăti când se vor întoarce în Țară — din banii Țarii, bineînțeles —, când vor fi alungat pe Ceaușescu și se vor fi aranjat cu Verdeț?

Șeful gomiștilor, dl Paul Goma, nu se arată prea larg de mână, ci, din contra. După cum scrie "Buletinul Izraeliților de Rit Elen", în numărul citat de noi, când a sosit la Paris, pe Goma îl așteptau mai mult de 40.000 de dolari bani pregătiți de Radio Bercovici-Ieruncă. De atunci a fost la *Bordeaux*, la München, la Londra, etc. Nu credem că ne înșelăm afirmând că în aceste deplasări — invitat desigur — nu a cheltuit nici un cent din cei 40.000 de dolari.

Am fost recent la Paris și am văzut trei *Români*, rezemați triști de gardul bisericii. Sosiseră cu o zi înainte, *prin munți și păduri*. Un Român care se cheamă Șerban-fost în Legiunea străina franceză, deci a venit și el prin munți și păduri, poate pentrucă a cântat "Trei culori cunosc pe lume" sau poate, și mai grav, a fost în armata națională de la Viena-umbla cu o hârtie în mână, pentru a strânge câțiva bănuți pentru acești *Români*, *nedizidenți*, pentru a avea unde dormi în seara aceia și a mânca o supa. "Maine, vom mai vedea", spunea filozofic acest *Român*, Șerban.

Mi s'a spus că sosesc zilnic 3-4 *Români, nedizidenți*, prin *munți* și prin *paduri*.

Paul Goma câștigă mult. Poate el afirma că din aceste câștiguri a dat *un franc*, repetăm, *un franc*, pentru acești nefericiți?

O spunem cu toată convingerea: scrisoarea publicată de organul dlui Iancu Rațiu, ne arată că ne găsim în fața unei paiațe și impresarii vor pierde sigur speranțele și banii investiți.

THE PEACE...

— The creation of useful institutions for the underdeveloped countrie;

— Mankind could have more money to fight the illnesses;

— The life of the poor could become a little more enjoyable by gradualy supressing the state of present starvation, and by decreasing the big mortality rate caused by worldwide diseases;

— Reducing expenditures on militar concerns, Mankind could free courless of billions of dollars to explore the mystery of space.

At the same time, the "World Security Organization" could handle redistribution of products such as: oil, uranium, chromium, titanium and other which are too abundant in some countries while rare in others a situation which today has created monopolies to the detriment of the majority of nations.

In addition to the above significant advantages, this organization could be assigned the mission of insuring the functioning of the Panama Canal, the Suez-Canal and other objectives which could better help Mankind.

With the billions of dollars which have been spent in the past and are being spent today for weapons, Mankind could make tremendous progress for a better life on earth.

These propositions, made by a soldier, three times wounded in the two World Wars, look at a first glance like a revolution and impossible to achiev. They appear to be an impossibility compared with all that we have today. It is true that the situation appears like that but we have to look to our future, to our children and a better life on this earth, we have to protect ourselves, we have to finish our life in a more beautiful environment and not with polution, massacres and killing, which create indescribable suffering.

I am convinced that a lot of people, especially the industrialists, the tycoons and the biggest profiteers in selling all kinds of war's products will do all that is in their power to undermine the realization of disarmament and the formation of this new organization. There are other people who believe that this concept could not be achieved today because of a rampant nationalism fostered by the economics in the sale and possession of armaments and natural resources, plus the inherent fears and distrust among nations, barriers which will not overcome in the forseeable future. There are others, especially between the leaders and chiefs of states who hate the real democracy, leaders who consider their armed forces, big or small, to be a tool for their maintenance in power, and who will say that these theoretical ideas could not be realized. Finally there must be others who will agree to renounce their armed forces which they want to use to conquer the World.

We have to understand the opposition of all these leaders, sustained by armies who do not want to give up their ambition to stay in power all their lives. But what about the majority of Mankind? Must we continue to wait, to suffer, and to be killed by these fools?

Against all these people who will try to undermine the realization of peace on earth, we have to unite ourselves and fight for the realization of "DISARMAMENT" and the creation of this organization. We have to convince the people, to force the press and all other possibilities of communication, TV., Radio, etc., to spread these ideas and determine all nations to fight for this goal, the real peace on earth.

All these propositions could easily become a reality of the leaders or the Big Powers could rise above all human passions and set aside the manifestation of human criminality in war and the "Killling and Destruction of Man", the noblest creature in nature.

If these general and specific ideas, concerning this new organization *do not become the leading objective of the major leaders of today, it is sur that mankinx will continue to have more revolts, invasions and wars which will take the lives of more millions, even hundreds of millions of people and see the destruction of all that men have created from the foggy period of early history to the present time.*

Colonel Dan D. IVANOVICI

form. general staff officer
form. professor at the Royal Rom. War College
form. diplomat
veteran of the two World Wars
political analyst and writer
editor and publisher

KAHLIL GIBRAN

MAXIME SI CUGETARI

IN ROMANESTE de Nicolae NOVAC

49

Fluturii vor continua să sboare peste câmpii și stropii de rouă să strălucească în iarbă când Piramidele Egiptului vor fi una cu pământul și când Sgârie-Norii New-Yorkului nu vor mai fi.

•

50

Omul cel mai bun este acela care roșește când îl lauzi și rămâne tăcut atunci când îl batjocorești.

•

51

Cerem libertatea cuvântului și libertatea presei, cu toate că n'avem nimic vrednic de spus și nimic vrednic de tipărit.

•

52

Misiunea filozofiei este de a găsi drumul cel mai scurt între două puncte.

•

53

Dragostea și vidul, în noi, sunt precum fluxul și refluxul mării.

•

54

Când am scris pe ușa mea:

«Lăsați-vă afară tradițiile
Inainte de a intra»,
Nimeni n'a mai îndrăznit
Să mă viziteze sau să-mi deschidă ușa.

•

55

Dumnezeu a pus în fiecare suflet un Apostol care să ne conducă, pe drumul luminii. Dar mulți caută viața de dinafară, inconștienți că ea este înlăuntrul lor.

•

56

Invătura nu seamănă semințe în tine, ci face ca semințele tale să crească.

•

57

Noi ne schimbăm cu anotimpurile, dar anotimpurile nu ne schimbă.

58

Cel drept, este aproape de inimile oamenilor; dar cel iertător este aproape de inima lui Dumnezeu.

•

59

Se spune că cel ce se cunoaște pe sine însuși, cunoaște oamenii. Dar eu vă spun: când cineva iubește oamenii, învață ceva despre el însuși.

•

60

Optimistul vede trandafirul dar nu și spinii; pesimistul se holbează la spini, nevăzând trandafirul.

•

61

Ferește-mă Doamne de limba viperei, și de acela care nu reușește să obțină faima după care tânjește.

•

62

Cea mai solidă piatră dintr'o clădire este piatra de temelie a fundației.

•

63

N'ar fi oare mai ieftin pentru guverne să zidească aziluri pentru cei sănătoși în loc de a le zidi pentru nebuni?

•

64

Poate oare acela să cânte, a cărui gură e plină de murdărie?

•

65

Civilizația a început când omul pentru întâia dată a săpat pământul și-a semănat semințe în el.

•

66

Lumina stelelor ce-au murit de milenii, ajunge încă până la noi. Tot la fel este și cu oamenii mari care au murit de secole, dar ajung încă până la noi cu radiația personalității lor.

•

67

Cât de departe sunt de oameni când sunt cu ei, și cât de aproape când ei sunt departe de mine.

•

68

Dumnezeu ne-a făcut trupurile temple ale sufletelor și ele trebuesc ținute tari și curate pentru a fi vrednice de dumnezeirea care le ocupă.

•

69

Ce-aș putea spune despre acela care împrumută dela mine bani pentru a cumpăra o sabie cu care să mă atace?

•

70

Iubirea, ca și moartea, schimbă totul.

•

71

Suntem atât de ocupați examinând scoicile mării, ca și când ele ar fi tot ceea ce marea vieții aruncă pe limanul zilei și nopții.

72

Tremuratul oamenilor scuturați de furtuna vieții îi face să apară vii. Dar, în realitate, ei sunt morți încă din ziua nașterii lor și zac neîngropați, iar putoarea descompunerii duhnește din trupurile lor.

•

73

Sufletele unor oameni sunt asemeni unei table negre de școală pe care Timpul scrie semne, reguli și exemple ce sunt imediat șterse cu un burete ud.

•

74

Adevărul este vrerea și scopul lui Dumnezeu în Om.

•

75

Dumnezeu a pus o făclie în inima voastră care strălucește cu înțelepciune și frumusețe; este păcat să stingeți acea făclie și s'o îngropați în cenușă.

•

76

Adevărul este fiica Inspirației; analiza și discuția tine însă pe om departe de Adevăr.

•

77

Unde anume aşi putea găsi un om condus de rațiune, în loc de obiceiuri și dorinți.

•

78

Cât de grea este viața aceluia care cere dragoste și primește în schimb suferință!

•

79

Unii cred că le fac cu ochiul când îmi închid pleoapele pentru a nu-i vedea.

•

80

Va veni o vreme când oamenii vor nega orice înrudire cu noi, așa cum noi negăm acum orice înrudire cu maimuțele.

•

81

Dacă vrei să vezi valea, urcă-te în vârful muntelui; dacă dorești să vezi vârful muntelui, ridică-te în nori; dar, de cauți să înțelegi norul închide ochii și gândește.

•

82

Sărăcia este o greșeală temporală, dar bogăția este o boală fără de sfârșit.

•

83

Nimeni nu-l crede pe cel sincer, în afară de cel onest.

•

84

Cel mai de preț dintre oameni, este acela care stă departe de oameni.

•

85

Am să-mi arunc giuvaerurile la porci, ca să le înghită și să moară, fie de grăsime, fie de indigestie.

•

86

Sufletele, sunt focuri a căror cenușă sunt trupurile.

•

RELATIILE ROMANO-RUSE

DE LA REVOLUTIA DIN 1848 LA UNIREA PRINCIPATELOR

VII

de N. S. GOVORA

DOMNII mei, puneți șeile pe cai. A fost proclamată republica în Franța." Aceasta e fraza pe care a spus-o Nicolae I, afirmă Grimm, secretarul țarinei, în momentul în care un curier i-a adus știrea căderii lui Louis Philippe. Era în timpul unui bal. Fraza, pompoasă, pare proprie stilului fanfaron al țarului rus. Dar Grunwald, în "La vie de Nicolas I-er", pag. 246, o pune la îndoială și aduce o serie de argumente. In primul rând, Nicolae se bucura de căderea regelui francez, rege constituțional, a cărui recunoaștere o acceptase târziu și contra voinței lui. In al doilea rând, își avea necazurile lui proprii, cauzate mai întâi de proprii lui supuși, și apoi de polonezi, veșnica sabie a lui Damocles asupra capului lui. Și apoi, Franța era departe!

In Rusia, Nicolae I introdusese o aspră cenzură care mergea până și la introducerea unor note muzicale, de teama de a nu se ascunde în ele, cine știe ce mesaj cifrat și chiar la interzicerea unor texte bisericești, pe care le considera subversive. Șeful cenzurii era comandantul jandarmeriei, generalul Benkendorf. Cu Pușkin, pe care după revolta decabriștilor îl adusese în stare de arest, ajunsese la o înțelegere. Acesta, ne spune unul dintre biografii lui, Henry Troyat, scria versuri antițariste veninoase, dar nu mergea mai departe. Deaceia, cum am mai spus, nici unul dintre prietenii lui decabriști nu-i propusese și nici nu l-a propus să intre în conspirație. De la împărat ieșise liber și cu frumoase propuneri, pe care Pușkin le-a acceptat, cu toate că prietenii lui decabriști erau condamnați și executați unii, trimiși în Siberia alții. Ca o favoare specială, cenzor al operii lui avea să fie însuși țarul, care-i dădea și o rentă anuală, rentă care avea să urce cu timpul, mai ales după ce acesta s'a căsătorit cu o femeie frivolă. Dar aceasta nu însemna că cenzura directă a țarului avea să fie mai binevoitoare. Nicolae I plătea rente și altor scriitori de Curte, adulatori, dar plătea și lui Gogol de exemplu, care nu era unul dintre aceștia. Până la un anumit punct, deci, Nicolae I ar putea fi considerat ca un fel de Mecena. Cu Pușkin, s'ar putea spune, țarul a avut o comportare corectă și chiar binevoitoare. După uciderea poetului în duel, țarul a luat sub ocrotirea lui pe fiii acestuia. Unii afirmă că această bunăvoință s'ar fi datorat faptului că Nicolae I ar fi avut relații amoroase cu frivola soție a poetului, dar adevărul pare a fi de partea celor ce susțin că a fost vorba numai de o idilă nevinovată, care s'a redus la dansuri și conversații la balurile de la Curte, sau la faptul că împăratul trecea prea des călare pe sub ferestrele "iubitei", ca un sublocotenent îndrăgostit.

Ceilalți scriitori neconformiști, erau tratați cu brutalitate. Unii erau trimiși în garnizoanele de la marginile imperiului ca Lermontov, alții trimiși ca simpli soldați în acelaș gen de garnizoane, ba încă cu pedeapsa de a nu avea voie nici să scrie, nici să deseneze, ca scriitorul Taras Șevcenko. Nicolae I a inventat metoda, la modă azi în Rusia și în România comunistă, aceia a internării în spitale psihiatrice a celor ce i se opuneau. După cât se vede, celebrul Nicolae Ceaușescu, n'a inventat nimic. Ba s'a mers până acolo că s'a interzis și reeditarea unor opere socotite clasice, ca acele ale lui Antioh Cantemir. Pe cererea ce i se înaintase pentru reeditarea acestori lucrări, Nicolae I, scrisese: "Ele (operile lui Cantemir), n'au decât să se acopere de praf și să mucezească în ultimele rafturi ale bibliotecilor, unde ocupă un loc inutil".

Această frază ar putea răni amorul nostru propriu și mai ales al lui Nicolae Iorga, dacă ar mai trăi, care scrisese că operile lui Antioh Cantemir erau importante și că înșiși rușii apreciau această importanță. S'ar putea spune că fraza lui Nicolae I, nu poate fi socotită jignitoare, ea fiind scrisă de un om care nu se pricepea, etc., etc. Iată însă că Grunwald, op. cit., p. 262, scrie: "Trebuie să recunoaștem că din punct de vedere estetic, Nicolae I nu greșea prea mult" !

Iată că se descoperise și o mișcare... nihilistă. Șeful unui grup de 33 de persoane, era un funcționar de la Ministerul de externe, numit Petrașevski. Din acest grup făceau parte, amestecați, ofițeri ai gărzii, gentilomi de la Curte, profesori și studenți. Ei se inspirau din scrierile socialiste ale lui Proudhon, Fourier și Saint Simon. Idealismul moralizant al decabriștilor era înlocuit cu o mentalitate nouă, așa numitul nihilism. Tipul clasic al revoluționarului rus, așa cum se va perpetua până în zilele noastre, își face apariția în timpul lui Nicolae I, cu mișcarea dirijată de Petrașevski. Membrii acestui grup au împărțit tracte litografiate, cu caracter subversiv, în cursul reuniunii anuale a nobleței din Petersburg. Din grup făcea parte și Fedor Dostoievski, marele scriitor de mai târziu. Conspiratorii au fost condamnați la moarte. Au fost duși într'o piață, li s'a citit sentința, li s'a dat să sărute crucea, li s'au rupt săbiile deasupra capetelor, au fost îmbrăcați în cămașa albă a morților, după care au fost legați la stâlp, în grupuri. Deodată toboșarii sună retragerea; au fost dezlegați și li s'a anunțat că țarul le-a comutat pedeapsa capitală în alta de ocnă. Pedepsele variau de la caz la caz, lui Dostoievski dându-i-se o pedeapsă relativ blândă: patru ani de ocnă. Scena a fost descrisă de însuși Doctoievski.

Deci Nicolae I își avea necauzurile lui și nu putea să-și permită acea fanfaronadă, "Domnii mei, puneți șeile pe cai", frază care ar fi însemnat nici mai mult nici mai puțin de cât o declarație de războiu. Totuși, lui Nicolae I îi plăcea să braveze Europa, să zdrăngăne sabia și pintenii, să amenințe. Deci fraza citată de Grimm ar fi putut foarte bine să fie pronunțată, Grimm neavând nici un interes să o inventeze, pe când Grunwald are tot interesul s'o nege, el fiind un panegirist al lui Nicolae I.

Dar necazurile cele mai mari i le produceau polonezii. Aceștia, împrăștiați în toată Europa, nu-i dădeau țarului rus nici un moment de liniște, cu agitațiile lor. Cum am arătat în capitolul anterior, ei câștigaseră în special simpatia francezilor, dar reușiseră sa o câstige-în mai mică măsură-și pe a englezilor. Am arătat cum cu ocazia unei vizite la Londra, la o reprezentație teatrală, de frica pistolarilor polonezi, regina Victoria îi cedase în mod grațios rusului, primul plan în lojă. Cu o zi înainte, poliția engleză descoperise că un grup de polonezi încercase să pătrundă în apartamentele țarului, cu evidenta intenție de a face altceva și nu să-i spună Bună seara.

Dar necazul cel mai mare, îndelung și rușinos, i l-au făcut polonezii în cazul Olly. Acest caz Olly ar merita să fie povestit mai pe larg, căci i-a produs țarului celace pe românește se spune "peri albi", dar și de data aceasta spațiul se opune. Se pare că Dumnezeu vrea ca muritorii ce suntem, să nu avem o fericire deplină. In cele mai mari fericiri pământești, Dumnezeu pune un motiv de nefericire. Nicolae I avea două fete, dintre care una se numea Olga (Olly). In marea lui strălucire, Nicolae I și-a găsit și el grăuntele de nisip care să turbure fericitul tablou: nu-și putea mărita fata. Și Olly, fiică a marelui Nicolae I, a bogatului, puternicului, temutului, etc., țar, era de o frumusețe ce ieșea din comun, inteligentă, etc., și în plus, adorată de tatăl ei. Și, de necrezut, Nicolae I nu-și putea mărita fata favorită. Câțiva ani, Nicolae I, toți miniștrii — în special cel de externe, Nesselrode —, ambasadorii, curtea și chiar poporul întreg, au avut această preocupare, pe care, în fond, am putea-o considera comică: frumoasă, inteligentă, bogată, etc. Olly, nu-și găsea un bărbat.

S'au făcut câteva încercări, s'a consultat almanahul Gotha. Nesselrode și toți diplomații și-au stors creerii, dar zadarnic. Curțile europene râdeau cu lacrimi, se creau anecdote, lucruri pe care țarul le știa, ceiace-i mărea și mai mult necazul. Ultimul candidat potrivit-e greșit spus candidat, căci nu acesta a cerut țarului mâna fetei lui ci tarul i-a propus-o, ceiace mărea râsul curților europene-fusese ales un prinț austriac. Și atunci intervin polonezii. Nicolae I comisese imprudența de a a lua drastice măsuri anticatolice, cu scopul de a grăbi rusificarea polonezilor și aceasta a dat prilej exilaților acestui neam să intervină cu succes la toate curțile catolice europene și la Papă. Și atunci, toți acestia s'au pus de acord: nu se va permite prințului catolic să se însoare cu Olly. Când la un moment dat s'a răspândit svonul că Papa ar fi înclinat să cedeze, polonezii au bătut tobele: ne facem protestanți. Acest lucru a înspăimântat pe toți catolicii și desigur, în primul rând, pe Papă. Trebuie să se recunoască fără îndoială că sprijinul cel mare l-au găsit polonezii în catolicism. De aceasta își dădeau seama nu numai exilații, nu numai "intelighenția" poloneză, ci și ultimul țăran polonez. Intr'adevăr și țăranii polonezi se ghemuiau ca în dosul unui scut în spatele catolicismului. Când funcționarii ruși întrebau pe un țăran polonez ce este, acesta, în loc să răspundă că e polonez, răspundea: eu sunt catolic.

Deci, în fața dorinței țarului de a-și mărita fata cu un prinț austriac, catolicii au făcut un zid. Și fanfaronul țar a trebuit să faca intervenții diplomatice, să se roage, să facă el însuși vizite împăraților și regilor, să amenințe, să promită, etc. Și a ajuns și la umilințe. Neavând încotro, a trebuit să suporte și marea umilință: să facă o vizită Papei. Această vizita a produs stupoare în toate curțile europene. In fața Papei a trebuit să revoace multe din măsurile anticatolice din Polonia, dar ele au fost considerate insuficiente și Olly rămânea tot nemăritată, spre disperarea țarului rus. Și până la urmă, se produce neverosimilul. In Italia unde se găsea țarina Alexandra cu fiica ei Olly, s'a prezentat într'o zi un prinț german, cerând mana marei ducese Olga. Desigur frumoasa rusoaică n'a mai făcut nazuri și căsătoria s'a făcut rapid. Numai că acest prinț s'a dovedit a fi un rău soț, care nu numai că se îmbăta în fiecare zi, dar tot în fiecare zi bătea pe fata țarului, puternicului țar rus, celace a făcut ca numai după câțiva ani, frumoasa Olly să se transforme într'o femeie îmbătrânită, urițită și acrită. Tot acrit a devenit și Nicolae I, mai ales că vinovații cazului Olly erau polonezii.

Dar revoluția începută în Franța s'a întins în Germania, Italia și Austria, adică pornită în îndepărtata Franță, revoluția se apropia de hotarele Rusiei și aici, din nou, se profila eterna amenințare poloneză. Și pericolul se apropia și la alt hotar al imperiului țarist: la noi, adică în Principatele dunărene. Căci revoluția a ajuns și la noi și l-a silit pe țar să intervină. A fost o intervenție cu caracter pur *local*, spune Grunwald. Trupele ruse au pătruns în Principate în Iulie 1848, în urma turburărilor ce tindeau la crearea unui Stat daco-roman, scrie acelaș istoric. "Nicolae nu dorise niciodată această regiune: amintim că el refuzase net să încorporeze Principatele la imperiul sau, când ele fuseseră ocupate de trupele sale. Dar nu-i convenea Rusiei să vadă apărând la Gurile Dunării un nou Stat care, livrat anarhiei, ar fi prea slab ca să se poată susține prin propriile lui forțe și care ar cădea în mod inevitabil sub influența sau dominația altor puteri". Această frază atât de grijulie față de Țările noastre, făcea parte din nota circulară pe care Nesselrode o trimisese agenților lui diplomatici, la 19 Iulie 1848, cu scopul evident de a justifica intervenția armată în Principate, în fața curților pe lângă care erau acreditați. Această circulară își avea desigur rostul ei în acele timpuri-circulară căreia desigur Curțile europene nu-i dăduseră nici o crezare-dar Grunwald o reproduce în opera citată la pp. 266-67, carte apărută în 1966 la Paris, vrând prin aceasta să facă pe cititor să creadă în puritatea ei. Și aceasta, bineînțeles, fără să roșească. Natural, aceasta nu intră în obiceiul rusesc. Nicolae I nu dorise niciodată aceasta regiune, scrie Grunwald și crititorii noștri au văzut-cu toată redactarea telegrafică-cum au stat lucrurile.

"Ordinea a fost restabilită printr'o acțiune rapidă a generalului Duhamel: tratatul de la Balta Liman, *impus* Porții și semnat la 1 Mai 1849, instituia un nou regim, care ridica Moldovei și Valahiei dreptul de a mai avea Adunări ieșite din alegeri și *apără pe deplin, interesele rusești*". Grunwald, op. cit., p. 267. Atâta binevoiește "istoricul" Grunwald să acorde revoluției noastre din 1848. Istoria Milioukov e și mai sgârcită. Și au dreptate, din punctul lor de vedere, căci revoluția de la 1848 a fost îndreptată împotriva Matușkăi Rossia.

* * *

Așa cum am arătat în capitolul anterior, Xenopol insistă că revoluția din 1848 în Principate, era, principal, îndreptată împotriva Rusiei. In Moldova ea era îndreptată și împotriva domnitorului Mihail Sturdza, dar nici decum contra lui Bibescu în Muntenia, pe care dealtfel revoluționarii au voit să-l pună în fruntea lor. E clar că, în special revoluția din Muntenia, a avut și un element social, dar acesta era secundar, principalul era ura contra Rusiei și e normal ca istoricii ruși citați, să evite să vorbească.

"Importanța mișcării revoluționare care a avut loc în Moldova și, mai ales în Muntenia, *consistă în mod principal în țelul îndrăzneț pe care îl urmărea: emanciparea poporului român de tutela opresivă sub care era ținut de puterea care se dădea drept protectoare e intereselor sale.* Ca și Românii din Țara de peste Carpați, care se ridicaseră contra tiraniei Maghiarilor, cei din Principate se revoltau *contra protectoratului Rusiei și contra Regulamentului organic, mijloc prin care se exercita această tiranie*", A. D. Xenopol, Istoria Românilor din Dacia Traiană, Ed. Carpații, IV, p. 202. Dar, cum spune Xenopol, această revoluție era o adevarată nebunie. "Pigmeii români trebuiau să lupte cu colosul moscovit, dublat, în caz de nevoie, de puterea turcească. Sângele omului chiar cel mai curajos, putea să înghețe la singurul gând al îndrăznelii fără seamăn a unei asemenea întreprinderi. Și totuși, *ea a fost încercată, căci era singurul mijloc de a salva existența unui popor*", A. D. Xenopol, op. cit., IV, p. 203.

De îndată ce revoluția a isbucnit în Occident, Rusia, ca totdeauna grijulie, a oferit imediat sprijinul trupelor sale. Acest "sprijin" al trupelor rusești însemna "ocupație" și deaceia ambii domnitori au declinat generoasa ofertă. Celor doi domnitori le erau desigur proaspete în minte celelalte ocupații și în special, amestecul consulilor ruși în exercitarea funcției lor.

Revoluția din Moldova a fost repede înnăbușită. Motivul acestei repezi sugrumări este, dupa părerea lui A. D. Xenopol, faptul că ea s'a ridicat contra abuzurilor domnitorului Sturdza, și contra nerespectării unor articole ale Regulamentului organic și nu contra Regulamentului organic însuși și a protectoratului rusesc. Bineînțeles că istoria Roller nu spune nici un cuvânt contra Regulamentului organic și contra Rusiei și atunci când nu poate ocoli adevărurile evidente vorbește, ca deobiceiu, de țarism, de armata contra revoluționară țaristă, etc.

In Moldova exista o partidă națională din care făceau parte Al. Ion Cuza, Vasile Alecsandri, Costache Negri, etc. La 27 Martie aceștia au convocat o adunare, la hotelul Petersburg, din Iași, la care au participat circa 1000 de oameni. Mihail Sturdza a trimis pe ministrul său de interne, ca observator. Participau și emigranți *polonezi*, spune istoria Roller. In această adunare care a fost prezidată de Gr. Cuza, s'a atacat regimul existent în Moldova, cerându-se măsuri de îndreptare. Se cerea deci îndreptarea răului și nu înlăturarea lui. Ministrul de interne s'a prefăcut că acceptă cererile Adunării și s'a dus la domnitor. S'a hotărît totuși să se facă o comisie de 16 persoane, care să redacteze o petiție către domnitor. A doua zi mulțimea s'a adunat din nou pe stradă, în fața caselor lui C. Sturdza și A. Mavrocordat. Și a venit răspunsul domnitorului: petiția era respinsă. Mulțimii adunate i-au vorbit Al. I. Cuza, Vasile Ghica și C. Racliș. S'a hotărît ca la 30 Martie mulțimea să meargă asupra "baionetelor tiranului".

Mihail Sturdza a luat măsuri aspre. S'au făcut peste 300 de arestări, dintre care unii au fost surghiuniți la mânăstiri și moșii iar 13 dintre capii mișcării au fost porniți spre Galați, de unde urmau să fie expulzați în Turcia. Printre acești 13 se aflau Al. I. Cuza, A. Moruzi, V. Canta, etc. In drumul dintre Galați și Brăila, 6 dintre arestați au reușit să fugă și să ajunga în Transilvania iar de acolo în Bucovina, unde au fost găzduiți la moșia boierului Hurmuzachi. De acolo, unii dintre ei, printre care Cuza, au participat la Adunarea de pe Câmpia Libertății de la Blaj.

Mihail Cogălniceanu nu a putut să participe la revoluție. El se găsea surghiunit la o mânăstire din Moldova, din cauza unui conflict anterior cu un fiu al domnitorului.

De acolo a fugit și a ajuns și el la boierul Hurmuzachi. Acolo el a fost însărcinat de ceilalți cu redactarea unei broșuri și a unui proiect de constituție. A. D. Xenopol consideră această broșură ca foarte importantă și, spune el, a rămas celebră la Români. In această broșura, Cogălniceanu atacă frontal Regulamentul organic și protectoratul rusesc. Printre altele, Cogălniceanu pune întrebările următoare: "De la 1834 până astări, ce măsură generală a fost luată în Țară? Ce lege a fost propusă Adunării, confirmată sau pusă în aplicare, *înainte de a se fi primit asentimentul Rusiei?* Care este funcționarul care a fost numit *fără autorizația consulului rusesc?*". A. D. Xenopol, op. cit., IV, p. 205.

Cogălniceanu numește Regulamentul organic o *legislație străină, confecționată după instrucțiile rusești*. In această broșură, Cogălniceanu formulează în 36 de puncte dorințele de reforme ale partidei naționale, care constau în răsturnarea *monstruosului edificiu de privilegii și de inegalitate, creat de Regulament* și înlocuirea lui cu o constituție egalitară, liberală, care să garanteze interesele naționale. Ca ultimă dorință, Cogălniceanu exprimă pe acela a *unirii Principatelor într'un singur Stat*.

* * *

Revoluția din Muntenia va avea mai mare amploare, tocmai datorită faptului că șefii ei au atacat punctul principal, Regulamentul organic și prin aceasta au atras de partea ei mulțimile. Contrar celor petrecute în Moldova, revoluția din Muntenia nu era îndreptată contra domnitorului Bibescu. Din contra, revoluționarii au cerut domnitorului să se pună în fruntea mișcării. Bibescu nu a acceptat pentrucă el era convins că revoluția va fi înăbușită de ruși, deaceia a căutat să împiedice uneltirile revoluționarilor. Comitetul revoluționar era compus din Constantin Rosetti, Ion Ghica, frații Golescu și maiorul Voinescu. Frații Golescu au propus țăranilor abolirea corvenii, dar guvernul, sub teribila presiune a consulului rus, silește pe țărani să respingă oferta. Se formează un al doilea comitet sub conducerea lui Heliade Rădulescu și sosind frații Brătianu de la Paris, comitetele se unesc în unul singur, compus din Constantin Rosetti, frații Golescu, Heliade Rădulescu, frații Brătianu, maiorul Tell, Magheru, Ion Ghica, frații Bălcescu, maiorul Voinescu, Cezar Boliac și alții. Ion Ghica e trimis la Constantinopol iar Dimitrie Brătianu la Pesta. Ceilalți se răspândesc în districte, pentru a organiza revoluția. Comitetul încearcă un nou demers pe lângă Bibescu, dar acesta nu acceptă propunerea de a se pune în fruntea mișcării. La 9 Iunie se primește știrea că revoluția a isbucnit la Islaz și atunci Bibescu arestează câteva din căpeteniile mișcării. In urma încercării unui atentat contra persoanei sale, Bibescu se duce la casarmă pentru a cere reînnoirea jurământului de credință, dar e primit cu răceală. La 11 Iunie dimineața, o mulțime imensă înconjoară palatul, *aclamând pe Bibescu ca șef al revoluției* și-l roagă să semneze proiectul de constituție care răsturna total Regulamentul organic. Bibescu nu are altă ieșire și semnează, numind un minister format dintre revoluționarii Nicolae Golescu, Nicolae Bălcescu, Cristian Tell, Magheru, Ștefan Golescu și Constantin Rosetti. Kotzebue, consulul rus, crezând că Bibescu semnase de bună voie, îi trimite o scrisoare că părăsește Țara și protestează contra modificării Regulamentului organic. Inspăimântat, Bibescu fuge în Transilvania, la 14 Iunie.

Revoluționarii rămân stăpâni pe situație, *fără să se fi vărsat o picătură de sânge*, lucru important, căci se *înlătura pretextul intervenției puterii protectoare* care, natural, grijulie de soarta protejaților, nu aștepta decât pretextul. Revoluția isbucnise deci, la Islaz. Acolo se hotărîse respingerea Regulamentului organic fiind contrar principiului autonomiei, autonomie pe care tratatele i-o recunoscuseră. Se decreta responsabilitatea miniștrilor și funcționarilor publici, egalitatea de drepturi civile și politice, repartiția dărilor proporțional cu averea, reprezentarea Țării întregi în Adunare, libertatea presei, a cuvântului și a întrunirilor, emanciparea bunurilor mănăstirești, suprimarea corveii și a robiei țiganilor.

Se vede deci că revoluția munteană nu era nici contra domnitorului, *nici contra Turcilor*, ci contra puterii care, sub pretextul emancipării poporului român de opresiunea otomană, *îl supunea unei stăpâniri mult mai grele*. Revoluția de la 1848 avea și o nuanță socială: emanciparea țăranilor. Prin articolul 13 se cerea împroprietărirea țăranilor, cu o despăgubire acordată proprietarilor, adica boierilor.

Xenopol ne spune că s'au creat două partide: una moderată cu Heliade Rădulescu, Tell și Nicolae Golescu, care voia să rămână pe linia trasată la Islaz, iar alta, radicală. Aceasta, condusă de Bălcescu, voia să profite de turburările produse atunci în întreaga Europă și să scape pe Românii de toate stăpânirile, să înarmeze poporul și să-l împingă *și contra rușilor și contra turcilor*, pentru a constitui o Românie independentă, în care să intre și Transilvania. Bălcescu voia deci să constituie România Mare din 1918, cu Principatele, Ardealul, Banatul, Bucovina și Basarabia. Indiscutabil, planul era sublim, dar irealizabil, căci revoluționarii noștri trebuiau în acest caz să lupte în acelaș timp cu trei imperii: turcesc, austriac și rusesc. Deci din acest punct de vedere, Bălcescu era deadreptul utopic. Era greu dealtfel să se realizeze o înțelegere între Munteni și Ardeleni. Muntenii erau categoric contra Rusiei, în timp ce Ardelenii aveau o altă rană: ura contra Ungurilor. Această ură i-a împins să se arunce întâi în brațele Austriacilor și la sfârșit în cele ale rușilor. Iată unul din aspectele dureroase ale dramei românești.

Au urmat desbinări și certuri între cele două partide, guvernul a fost răsturnat de două ori și repus în scaun tot de atâtea ori de către popor, dar despre aceasta vom vorbi mai departe, când vom încerca să clarificăm ceiace constituie cazul Bălcescu.

Rușii neavând nici un pretext să intervină, caută să-l producă. Deaceia ei împing pe Turci să intervină, sperând că va curge sânge și, natural, ei vor putea interveni atunci, ca să ne protejeze.

Dar mișcarea muntenească, care reușise să înlăture propunerile exagerate ale partidei radicale condusă de Bălcescu *nu se ridicase contra turcilor*. Rușii vor să demonstreze turcilor că revoluția din Muntenia avea un caracter socialist. Din nefericire, rușii se sprijineau pe afirmațiile mitropolitului Neofit, care numește revoluția deadreptul comunistă. Ei mai acuzau deasemeni pe Munteni că voiau să facă o Românie pe care s'o scoată de sub suveranitatea sultanului.

La intervenția rusească, turcii trimit un comisar, Soliman, însoțit de o armată de 20.000 de soldați, sub comanda lui Omer pașa. Turcii sosesc la Rusciuk și cer disolvarea guvernului provizoriu și înlocuirea lui cu o căimăcămie, conform stipulațiilor Regulamentului organic; în caz contrar se vor îndrepta spre București. Această comportare dușmănoasă a turcilor mărește neînțelegerile dintre cele două partide, moderată și radicală. Partida radicală cere ca poporul să pună mâna pe arme — pe care nu le avea — și să se opună turcilor. Partida moderată are câștig de cauză, ea urmând linia ce-și trasase: luptă numai contra Rusiei, contând pe sprijinul Porții. Se acceptă deci cererea turcilor și se instituie o căimăcămie condusă de Heliade, Golescu și Tell. Soliman se declară satisfăcut și vine la București. *"Pe tot drumul este aclamat de către țărani care aruncă sub picioarele cailor din escorta sa, spice de grâu, flori, capete de berbec"*. (Xenopol, op. cit., IV, p. 212.)

Remarcăm faptul că cei care-l primeau astfel pe turci, erau țăranii. La București i se dă turcului un banchet și el bea pentru prosperitatea Munteniei. Pleacă, luând cu el o delegație, care să prezinte sultanului noul proiect de constituție. Rușii esuaseră, vărsarea de sânge, adică pretextul pentru a interveni, nu se produsese. Dar nu au renunțat. Au acuzat pe Soliman că a fost cumpărat de Munteni și cer o noua anchetă. Turcii, din slăbiciune, acceptă. De data aceasta, comisarul turc trebuia să fie însoțit de un reprezentant rus, generalul Duhamel. Prin aceasta, partida radicală a considerat că dreptatea era de partea ei și a cerut și obținut să intre și ei în guvern. Moderații acceptă și în guvern intră Brătianu și Rosetti, membri ai partidei radicale. Deși intrați în guvern, radicalii continuă să atace Rusia, în gazeta lor, "Pruncul român". Rușii sunt mulțumiți că au gasit un pretext: de scrierile unor componenți ai lui, rușii fac responsabil întregul guvern și însăși Poarta. Rușii declară că nu-i interesează ce face sau nu face Poarta în Muntenia, dar *nu vor admite să fie insultat țarul și sunt gata să declare războiu Turciei pentru acest motiv*. Iată cum partida radicală, indiscutabil profund patriotă, dar nesăbuită, produce pretextul pentru intervenția rusească. Dar acesta era un pretext minor, rușii voiau altul.

Populația româneasca scoate și arde în stradă Regulamentul organic. Afrontul era prea mare. Insoțitorul rus al noului comisar al armatei turcești, generalul Duhamel, se transformă în adevăratul ei comandant. Duhamel caută cu orice preț, un conflict sângeros. Intrat în București singur — armata turcească rămăsese în afara orașului —, rusul cere lui Omer Pașa să-i trimită 200 de soldați ca să-l apere contra populației, și în acelaș timp, trimite oamenii lui să tragă clopotele, sperând că se va produce ciocnirea, dar Omer pașa refuză să intre noaptea în capitală.

Duhamel, în fața insuccesului părăsește orașul și doarme în cortul lui Omer pașa. Presiunilor exercitate de el în acea noapte se datoresc evenimentele de a doua zi. Căci soldații turci, în loc să intre în oraș liniștiți, din contra, intră în galopul cailor și cu fitilurile tunurilor aprinse. Această "șarjă" fără rost, era opera lui Duhamel, căruia îi era frică să nu se repete scena anterioară, adică Românii să-i primească cu flori și spice de grâu. Și în această "șarjă", turcii s'au isbit de un detașament de pompieri care se întorcea la casarmă. In ciocnire, câtiva turci au căzut de pe cai. Ei s'au ridicat și au descărcat armele contra pompierilor. Turcii au început să tragă cu tunurile. Unul dintre pompieri a strigat: "La tunuri băieți, sau suntem pierduți" Pompierii au ucis pe tunari, au întors tunurile contra turcilor, producândule pierderi simțitoare. Turcii au început să strige să se oprească, căci a fost o neînțelegere și atunci a încetat inutila măcelărire. "Dar planul rușilor reușise. Turcii vărsaseră sânge românesc. *Protectorii aveau dreptul să-și apere protejații, contra barbariei musulmane*. Câteva zile după aceia rușii intră în Moldova și puțin mai târziu, în București". Xenopol, op. cit., IV, p. 214.

Xenopol relatează ciocnirea cu pompierii, bazându-se pe declarațiile căpitanului Zăgănescu, la ancheta făcută de consulul englez și pe cele ce scrie Billecocq în "Album moldo-valaque". Acesta afirmă că ciocnirea nu ar fi avut loc dacă Duhamel nu s'ar fi găsit în cortul comisarului turc. E drept că istoria românească, puțin patriotardă, a dat acestei ciocniri proporții și importanță exegerate, dar e incontestabil că pompierii români au dat dovadă de curaj. Din nefericire, fără voia lor, au făcut jocul rușilor.

Cum era normal, istoria Roller diformează complet lucrurile. După Roller, "roata" de pompieri, sub comanda "paruciucului" Zăgănescu, a angajat în mod spontan lupta cu a doua coloană otomană care *staționa* în fața cazarmei de infanterie. In cursul luptei eroice și inegale, pompierii au asaltat la baionetă artileria dușmană, capturându-i o parte din tunuri, pe care le-au întors apoi împotriva turcilor, provocându-le sute de morți și răniți. Despre rolul jucat de Duhamel, natural, nici un cuvânt.

Armatele turco-rusești au ocupat Muntenia și dacă turcii jefuiau și devastau, *rușii organizau un sistem total de spoliere*, spune Xenopol. După aceia rușii au trecut în Transilvania, pentru a veni în ajutorul austriacilor și Muntenii au fost obligați cu transporturile și aprovizionarea armatei, în afara de o cotribuție de 200.000 de ruble lunar.

Rusia și Turcia încheie Convenția de la Balta Liman, la 1 Mai 1849, prin care se revenea la domnia pe șapte ani, suprimarea Adunărilor și înlocuirea lor du divanuri numite de domnitor, plus ocuparea Munteniei cu o armată rusoturcă de 25/30.000 de oameni, până la completa pacificare, după care trupele de ocupație aveau să fie reduse la 10.000 de oameni. Doi comisari, unul turc și unul rus, trebuiau să dea sfaturile lor în munca de reorganizare.

* * *

Acesta e adevărul istoric: revoluția de la 1848 a avut un principal caracter național și unul secundar social, dar "istoricii" comuniști români voesc să ne convingă de contrariul. Revoluția de la 1848 a fost îndreptată net în contra rușilor și nu contra turcilor. Comuniștii români vor să ne convingă, admițând și ei caracterul național al revoluției, secundar după ei, că revoluția a fost îndreptată totalmente contra turcilor și absolut deloc contra rușilor. Deaceia ei trec sub tăcere primirea primă a comisarului turc cu flori, spice de grâu și capete de berbec, și falsifică adevărul în ceiace privește ciocnirea pompierilor cu turcii. E drept că partida radicală a fost și contra turcilor, dar și contra rușilor, radicalii voind să lupte cu cele trei imperii, pentru a reconstitui regatul dacic. Dar radicalii nu au putut să-și impună punctul de vedere, impunându-se atitudinea ponderată a celeilalte partide. Dar pentru atingerea scopului — înșelarea Românilor —, nici un procedeu nu-l consideră nepermis.

Vom trata pe rând chestiunile, întâi caracterul național al revoluției și apoi pe cel social, Roller amestecându-le după bunul lui plac. Xenopol vorbește de răsturnarea de două ori a guvernului provizoriu și repunerea lui în scaun, de către mulțime. Xenopol vorbește foarte puțin de aceste răsturnări. Avem la dispoziție doar "Istoria Românilor din Dacia Traiană", condensată și publicată de Xenopol în doua volume în Franța și tradusă de noi și publicată de Editura "Carpații" din Madrid, ori Istoria publicată de Xenopol în România are nu mai puțin de 14 volume. E de presupus deci că în ediția românească, Xenopol dă o mai mare extensiune relatării acestor fapte. Dar, firește, nu în sensul dorit de comuniștii români.

La 4 zile dupa isbucnirea revoluției, adică la 19 Iunie, boierii au pus la cale un complot. Cu complicitatea colonelului Odobescu, șeful oștirii, și a colonelului Solomon, membrii guvernului sunt arestați. Mulțimea se adună pe străzi și înconjoară palatul în care era arestat guvernul. Colonelul Solomon, după ce-și îmbătase soldații, spune Roller, le-a dat ordin să tragă. Dar mulțimea iese învingătoare și guvernul e eliberat. Cei doi colonei sunt arestați, dar căzusera 7 morți și 8 răniți din mulțime.

Mulțimea cere moartea celor doi colonei, dar guvernul a tergiversat și în procesul ce a urmat, cei doi colonei au fost condamnați doar la pierderea gradelor. In noaptea de 28 Iunie, boierii au încercat o nouă lovitură. Au lansat svonul că spre București se îndreaptă două armate, una rusească și una turcească. Inspăimântat, guvernul părăsește Bucureștii și se retrage la Rucăr. Mitropolitul Neofit dă a doua zi o proclamație și se instituie o căimăcămie formată din doi boieri: Teodor Văcărescu și Emanoil Băleanu. Coloneii Odobescu și Solomon sunt repuși în posturi.

Dar după două zile circa 40.000 de oameni atacă cazarma în care se baricadaseră caimacamii și cei doi colonei. Coloneilor li s'a dat libertatea numai cu condiția să părăsească Țara. Lăsând la o parte pe mitropolitul Neofit care a făcut multe blăstămății și despre care nu mai vorbim pentru a nu fi acuzați de anticlericalism, să vedem cine erau acești doi colonei, Odobescu și Solomon. In capitolul precedent arătam că retrăgându-se în 1834, rușii, pe lângă Regulamentul organic, ne-au lăsat și diferite unelte ale lor. Printre uneltele lăsate, oameni ai lor de încredere, erau și cei doi colonei de *panduri*, Odobescu și Solomon. Comuniștii români au creat o adevărată legendă, aceia a *pandurilor*. După ei, acești panduri sunt nici mai mult, nici mai puțin decât precursorii celor 1000 de membri, câți avea partidul comunist la intrarea lor în Țară, după trădarea de la 23 August 1944. Această problemă a pandurilor ne propunem s'o tratăm mai pe larg într'o lucrare care va trata despre Tudor Vladimirescu. Acum ne mulțumim să afirmăm că acești panduri, niște răsvrătiți, fără îndoială, răsvrătiți contra nedreptăților în general și contra turcilor în special, se constituiau atunci când intrau trupele rusești în Țară și luptau alături de ele, contra turcilor. Erau în solda rușilor și dintre ei, rușii numeau gradați. Unii dintre ei ei au căpătat grade destul de înalte, de colonei, ca Odobescu și Solomon, iar alții, grade mai mici, ca Tudor Vladimirescu, despre care isvoarele spun că a fost paruciuc, grad pe care Karl Marx, îl traduce prin sublocotenent.

Deci Odobescu și Solomon au fost *panduri*. Cum Roller îi numește de câteva ori trădători, era normal să evite cu grijă să spună că au fost panduri și, încă, unelte ale rușilor. In 1944, rușii și-au constituit deasemeni unelte, i-au constituit în divizii și i-a numit tot *panduri*.

Incercând de două ori să răstoarne guvernul provizoriu, nu îndeplineau ei ordinele rușilor? Faptul că guvernul provizoriu i-a făcut scăpați în ambele cazuri, scăpându-i de furia poporului, nu-și găsește oare explicația în faptul că membrii acestui guvern știau că cei doi colonei erau oamenii rușilor și deci au socotit prudent să nu-i provoace pe moscoviți în mod inutil? Până la descoperirea altor isvoare care să confirme sau să infirme teza noastră, o considerăm valabilă.

Dar scandalul cel mai mare l-au făcut în jurul numelui lui Bălcescu. Și nu numai Roller ci o întreagă literatură s'a căznit să demonstreze Românilor că Nicolae Bălcescu a fost pur și simplu precursorul Anei Pauker, Gheorghiu-Dej și ceilalți.

După Roller, Bălcescu a fost șeful unui curent numit democrat-revoluționar. Cine erau alături de Bălcescu? Precis, Roller ne citează doar pe A. G. Golescu (Negru). Natural că în diferite ocazii, propunerile lui Bălcescu au fost susținute și de alții, fără ca Roller să afirme hotărît că erau bălcescieni. Mai insinuant devine Roller în cazul generalului Magheru. Acesta, într'adevăr, după sfărâmarea revoluției, s'a retras în Oltenia cu 20.000 de soldați, cu care voia să se bată cu turcii și numai intervenția consulului englez l-a determinat să renunțe și să-și disolve armata. Dar dupa disolvarea ei, Magheru s'a refugiat în Banat, unde s'a înrolat în armata colonelului Bem, ca să lupte cu... rușii. Deci Magheru voia să continuie lupta nu pentru împropietărirea țăranilor, cum vrea Roller să ne facă să credem, ci contra rușilor. Mai mult, Karl Marx ne spune că din Tabăra lui Traian, unde se găsea, aflând de ciocnirea cu pompierii, Magheru scrie turcilor, îndemnându-i să ia contra rușilor, o atitudine de mare putere. Precizează între altele că instigatorii acestor masacre, sunt rușii. Ba mai mult, *Magheru propune turcilor o alianță cu Românii, contra rușilor*, enumerând resursele pe care le poate oferi alianța turcilor cu Românii.

Mai târziu, spune tot Marx, Magheru îi scrie lui Kossuth, prevenindu-l în fața intervenției rusești și-i propune o unire între poporul român și cel maghiar, care *ar constitui o barieră de netrecut, pentru slavii din Nord*. Iar la sfârșitul sfârșitului, acelaș Magheru, refugiat în Turcia, le-a propus otomanilor să formeze o legiune română care să lupte contra rușilor. Karl Marx, op. cit., p. 72. Iată cum istoria adevărată, răstoarnă afirmațiile nefundate sau deadreptul mincinoase ale istoriei Roller și ale celorlalți istoriografi români comuniști. Magheru, precursor al lui

Gheorghiu-Dej care a participat la lovitura de la 23 August 1944, ușurând acțiunea dușmanului de moarte, implacabilului dușman, care este Rusia?

Și acuma să trecem la Bălcescu însuși. El era un cap aprins care voia regatul dac, luptând contra a trei imperii, deci și al celui rusesc. S'a dus în Transilvania în mai multe rânduri, propunându-i lui Kossuth să se împace cu Avram Iancu și să facă o legiune de români care să lupte alături de unguri. A fost și în Munții Apuseni, în reduitul lui Avram Iancu. Contra cui voia Bălcescu o alianță cu ungurii? Contra grofilor unguri-deci o revoluție socială-sau contra Austriei și, în special a Rusiei, deci o revoluție națională? Ba, în Ardeal, Bălcescu a luat contact și a tratat și cu generalul polonez Bem, șeful armatei ungurești. Dar în armata ungară, pe lângă Bem, luptau și cateva mii de polonezi. Luptau Bem și polonezii contra grofilor unguri, era o deci o luptă cu caracter social sau luptau contra austriacilor și rușilor, care le sfâșiaseră țara, fiind deci vorba de o luptă categoric națională? L-ar fi primit Bem pe Bălcescu, așa cum l-a primit, dacă acesta ar fi venit să-i propună o luptă contra grofilor unguri? Bem fusese general în armata țarului.

Dar mai există o latură a lui Nicolae Bălcescu, pe care nu ne este deloc teamă s'o abordăm: proțărănismul lui Bălcescu și cu aceasta, latura socială a revoluției dela 1848. Revoluția dela 1848 a fost o revoluție a burgheziei românești căreia i s'au alăturat mulțimile de țărani grație accentului ce-l punea pe lupta contra legiuirilor rusești — Regulamentul organic — și contra Rusiei însăși.

Printre burghezii revoluționari erau desigur și oameni cu idei generoase, adică cu dragoste pentru oropsiți. Ori oropsiții acelor vremuri și chiar ale celor de mai târziu, erau țăranii. Bălcescu le-a luat partea. Dar numai el? Nu au fost și alții și încă, printre ei și boieri, cum era de exemplu Costache Negri care încă de la Paris hotărîse să-și imparta pământurile țăranilor, sau Alexandru Ion Cuza care devenit mai târziu domn, a arătat nețărmurită dragoste țărănimii, dragoste pentru care avea să-și piardă și tronul? In revoluția de la 1848 este adevărat că cel care a fost mai înverșunat apărător al țăranilor a fost Nicolae Bălcescu. El era pentru o revoluție totală, așa cum am arătat. Ceilalti, moderații, unii lăsau pe plan secundar chestiunea țărănească, pentru a nu nemulțumi pe boierii ce se alăturaseră revoluției și deci a rupe unitatea, iar alții, trebuie s'o recunoaștem, nu erau atât de interesați de această problemă, pentrucă nu o cunoșteau: nu era problema lor. Articolul 13 din constituție care trata emanciparea țăranilor a fost inserat în proiect la insistențele îndărătnice ale lui Bălcescu.

Cruda realitate însă este că la 1848, burghezii revoluționari tratau problema cu destul desinteres. Chestiunea emancipării țăranilor nu era o problema burgheză. Mai târziu, ajunsi la putere, burghezii au arătat acelaşi lipsă de interes față de țărănime. Partidul liberal, partidul burgheziei s'a interesat numai de problemele lor: înființarea unui partid puternic, care să nu stea prea mult în opoziție ca să nu se destrame, înființare de Bănci, etc., și îndestularea partizanilor ca să nu părăsească partidul. In 1866, liberalii-burghezii-s'au unit să isgonească de pe tron pe Al. I. Cuza, cu conservatorii partid ce reprezenta marea proprietate, făcând celace s'a numit *monstruoasa coaliție*. Dar despre aceasta, mai pe larg vom vorbi în capitolul următor.

Incontestabil, cel mai înfocat apărător al țăranimii la 1848, a fost Nicolae Bălcescu. Dar, după cum am arătat, au fost și alții. Acești alții, ca și Balcescu, au fost precursorii comuniștilor? A fost Balcescu precursor al comuniștilor, când a fost cel mai activ dintre toți, cel mai neastâmpărat, căutând alianțe și forțe prietene cu care să combată Rusia, dușmana Țării noastre? Toți capii sau aproape toti capii revoluției din 1848 au sesizat pericolul rusesc, deci nu pot fi considerați precursori ai comunismului, când comunismul a fost anexat de Rusia pentru a-și ajunge — grație lui — scopurile imperialiste. Și cu atât mai puțin Bălcescu, care a fost în revoluția de la 1848 adversarul cel mai înverșunat al Rusiei.

Intr'un singur punct suntem de acord cu Roller: în desvăluirea mârșăviei boierilor. Admitem ca posibile afirmațiile lui Roller că boierii trimiteau oameni la ruși, ca să intervină și să distrugă revoluția. In orice caz, când au sosit rușii la București, boierii i-au primit exact ca și comuniștii români în 1944, adică cu flori. Karl Marx ne spune la pag 67, op. cit.: "In timp ce țăranii erau crunt biciuiți, *înalta societate de la București, dădea baluri eliberatorilor. Prostituția boieroaicelor cu rușii și cu turcii*"!!! Asta spune Karl Marx. Ne pare rău că nu avem argumente, pentru a-l combate.

* * *

In fond, mișcările revoluționare din Principate nu constituiau o amenințare gravă pentru Nicolae I. Cel mult revoluționarii români puteau fi considerați niște microbi: nu prea virulenți microbi. Mai aleș că banuia că intervenția lui va fi o treabă ușoară, cum a și fost în realitate. Cu mult mai gravă i s'a părut revoluția ungurească, dar nu atât din cauza ungurilor, cât din aceia a polonezilor: veșnica sabie a lui Damocles. Din Ungaria, revoluția se putea întinde în Galiția Polonia austriacă, și de acolo, în mod normal, în Polonia rusească. Ori aceasta era grav, foarte grav chiar. Totuși, Nicolae I a rămas multă vreme în espectativă.

Când armatele austriace au suferit înfrângere după înfrângere, tânărul împărat Franz Josef, a făcut apel la țarul Rusiei. Dar acesta se lăsa greu. O făcea din două motive: unul era din răzbunare și al doilea, pentru a câștiga mai multe puncte de recunoștință, din partea împăratului austriac. Răzbunarea provenea din nefericitul caz Olly, când întreaga curte austriacă se opusese cu dârzenie planului rus. Și Nicolae I nu putea uita cu ușurință cazul Olly.

Dar amenințarea poloneză lua proporții. La Vilna, 400 de polonezi încercă să pună mâna pe arsenal. Luarea comandamentului armatei ungurești de către un general polonez, Bem, făcuse să treacă un fior prin întreaga Polonie. Câteva mii de polonezi se înrolaseră în armata ungară iar în Galiția, polonezii așteptau sosirea lui Bem, pentru a se răscula. Chestiunea devenea serioasă. Presat de evenimente, la mijlocul lui Aprilie 1849, Franz Josef i-a trimis țarului o scrisoare, în care-i expunea în termeni patetici pericolul comun pe care l-ar reprezenta o victorie a revoluționarilor unguri. La 21 Mai Franz Josef a venit la Varșovia pentru a-și pleda în persoană cauza, în fața țarului. La această întrevedere s'a ajuns la un acord ce a fost consacrat în cursul lunii Iunie, printr'o convenție între cele două cabinete. Trupele ruse intra în Ungaria din două părți, din Sud trupele ce se găseau în Muntenia, sub comanda generalului Lüders, din Nord 150.000 de oameni, sub comanda generalului Pașkievici. In fața acestei avalanșe, trupele ungurești sunt repede învinse și la 13 August, Pașkievici poate să repete fanfaronada din 1831: Ungaria este la picioarele Majestății Voastre.

Istoria românească-burgheza, cum o numesc comuniștii-a interpretat just istoria, dând toată dreptatea acțiunii proaustriace a Românilor din Transilvania, sub conducerea lui Avram Iancu. Comuniștii a condamnă viguros și în special Pentru Groza, într'o carte publicată în Franța și intitulată "L'Ecole du pouvoir". Acest personagiu care nu-și poate găsi un corespondent decât în ridicolul Nicu Metz, atinge culmile prostiei. După comuniști, Avram Iancu e vinovat de a fi luptat contra Ungurilor. Comuniștii noștri falsifică istoria, făcând, din revoluția românilor din Transilvania, ca și din revoluțiile din Principate, o revoluție socială, când ea a fost în primul rând o revoluție națională. Fațeta principală a acestor revoluții, a fost națională. Fațeta socială era secundară. Este adevărat că unul din punctele revoluției din Transilvania era desființarea iobăgiei și că dintr'o adunare la care participau și unguri și Români, Avram Iancu a plecat pentrucă ungurii nu admiteau desființarea iobăgiei, dar obiectivele revoluției erau cu totul altele: egalitatea cu celelalte naționalități din Ungaria, fiind punctul principal, cu alte cuvinte, scuturarea jugului unguresc. In Principate și, în special în Muntenia, punctul principal era asemănător: scuturarea jugului rusesc. Inamicul principal al Principatelor erau rușii, al Românilor din Transilvania erau ungurii. De aceia, când armatele generalului Pașkievici au pătruns în Ungaria, Avram Iancu a devenit, fără să vrea, aliatul Rusiei.

Vinovații celor ce s'au întâmplat nu sunt Românii, ci ungurii. Aceștia au avut atunci privirea scurtă, cum o au și azi. Revoluția lui Kossuth avea exact ac'iaș fizionomie, ca și cele din Principate: fațeta principală era națională, cea secundară era socială. Punctul principal al revoluției lui Kossuth era eliberarea Ungariei de sub jugul austriac. Nenorocirea a fost că ungurii voiau libertatea numai pentru ei, dar nu și pentru națiunile conlocuitoare.

Comuniștii români vor să ne facă să credem — repetăm falsificand istoria —, că revoluțiile din Principate și cea din Ungaria, aveau un țel comun: luptau contra feudalismului: cei din Principate contra boierilor și cei din Ungaria contra "grofilor" unguri și austriaci. Deci Avram Iancu a greșit, luand partea "grofilor".

Ori adevărul istoric e altul: atât revoluțiile din Principate ca și acea a lui Kossuth și a lui Avram Iancu, au fost revoluții naționale. Așa au înțeles-o și cei din Principate și numai acesta poate fi sensul participării lui Al. I. Cuza și a altora la Adunarea de pe Câmpia Libertății de la Blaj. Și Bălcescu? Comuniștii români vor să ne facă să credem că Balcescu s'a dus de câteva ori în Transilvania, luând contact cu Ungurii, cu Bem și cu Avram Iancu, încercând să-i împace, pentru a lupta contra grofilor

unguri și austriaci. Ori Bălcescu s'a dus cu scopuri exact contrarii: a încercat să-i împace, arătându-le pericolul comun ce-i aștepta: rușii. Căci Bălcescu sesizase pericolul rusesc și intuia că ei vor veni în ajutorul Austriei. Dar Bem? Se găsea el în fruntea armatelor ungurești și cu miile de voluntari polonezi pentru a lupta contra grofilor sau contra împăratului austriac și tarului rus, pentru libertatea Poloniei? Bem își dădea seama nu de inutilitatea luptei dintre Români și Unguri ci de pericolul pe care această luptă îl constituia, făcând jocul marilor dușmani. Deaceia Bem a încercat în diferite rânduri să împace pe Kossuth cu Iancu dar nu a reușit decât atunci, când era prea târziu. Care ar fi fost rezultatul dacă Bem ar fi reușit să-i împace pe Români cu unguri în timpul util? Poate acelaș, dar poate și altul. Ungurii au trebuit să țină o bună parte din armata lor concentrată contra Românilor, armată care le-ar fi fost necesară în lupta cu austriacii, iar în ciocnirile dintre unguri și Români, pierderile lor au fost foarte mari. Dacă pe lângă armatele ce au trebuit să facă față Românilor, Bem ar fi avut la dispoziție și forțele lui Avram Iancu, rezultatul ar fi putut fi altul, înainte de intervenția rusească. Dar proverbialei făloșii maghiare, i s'au adăogat succesele militare inițiale contra austriacilor și atunci proverbiala făloșenie înăscuta, a luat proporții fantastice și intervențiile lui Bem sau Balcescu nu au avut succes. Aportul nefericit dintr'un punct de vedere, adus de Avram Iancu cauzei rusești e departe de a fi neglijabil.

Karl Marx ne spune că Românii au ținut imobilizati 20.000 de oameni, care i-ar fi prins bine generalului Bem dacă i-ar fi avut alături în lupta cu rușii. Marx nu mai pune la socoteală aportul pe care l-ar fi adus Românii lui Avram Iancu, dacă ar fi fost și ei la dispoziția generalului polonez. Dar Marx ne spune că generalul rus Lüders a mărturisit mai târziu unui diplomat francez, că fără Românii din Transilvania, comandați de Avram Iancu, rușii nu ar fi fost în stare "să se măsoare" cu Bem. Karl Marx, op. cit., p. 69. Contra făloșeniei ungare, Marx are o fraza lapidară și contundentă: "Iancu bătu zdravăn pe Unguri".

Bălcescu, prin intervențiile sale, a reușit să provoace un desgheț în relațiile dintre Kossuth și Avram Iancu, numai atunci când nu mai era nimic de făcut. S'a aprobat până și formarea unei legiuni românești care să lupte alături de unguri, legiune care nu a mai avut timpul să fie formată. "Bălcescu era nespus de fericit că va lua și el parte la *campania aceasta de eliberare;* voia să formeze, având ca centru Munții Transilvaniei, *un bastion al luptei antițariste*. Bem a și pătruns cu trupele sale în Moldova și a dat o proclamație la Târgu Ocna; situația din Transilvania și Ungaria l-a silit însă să se retragă". Roller, op. cit., IV, p. 166. "Bem voise să răscoale poporul român din Moldova și Țara Românească, unind în armata sa, după planul lui Balcescu și Kossuth, și trupele lui Avram Iancu". Roller, op. cit., IV, p. 166.

Deci Roller spune că Bălcescu era nespus de fericit că va lua și el parte *la campania aceasta de eliberare*. Dar de ce campanie de eliberare era vorba? De eliberarea boierilor din Moldova și Muntenia — indiscutabil, în majoritatea lor, odioși — sau eliberarea de Ruși, telul principal al revoluției din 1848? Și mai spune Roller că Bălcescu voia să formeze, având ca centru Munții Transilvaniei, *un bastion al luptei antițariste*. Roller spune *antițariste* ca deobiceiu, și nu *antirusești*. Dar oricum ar fi, prin aceste fraze, Roller distruge celace s'a chinuit să demonstreze în zeci de pagini, că telul revoluției era social și nu național, că Românii se răsculaseră în primul rând contra feudalilor și nu a rușilor, chiar când le spune tariști și nu ruși, rușii de totdeauna. Istoria nu poate fi falsificată chiar așa de ușor cum și-a închipuit fiul rabinului din Buhuși, căci iată, o frază ce desigur a scăpat vigilentei doctrinare, strică totul.

Dar mai este un punt de discutat: generalul Bem, intrând în Moldova, a dat o proclamație. Care o fi textul acestei proclamații? Faptul că Roller nu-l reproduce, indică, logic, că proclamația se găsește pe linia celor susținute de noi: adică, încerca să ridice pe Românii contra rușilor. Oare dece intelectualii români din exil — istoricii de meserie—, mai ales cei cu posibilități materiale, nu caută prin bibliotecile din Paris, München, Roma, în cazul de fată, din Viena și poate și chiar din alte orașe austriace, acest document, ca și altele, necesare nu numai luptei pentru existența Neamului nostru în aceste vremuri vitrege, ci și pentru existența lui viitoare?

Se irosesc energii, se concentreaza cohorte de pene, se folosesc în mod inutil posturile de radio din lumea libera, pentru a aduce la cunoștința Neamului cotropit, extraordinarele succese ale lui X de exemplu, pentrucă a rezolvat în mod definitiv problema miturilor și a șamanismului. Ba în ultimul timp l-au și urcat în stele pe acest domn X, nedându-și seama că-i fac un prost serviciu, căci bietul domn X, rătăcind prin aștri, cu toată lăudabila lui intenție de a veghea de acolo asupra noastră, riscă să se întâlnească cu Nicolae Ceaușescu pe care, alte pene, tot atât de servile, îl plimbă și pe el prin stele. Căci inamicul nostru de moarte, inamicul nostru implacabil — Rusia — se află pe pământ și nu în spații siderale.

* * *

Ideia constantă a moscoviților de a ajunge la Constantinopol — natural prin înghițirea noastră — a fost contestată de mulți istorici, în special ruși, iar de alții trecută sub tăcere sau învăluită în umbre, cum e cazul istoricului Milioukov. Un arzător avocat al acestei teze a fost — cum am arătat — marele nostru istoric N. Iorga. Motivele acestei de neînțeles atitudini? N'o cunoaștem, dar e de la sine înțeles că admiratorii marelui istoric, au câmp liber de a o explica. In celace ne privește, nu avem nimic sa ne reproșăm, afirmațiile noastre s'au sprijinit și se sprijină pe texte ce nu pot fi contestate.

Exact ca și Milioukov, istoricul rus Grunwald evită, lunecă alături, caută să disimuleze sau să învăluie în umbră această tendinta *imperialistă* a Moscoviților. Și spre surprinderea noastră, și desigur și a cititorilor, istoricul Grunwald, probabil fără să vrea, are câteva pasagii care, prin brutalitatea lor, atacă bastioanele apărate de N. Iorga și de toți ceilalti de acelaşi părere cu el. Iată-le:

"Ca orice mare țară, Rusia posedă o veche tradiție diplomatică, dictată de situația ei în lume și perpetrată dealungul generațiilor. Dacă "testamentul lui Petru cel Mare" nu este decât un mit ieșit din fecunda imaginație a cavalerului d'Eon, există totuși un oarecare *fond de idei generale, de principii* și de *directive* (neavând dealtminteri decât *un raport foarte îndepărtat cu acele ale pretinsului testament*), care *a inspirat timp de secole* politica externă a Rusiei. In afara de câteva *scurte perioade de slăbiciune*, toți conducătorii ei *i-au rămas credincioși*, pioșii țari moscoviți ca și sefii ieșiți din revoluție, boierii cu haine lungi și căciuli rotunde, ca și curtezanii impopoțonați cu rubane ai Caterinei și fruștii comisari ai poporului, contemporanii noștri!!! In timp ce poporul rus continua înaintarea sa spre imensitățile asiatice, diplomații din Moscova și Petersburg s'au înverșunat fără răgaz, de la Ordine Nastsokin (cancelar al țarului Alexe și precursor al lui Petru cel Mare), în executarea unui program european; ei vor să obțină acces la marile căi maritime, prin Marea Baltică și cea Neagră, ei aspiră să intre în strâns contact, prin frontiere comune, cu țările Europei centrale.

Această politică de esență *imperialistă*, neta și precisă, este totuși în mod periodic contracarată sau completată, de o altă linie de conduită, care își trage inspirația din considerații dogmatice, dintr'un *mesianism național;* ieri mistica Sfintei Alianțe sau a ideiei slave, *astăzi mistica proletariatului internațional*. Toată istoria diplomatică a Rusiei în cursul timpurilor moderne se rezumă, în definitiv, la alternanța dintre aceste două sisteme" (Grunwald, op. cit., pp. 191-192).

Vedem cum Grunwald, ca un rus ce se respectă, respinge în parte *pretinsul* testament al lui Petru cel Mare. Astfel, el spune că Rusia voia să aibă frontiere comune cu țările din Europa centrală, și aceasta, prin Mările Baltică și Neagră. Ori Marea Neagră nu-i ducea la nici una dintre țările Europei centrale, afară de cazul că Grunwald socotește Bulgaria, de exemplu, ca făcând parte din Europa centrală și, mai ales, auritul Țarigrad, vis nici astăzi împlinit. Dar aceasta desigur rămâne pentru turul următor. Dar chiar cu această lacună, Grunwald spune adevăruri dure, brutale, care contrazic părerile marelui nostru istoric. Iorga.

Rusia a fost totdeauna, nu imperialistă, ci *ultraimperialistă*, iar apărarea creștinilor asupriți, panslavismul sau proletariatul, au constituit totdeauna piese ale aceleiaşi arme. Nu știm ce ar răspunde N. Iorga acestor adevăruri brutale ale unui rus, dar noi, fără reticențe, spunem: N. Iorga n'a sesizat pericolul rus.

Nicolae I a fost un încăpățânat agent al acestui imperialism rusesc. Am văzut că după amarele experiențe militare — războiul din 1828-29 cu turcii și lupta cu înverșunații polonezi — Nicolae I a recurs la alte mijloace pe care le-am numit diabolice: ajungerea scopului pe căi diplomatice. Incercările din Principate le-am descris și am văzut și rezultatele, adică eșecul.

Venirea la putere a lui Louis Philippe în 1830, îl indignează profund, la măsuri antifranceze, dar în fața imposibilității celorlalte puteri, este în cele din urmă nevoit să-l recunoasca pe "usurpator", "contra convingeriloe sale și nu fără tristeță și iritație profundă", cum notează generalul Benkendorf.

In 1830, când a isbucnit revolta Belgiei contra Olandei, Nicolae I se gândește să mobilizeze armata, dar este din nou nevoit să renunțe la planurile lui războinice. In aceas-

tă perioadă, Nicolae I se mulțumește să sdrăngănească sabia și pintenii, să amenințe și să ofere ajutorul lui generos celor pe care voia să-i, protejeze. Nicolae I oferea totdeauna cifra de 350.000 de soldați, celui care-i oferea ajutorul lui armat. Totdeauna aceiași cifră — 350.000 — notează nu fără ironie Grunwald.

In 1833, țarul rus vine in ajutorul Turciei, intrată în războiu cu Mehemet Ali, pașă al Egiptului. Acest pașă învinsese peste tot armatele sultanului și se apropia de Constantinopol. Sfătuit de Franța, Mehemet Ali își reduce pretențiile. Turcii, cu toate cele trei mâini, una pentru a-și ține fesul, alta pentru a-și ține șalvarii și alta pentru a-și ține ciubucul, sunt mai îngrijorați de prezența rușilor "prieteni", decât de a dușmanului egiptean și se grăbesc să încheie pacea cu Mehemet Ali (Milioukov, op. cit., II, 823).

Desigur lui Nicolae I i-ar fi convenit ca războiul să dureze, în dauna Turcilor, se înțelege. Totuși, această operație-o simplă intrare a flotei rusești în Bosfor și debarcarea unei divizii — nu se încheie fără ca "turcul să plătească". Prin tratatul de la Unkiar Skelessi (1833), turcii se angajează să nu lase să mai treacă prin Dardanele nici un vas de războiu, iar țarul îi garantează integritatea imperiului otoman. Ii promite, în caz de nevoie ajutorul necesar, desigur vesnicii 350.000 de oameni de care vorbeste Grunwald. Iată cum, fără să tragă un foc de pușcă — dată fiind scurtimea campaniei, rușii nu au avut timp să aducă cu ei și holera —, Rusia devine *protectoarea* imperiului turcesc, deci a *păgânilor*.

Abia două luni după tratatul de la Unkiar Skelessi, prin convenția de la Münchengrätz, Rusia își ia un asociat, Austria, în protectoratul asupra Turciei. Prin această convenție, ambele țări se angajează să vegheze la integritatea imperiului otoman. Evident, din partea fanfaronului țar, aceasta era o retrocedare: nu mai era singurul protector al otomanilor, ci avea un asociat. Ce l-a împins la această retrocedare? O explicație a faptului ar fi că la Münchengrätz, Rusia și Austria se angajau *să-și garanteze în mod reciproc provinciile poloneze*, deci eterna sabie a lui Damocles poloneză. Dar, după noi, importanța convenției se găsește în alt punct: *ambele puteri își promit, în cazul unei desmembrări a Turciei, sa acționeze de comun acord*. Deci Nicolae I era departe de a renunța la visul de aur: Țarigradul. Considera însă că fructul nu e copt.

Milioukov crede că această convenție a fost de nefericită inspirație: își luase un asociat în protectoratul asupra otomanilor, dar în caz de desmembrare a Turciei, nimic nu-i garanta că Austria va accepta planul de desmembrare, propus de Nicolae (Milioukov, op. cit., II. p. 805).

Intre timp, Franța, Anglia, Spania și Portugalia, organizează o cuadruplă alianță, pentru a se opune triplei alianțe formată de Rusia, Austria și Prusia. Nicolae încearcă să torpileze această alianță, sondând o apropiere, întâi de Anglia și apoi de Franța. Palmerston se temea de o apropiere a Rusiei de Franța, de care o depărta un singur lucru: simpatia Franței pentru cauza poloneză.

In 1839 isbucnește un nou războiu între Poartă și Egipt. Anglia propune ocuparea Dardanelelor de către puterile europene și Nicolae I protestează contra acestei intervenții, dar fără succes. In fața opoziției întâlnite, țarul cedează iar flota engleză îl obligă pe Mehemet Ali să bată în retragere. Prin conferința de la Londra din 1841, integritatea imperiului otoman trece sub garanția celor 5 puteri, deci Nicolae retrocedează în mod și mai sensibil, în loc de un asociat în protejarea otomanilor, are acuma patru.

"Totuși, Nicolae I nu renunță cu ușurință la speranța de a vedea imperiul otoman, desmembrându-se" (Mil., op. cit., II, p. 806). El lansează celebra formulă a "omului bolnav". Continuă deci să creadă că va putea modifica poziția engleză și în 1844 se duce la Londra. In timpul șederii lui la Londra, fanfaronul țar se străduiește să convingă pe englezi că "Turcia e pe moarte" și cu toate că el *nu dorește să ia nici un deget de teren din teritoriul turcesc* (?), trebuie prevăzut din timp inevitabilul, să se înțeleagă pe baze juste și să se stabilească o convenție total francă și loială. Afirmația aceasta că el nu vrea nici un deget din teritoriul turcesc, e atât de ridicolă, și dacă am întrebuința un termen neacademic, ar trebui să-i spunem bleagă. Dacă nu voia nici un deget din teritoriul turcesc, atunci de ce nu putea dormi din cauza desmembrării imperiului otoman? Propuneri blege au făcut și alți moscoviți, în special Stalin, dar acesta a avut noroc să aibă parteneri englezi mai blegi decât regina Victoria. Deci englezii n'au acceptat. In această propunere "francă și loială", desigur Nicolae I voia să propună Angliei Egiptul și Creta, el rezervându-și partea leului. Dar dacă în 1841 țarul pierde avantajele de la Unkiar Skelessi, reușește să păstreze teritoriile câștigate în 1828-29 și, în celace ne privește, reușește să păstreze protectoratul asupra Principatelor.

Evenimentele din 1848, pe care noi le-am descris, fac ca Nicolae I să se creadă "Jandarmul "Europei". La sfârșitul anului 1850, țarul rus poate pe bună dreptate să se creadă stăpân pe destinele Europei centrale și orientale" (Mil., op. cit., II, p. 813). Prin ajutorul dat Austriei în strangularea revoluției din 1848, Nicolae I crede în recunoștința eternă a tânărului împărat Franz Josef, pe care îl salvase de la pieire. De Prusia îl lega, în afară de alianță, legături familiare. Crede deci că ora defilării pe străzile Țarigradului a sunat însfârșit. Și aici a fost marea înșelare a fanfaronului împărat, înșelare care l-a dus la pieire. Austria avea interese comune în cazul Poloniei, dar nu putea admite înglobarea Principatelor la imperiul rusesc. Trebuie să recunoaștem că în resistența miraculoasă a Țărilor românești, un cuvânt de spus l-a avut această concurentă de a pune mâna pe noi: concurența austro-rusească.

* * *

După cum am mai spus, Nicolae I lansase celebra formulă a "omului bolnav", care era Turcia. Tuturor diplomaților le declara că el nu voiește nici un deget din teritoriul turcesc, dar că marile puteri trebuie să fie preparate pentru ziua decesului. Cum? Asupra acestei chestiuni, țarul păstra discreția. Desigur însă că celelalte puteri bănuiau ce se ascunde în dosul acestei discreții. Văzând că nimeni nu răspunde la avansurile lui, s'a hotărît să acționeze singur. Se simțea bătrân și voia ca el să fie țarul, marele țar al Matușkăi Rossia. Dar pentru a trece singur la acțiune, îi trebuia un pretext. Și pretextul a venit. Cu mulți ani înainte începuseră unele fricțiuni între Biserica catolica și cea ortodoxă, asupra posesiei Locurilor Sfinte de la Ierusalim și Betleem. In 1852, Napoleon al III-lea obținuse de la sultan ca acesta să dea cheile Bisericii din Betleem catolicilor, chei care până atunci fuseseră în mâinile ortodoxilor.

Nicolae I a socotit că însfârșit, pretextul așteptat a sosit. Natural, el putea să ceara sultanului să anuleze hotărîrea și nimic mai mult. In cazul acesta ar fi avut în față un singur inamic: Franța, care obținuse această decizie a sultanului. Dar nu aceasta voia fanfaronul țar. Deaceia trimite un ambasador special la Constantinopol, pe prințul Menșikov. Menșikov era un om de o aroganță ce ieșea din comun, dar instrucțiile date de țar au fost și mai arogante. Menșikov venise la Constantinopol, ca să dea pur și simplu ordine sultanului. Țarul era convins, ca și în situațiile anterioare, că o simplă amenințare va obliga Poarta să se supună. Un punct al acestei amenințări era categoric: dacă Turcia nu se supune, Rusia va distruge Constantinopolul și va ocupa Dardanelele. Amenințând astfel, Nicolae I era sigur că va avea alături Austria și Prusia. In instrucțiile date ambasadorului special Menșikov, ministrul de externe Nesselrode, spunea: Suntem în strânsă uniune cu Austria și Prusia; între cabinetele celor două puteri și a noastră, există o identitate absolută de vederi în toate chestiunile importante ale politicii europene". Intr'o discuție cu Hamilton Seymour, ambasadorul Angliei la Petersburg, țarul fusese și mai categoric: "Când vorbesc de Rusia, vorbesc în acelaș timp de Austria; celace-i convine uneia, îi convine și celeilalte și interesele noastre în celace privește Turcia, sunt absolut identice". Vorbindu-i astfel ambasadorului englez, Nicolae I era sigur că planul lui de împărțire a Turciei îi convenea de minune și Austriei, adică Rusia să ia Principatele, Bulgaria și Constantinopolul, iar Austria Serbia. In discuțiile cu Hamilton Seymour, Milioukov ne spune că țarul îl lăsa să înțeleagă, că la această împărțire nici Anglia nu va ieși cu mână goală: i se rezervau Egiptul și Creta. Și țarul era sigur că Anglia va accepta și în acest caz, îi va rămâne inamică numai Franța. Și Nicolae I se înșela. Desigur Anglia voia Egiptul și Creta, dar voia să și le ia ea singură și nu să-i fie date de țarul Rusiei.

Și nu numai atât: interveneau interesele comerciale. In pagina 283 a lucrării lui Grunwald, citim: Cauzele profunde ale conflictului, depășeau personalitatea și actele guvernului său. Trebuie să le căutăm în ciocnirea forțelor imperialiste: imperialismul rus, primitiv, instinctiv, cu rădăcinile înfipte încă în trecut; imperialismul Occidentului industrializat, mecanizat, avid de debușeuri, de piețe de desfacere, de noi sfere de influență.

Deci aroganța, țarului și a trimisului special Menșikov, aveau să se înfrunte cu Anglia. Comportarea lui Menșikov, nu numai aroganta, ba chiar și brutalitatea lui, iritaseră pe Turci. Intr'o zi Menșikov pătrunde cu forța la sultan, nu numai nerespectand protocolul ci și brutalizând pe ușieri, și-i cere destituirea patriarhului de Constantinopol, proclamarea independenței Muntenegrului și îndepărtarea marelui vizir. Cititorii români au o imagine asemănătoare în "audiența" lui Vâșinski la regele Mihai Viteză în Martie 1945!!!

La 4 Mai 1853, Menșikov obținuse satisfacție completă: sultanul revoca hotărîrea favorabilă catolicilor și confirma toate drepturile rusești asupra Locurilor Sfinte. Dar Nicolae nu aceasta voia. Acesta fusese doar pretextul. Menșikov cerea încă semnarea unui tratat care să-i asigure protectoratul asupra a 11-12.000.000 de supuși ai imperiului otoman. In obținerea acestei cereri, Menșikov întâlnește opozitia ambasadorului englez, lordul Stratford de Redclife care, pe drept cuvânt spune că "e vorba de o cucerire de suflete, în așteptarea cuceririi de teritorii". Incurajat de sprijinul englez, sultanul refuză net cererea și ambasadorul special Menșikov părăsește furios Constantinopolul, în noaptea de 21-22 Mai. Nicolae e în culmea furiei: "Simt pe obraji cele 5 degete ale sultanului", spune el, primind raportul ambasadorului.

Fanfaronul țar simte primejdia, dar nu mai poate da înapoi. La începutul lui Iulie 1853, trupele imperiale primesc ordinul de a intra în Principate. Odată în plus, bietele noastre țărișoare trebuie să suporte ocupația rusească, cu tot convoiul ei de nenorociri.

Franța lui Napoleon al III-lea nu era nici așa de slabă și nici așa de fricoasă, cum și-o închipuise țarul rusesc. Aflând de pătrunderea trupelor ruse în Principate, Napoleon trimite în apele turcești escadra de la Toulon. Anglia nu rămâne nici ea cu brațele încrucișate și ordonă escadrei de Malta să facă acelaș lucru. In plus, îl anunță pe Nicolae că dacă armatele rusești trec Dunărea sau flota turcească atacă vreun port turcesc, vasele englezești vor pătrunde în Marea Neagră. Turcia capătă curaj și în Septembrie, somează pe ruși să părăsească Principatele. Mai mult, fără să aștepte expirarea termenului fixat în ultimatum, trupele turcești atacă pe cele rusești. Acest fapt îl face pe Nicolae să declare războiu turcilor, aruncând vina pe turci. Mai mult, acuză pe celelalte puteri că iau partea păgânilor, el îmbrăcându-și o dată în plus armura cruciaților. Grunwald, încăodată fără să roșească, intitulează capitolul ultim al lucrării la care ne-am referit de atâtea ori, "Ultimul cruciat". Deci pentru ruși, ocuparea Principatelor nu era un act de războiu!!!

Nicolae, ca și în 1828, crede că turcii nu vor opune resistență serioasă și drumul la Constantinopol va fi o plimbare. Dar se intamplă exact contrariul: rușii, nu numai că nu pot ataca pe turci, dar cu grele pierderi, abia reușesc să respingă atacurile otomanilor. Pe celelalte fronturi, rușii sunt mai norocoși. In Asia, la 19 Noiembrie, obțin o strălucită victorie la Bach-Kadiclar. Cu o zi înainte, flota rusă distrusese pe cea turcească la Sinope.

Dar lupta fusese dată într'un port — Sinope — și prin aceasta provocase Anglia, care-l avertizase pe țar că în cazul că va ataca un port turcesc, flota engleză va pătrunde în Marea Neagră. Aceasta însemna că flota rusească era condamnată la inactivitate: flota turcească fusese distrusă la Sinope, iar atacul oricărui punct de pe coasta turcească îi era interzis de flotele engleza și franceză. Napoleon se adresează țarului, spunându-i că cele două flote vor părăsi Marea Neagră, dacă rușii evacuiază Principatele. Nicolae I respinge propunerea franceză cu trufie, în Decembrie ambasadorii ruși părăsesc Parisul și Londra, iar în Februarie 1854, își anunță supușii că Rusia se găsește în stare de războiu cu Franța și Anglia, care "s'au pus alături de dușmanii creștinătății". Căci nu numai în fața rușilor ci și în fața Europei, Nicolae I pozează în apărător al creștinilor oprimați. Uitase că prin conventia de la Unkiar Skelessi, țarul devenise protectorul imperiului otoman!

Dar se mai întâmplase un lucru contra prevedrilor sale: contrar și grav. El era complet sigur de alianța cu Austria și Prusia. Ori la începutul lui Februarie, trimișii săi la curțile austriacă și prusacă, unde Nicolae I cerea sprijin, întâlnesc un refuz categoric. Mai mult decât atât, cele două puteri "prietene" nu-și luau nici măcar angajamentul de a păstra o neutralitate bine voitoare. Regele Prusiei declara că el nu-și poate lua angajamente cu consecințe imprevisibile. Franz Josef, împăratul Austriei, îl face pe Nicolae nebun de indignare. Acesta îi face o contrapropunere: îi cere să garanteze integritatea imperiului otoman, *dorește* ca armatele rusești să nu treacă Dunărea și *îi da să înțeleagă că ar fi bine să părăsească Principatele*. Nu numai că nu găsește alianța sperată la cei doi "prieteni", ba unul din ei pare chiar gata să se întoarcă contra lui.

Posturile de frontieră austriace sunt întărite și armata de pe Dunăre de sub comanda lui Paskievici riscă să fie atacată pe la spate. De aceia Nicolae e nevoit să dea ordine numitului general să părăsească asediul Silistrei și să retreacă Dunărea. Paskievici care trimisese țarului cele două faimoase depeșe, Varsovia și apoi Ungaria este la picioarele Majestății Voastre, nu va mai avea ocazia să trimita unul similar: Constantinopolul e la picioarele Majestății Voastre. Dealtfel Paskievici are 72 de ani, e depășit de evenimente și în curând țarul e nevoit să-l înlocuiască. Dar Austria nu se oprește aici: în Martie semnează cu Anglia, Prusia și Franța un protocol prin care se garanta integritatea imperiului turcesc, în Aprilie obține din partea Prusiei asigurarea că-i va veni în ajutor în cazul unei ciocniri cu Rusia în Principate, iar în Iunie *cere Rusiei în mod formal și categoric să evacuieze Principatele*.

Și trufașul Nicolae I e obligat să cedeze și să se retragă dincolo de Prut, deoarece flota engleză din Baltica era în fața Cronstadtului, iar în Marea Neagră aliatii, Turcia, Anglia și Franța, la care se raliase Sardinia se îndreptau spre Sebastopol. Centrul războiului era acuma Marea Neagră, dar Rusia a trebuit să lase o parte din trupe la frontiera cu Austria, de teama de a nu fi atacată de aceasta. Nicolae I mai încearcă să braveze Europa, anunțând că pentru onoarea Rusiei va lupta până la capăt, că va părăsi la nevoie și Moscova, ca în 1812, sau chiar că va lupta dincolo de Volga.

In toamnă aliații aleg punctul de atac: Sebastopolul. Considerând că Sebastopolul va fi greu de cucerit dinspre mare, aliații decid să-l atace pe uscat, debarcă la Eupatoria, fără să întâlnească nici o resistență. Pe râul Alma întâlnesc armata din Crimeea pe care o bat și amiralul Menșikov, șeful armatei ruse, e nevoit să se retragă spre Sebastopol. Dar din cauza înaintării lente a aliaților, rușii au timp să se întărească în Sebastopol, o parte a flotei devenită inutilă e scufundată în radă, artileria navală e debarcată și armata de apărare e întărită cu cei 10.000 de marinari ai flotei, transformați în infanteriști.

Dându-și seama că nu pot cuceri Sebastopolul printr'un atac, se hotărărc să-l asedieze. Lucrurile nu mergeau prea bine pentru aliați, deoarece cercul nu a putut fi stabilit complet și armata rusă putea fi aprovizionată, dar mergeau și mai prost pentru ruși. Armata lor era inferioară din punct de vedere numeric — o parte trebuia să facă față amenințării austriace — era desorganizată, intendența și serviciul sanitar deficiente, șoselele mizerabile, serviciile de transport nenorocite.

Rușii resistă totuși, aproape un an. Dar nu era nimic de făcut. Nicolae I moare la 18 Februarie 1855. S'a afirmat că fanfaronul țar s'ar fi sinucis, dar istoricii toți s'au pus de acord că această afirmație e falsă. E mai aproape de adevăr afirmația că Nicolae I s'a lăsat să moară. La nunta fetei unui curtean, țarul ia o gripă pe care nu și-o îngrijește deloc, celace face pe istorici să tragă concluzia de care am vorbit: s'a lăsat să moară.

* * *

După înăbușirea revoluției din 1848 și ca urmare a Convenției de la Balta Liman, au fost numiți domnitori Barbu Știrbeiu în Muntenia și Grigore Ghica în Moldova. Barbu Știrbeiu era frate cu fostul domnitor Gheorghe Bibescu. La urcarea lui pe tron, Muntenia era ocupată de trupele ruso-turcești, unele mai rele decat celelalte, și Țara secatuită trebuia să le întrețină.

In 1851, Știrbeiu a cerut evacuarea trupelor străine și cererea i-a fost aprobată. Domnia lui Știrbeiu a fost pozitivă. A reușit, prin economii, să reducă datoriile Țării, armata este refăcută, în învățământ se revine la limba naționala. Discursul pentru care Cogălniceanu fusese destituit, este tipărit în întregime iar în Moldova, Grigore Ghica face să se tipărească în întregime Cronica Românilor de Gheorghe Șincai, cronică pentru care ungurii îl decretaseră demn de spânzurat. Toate aceste lucruri par curioase, după o revoluție care fusese sfărâmată. A. D. Xenopol scrie: "Revoluțiile au acest lucru bun, că impun principiile lor, chiar atunci când sunt înfrânte". Știrbeiu s'a îngrijit de soarta țăranilor, înbunătățind-o. Știrbeiu mai promulgă un cod de legi și de procedură penală și face o tipografie pentru tipărirea cărților bisericești.

Isbucnind răsboiul Crimeei, rușii ocupă Principatele și Barbu Știrbeiu, și Grigore Ghica își părasesc scaunele și se refugiază la Viena. După părăsirea Principatelor de către ruși, în urma ultimatumului austriac, Barbu Știrbeiu revine la București, dar nu singur, ci însoțit de trupele de ocupație austriace. Domnitorul va trebui să suporte aceste trupe, până la sfârșitul domniei. Incearcă să profite de înfrângerea rușilor pentru a tranșa chestiunea mânăstirilor închinate, dar nu are timp. Emancipează complet pe țigani, făcând să fie răscumpărați de Stat acei care erau robi ai particularilor. La capătul celor șapte ani, Știrbeiu e nevoit sa părăsescă scaunul și cu toate cele trei ocupații străine, sub domnia lui, Țara a făcut progrese sensibile.

Nu mai puțin pozitivă a fost domnia lui Grigore Ghica, în Moldova. El este un descendent al domnitorului Ghica ucis de turci în 1777. Ia măsuri asemănătoare celor luate de omologul lui din Muntenia. Ia și o măsură criticabilă, aceia de a da multe drepturi evreilor, printre care și pe aceia de a putea avea cârciumi la sate, măsură care atrage mulți evrei în Moldova.

După sfărâmarea revoluției din 1848, capii mișcării fug

din Țară, cea mai mare parte din ei la Paris, unde au o mare activitate, aceia de a face cunoscută Occidentului situația Țărilor românești și pericolul pe care-l prezenta Rusia. Natural, activitatea lor a fost ușurată de faptul că inșiși Occidentalii își dădeam seama de acest pericol, din cauza aroganței lui Nicolae I dar, mai ales, din cauza intereselor lor comerciale, amenințate de această putere. Aceasta nu însemnează că meritul lor este diminuat. Meritul este mare prin faptul că au știut să câștige pentru cauza Țărilor românești oameni cu influență, diplomați, scriitori, etc. Printre acești susținători ai cauzei românești, câștigati de activitatea neobosita a exilaților, pot fi citați ambasadorul francez de la Constantinopol generalul Aupick, Ubicini, de Poujade, Henri Desprez, etc.

Ion Heliade Rădulescu a publicat trei lucrări, intitulate: "Mémoire justificatif de la révolution roumaine", "Protectorat du Czar" și "Mémoire sur l'Histoire de le regénération roumaine", Nicolae Bălcescu a publicat studiul său intitulat "Question économique des principautés", iar Constantin Rosetti, lucarea in românește "Apel la toate partidele". După cum se vede, toate sunt lucrări cu caracter politic, istoric sau economic și nu cărții filozofice. Aceste lucrări au atras atenția Occidentalilor, le-au trezit interesul, le-au câștigat prietenia, prietenie care ne-a folosit in evenimentele ce au urmat și care au dus la Unirea Principatelor. Dar așa cum vom incerca să arătăm in capitolul următor, meritul acestei Uniri este in cea mai mare parte al unui om excepțional, *providențial*, care a fost colonelul și, mai târziu, Alexandru Ion Cuza, *domnitorul țăranilor*.

* * *

După moartea țarului fanfaron, Nicolae I, ii urmează la tron fiul lui, Alexandru al II-lea. Urcarea pe tron s'a produs când bătălia de la Sebastopol era in punctul ei culminant. Fiind pe patul de moarte, sosesc niște depeșe de pe front, i se aduc muribundului țar, dar acesta spune că nu-l mai privesc pe el, ci pe fiul lui.

Situația era disperată, Sebastopolul era asediat, escadrele inamice pătrunseseră in toate apele rusești și, mai grav, armata austriacă se pregătea să intre și ea in acțiune, adică să le creeze rușilor al doilea front. La 28 Decembrie 1855, Austria dă un ultimatum prin care cere ca Rusia să răspundă până la 17 Ianuarie 1856, dacă acceptă sau nu, punctele următoare:

—Punerea Principatelor sub protectoratul colectiv al Europei.

—Controlul libertății navigației pe Dunăre de către puterile contractante.

—Neutralizarea Mării Negre.

—Renunțarea Rusiei la cererea de a proteja pe creștinii din imperiul otoman.

—Posibilitatea pentru beligeranți de a propune, in timpul negocierilor de pace, alte condiții conforme intereselor Europei.

Dupa cum se vede, primele patru puncte, ne priveau îndeaproape pe noi. Estocada a fost dată de Austria, țară pe care Nicolae I o credea sub bagheta sa. Țarina Alexandra, soția lui Nicolae I, a mai trăit 13 ani, după moartea soțului ei. Pe patul de moarte, când preotul i-a dat impărtășania și a intrebat-o dacă iartă pe cei ce i-au făcut rău, țarina a răspuns: Da, pe toți, afară de împăratul Austriei.

La primirea ultimatumului austriac, Alexandru al II-lea a convocat un consiliu special, pentru a examina condițiile austriace. Raportorul, Nesselrode, s'a pronunțat pentru acceptare și ceilalți oratori i-au făcut un tablou atât de disperat al situației militare și financiare, insistând că nu mai exista nici o șansă pentru continuarea razboiului și cererea Austriei este acceptată.

La 4 Ianuarie 1856 Alexandru al II-lea anunță pe inamici că accepta un *armistițiu* și inceperea negociarilor de pace. La 25 Februarie se deschide Congresul de la Paris, sub președenția ministrului de externe francez, contele Walevski. Rusia este reprezentată de contele Orlov, Austria de Buol și de baronul von Hübner, Anglia de lorzii Clarendon și Cowley, Sardinia de Cavour și Turcia prin Fuad și Ali pasa. Prusia a fost admisă numai după deschiderea ședințelor. Tratatul de pace a fost semnat la 30 Martie 1856. Acest tratat pune Turcia sub protecția puterilor europene care-i garantează independența și integritatea teritorială (art. 17). In caz de diferend între ea și una din puterile semnatare, se prevede o mediație obligatorie (art. 8). Incredințează protectoratul supușilor creștini din imperiul otoman tuturor marilor puteri europene. Inregistrează liberul consimțământ al sultanului de a promulga in numele lui singur și în virtutea drepturilor sale suverane, un firman care regularizează situația legala a supușilor săi creștini (art. 9). Confirmă convenția Strâmtorilor din 1841 și neutralizează Marea Neagră pe coastele căreia nici Rusia și nici Turcia nu vor mai putea avea arsenale; printr'o convenție specială, pe care o garantează celelalte puteri, ele se angajează să nu întrețină decât un număr limitat de vase ușoare pentru paza coastelor (art. 10 al 14). *Regulează deasemeni navigația pe Dunăre și ia Rusiei o parte a Basarabiei, pentru a o alipi Moldovei* (art. 20 și 21).

La 15 Aprilie 1856, Anglia, Austria și Franța se angajează printr'un tratat îndreptat contra Rusiei să garanteze integritatea teritorială a Turciei și să considere orice violare a Tratatului de la Paris, ca un *casus belli*. La Paris, prințul Orlov, dă lui Napoleon *asigurarea verbală* că se vor efectua reforme in Polonia și că Biserica catolică nu va fi persecutată. De partea sa, Napoleon al III-lea *promite să nu ridice in congres chestiunea poloneză*.

E surprinzător că președintele Congresului, contele Walevski a acceptat să nu se ridice chestiunea poloneză. Contele Walevski era polonez, fiu al lui Napoleon I și al contesei Walevska. Pilula trebuie să fi fost amară pentru polonezul Walevski, dar a trebuit desigur să se încline, pentrucă in această spinoasă problemă, erau interesate nu numai Rusia ci și Austria și Prusia. Dar pentru a sprijini indirect cauza poloneză, a sprijinit din plin, cauza noastră, a Românilor.

Deaceia Tratatul de la Paris insereaza niște clauze care ne privesc și mai direct pe noi, sau mai bine zis, numai pe noi Astfel:

— Principatele Munteniei și Moldovei vor continua să se bucure sub suveranitatea Porții și *sub garanția puterilor contractante*, de privilegiile și imunitățile ce posedă. *Nici o putere exclusivă nu va fi exxercitată asupra lor de una din puterile garante*. Nu va exista nici un drept particular de amestec in treburile lor interioare (art. 22).

— Sublima Poartă se angajează să păstreze in zisele Principate o administrație independentă și națională, ca și deplina libertate a cultului, a legislației, a comerțului și a navigației. Legile și statutele in vigoare vor fi revizuite. Pentru a stabili un acord complet asupra acestei revizuiri, o comisie specială, asupra componenței căreia Inaltele puteri contractante se vor înțelege, se va reuni fără întârziere la București, cu un comisar al Sublimei Porți. Această comisiune va avea sarcina să se informeze asupra stării actuale a Principatelor și să propună bazele viitoarei lor organizații (art. 23).

— Majestatea Sa Sultanul, promite să convoace imediat, in fiecare din cele două provincii un divan *ad hoc*, compus in așa fel ca să constituie reprezentarea cea mai exactă a intereselor tuturor claselor societății. Aceste divanuri vor fi chemate să exprime dorințele populației relativ la organizarea definitivă a Principatelor. O instrucție a Congresului va regula raporturile comisiunii cu aceste divanuri (art. 24).

— Luând în considerație părerea emisă de cele două divanuri, comisia va transmite, fără întârziere, la sediul actual al Conferinței, rezultatul proprilor sale lucrări. Ințelegerea finală cu puterea suzerană va fi consacrată printr'o convenția încheiată la Paris, între Inaltele părți contractante și un hatișerif, conform stipulațiilor convenției, va constitui definitiv organizarea acestor provincii, *puse deacum inainte sub garanția colectivă a tuturor puterilor semnatare* (art. 25).

— Este convenit că va exista in Principate o forță armată națională, organizată in scopul de a menține siguranța in interior și de a o asigura pe aceia a frontierelor. Nici o piedică nu va fi adusă măsurilor extraordinare de apărare, care de acord cu Sublima Poartă, vor fi destinate să respingă orice agresiune străină (art. 26).

— Dacă liniștea internă a Principatelor va fi amenințată sau compromisă, Sublima Poartă se va înțelege cu celelalte puteri contractante asupra măsurilor de luat, pentru a menține sau a restabili ordinea legală. *O intervenție armată nu va putea avea loc fără un acord prealabil intre aceste puteri*" (art. 27).

Iată deci că dorințele partidei naționale sunt indeplinite: Regulamentul organic este abolit și "protecția" rusească îndepărtată. La acest lucru s'a ajuns prin răsboiul Crimeei, războiu provocat de ciocnirea între interesele rusești și cele ale celorlalte puteri europene. Nici una din puterile europene nu voia pe ruși la Constantinopol. Austria voia și ea Principatele române, își dădea seama ca nu putea pune mâna pe ele, dar in orice caz prefera să le știe sub slaba stăpânire turcească, decât sub cea amenintătoare, rusească. Franța și Anglia aveau interese comerciale de apărat, interese care s'ar fi prăbusit, dacă Rusia ar fi ajuns la Constantinopol. Franța, Angla și Austria aveau nevoie de o liberttate de navigație pe Dunare. Rusia avea interes să scada valoarea navigației pe Dunăre, pentru a desvolta portul ei, Odesa. Deaceia lăsa să se depună nisipul pe bratul Sulina, ba mai făcea și fel de fel de șicane vaselor celorlalte țări, inspecții, carantine, etc. Aceste șicane le făcuse Rusia și "prietenei" sale Austria, atunci ce se poate gândi de comportamentul față de alte țări "neprietene"? Cine știe, dacă mâine, un istoric român de meserie — daca se va naste vreunul și va resista la fluxul filozofic —, cercetând mai cu amănunțime războiul Crimeei și cauzele care l-au provocat, nu va ajunge la concluzia că principala cauza a lui a fost tocmai navigația pe Dunăre și gurile ei, guri condamnate depunerii de nisip pe ele. Un argument al tezei noastre il avem in acordarea alipirii celor trei județe din Basarabia Moldovei — deci îndepărtarea Rusiei de la aceste guri, constituirea unei Comisii europene, etc.

Sprijinul cel mare l-au avut Principatele din partea împăratului francez, Napoleon al III-lea. Acesta a avut ideia creierii unui Stat tampon intre cele trei mari puteri, Turcia, Austria și Rusia. Principatele române i se părusera un Stat ideal pentru a-l interpune între celelalte puteri, mai ales că acest Stat era latin. Activitatea neobosită a exilaților români l-a făcut pe Napoleon sa afle că la Gurile Dunării există o soră latină. Deaceia, cum se va vedea in capitolul următor. Urirea Principatelor s'a făcut grație lui Napoleon. Din cauza desastrului de la Sedan, Nepoleon al III-lea a fost pentru Francezi, Napoleon cel Mic. Pentru noi este și trebuie să fie socotit, Nepoleon cel Mare. Căci numai cu Napoleon al III-lea Franța a aflat de obidita ei soră latină România, și nu de la cruciade, sau chiar mai dinainte, cum o propagandă servilă a voit să ne facă să credem. Prietenia dintre popoare are la bază interesul. Și cine știe, poate faptul că ne găseam așa de departe de interesele țării lui. Franta, Napoleon al III-lea nu ne-a luat și nouă o bucățică de pământ, drept plată a serviciului făcut, așa cum a procedat cu altă soră latină, Italia, căreia i-a luat Nisa!!!

Dar acest fapt nu s'a întâmplat și recunoștința Românilor față de Napoleon al III-lea ar trebui să fie inmensă. Din nefericire, nu s'a intamplat așa. In nici un oraș românesc nu am intâlnit un monument al lui Napoleon al III-lea. Și ar fi trebuit să-i ridicam măcar unul, în capitala Țării, la București.

* * *

Istoria lui Roller tratează abia intr'o pagină războiul Crimeei. Probabil nu-i place sfârșitul. Nimic despre provocările constante ale lui Nicolae I, nimic despre teoria "omului bolnav", problemă care ar fi fost normal să fie tratată, mai ales "că Rusia nu voia nici un deget de pământ din imperiul turcesc", deci nici din bietele noastre țărișoare, puse de Dumnezeu la răscruce de vânturi. La pag. 245, vol. IV, Istoria Roller provoacă cel putin zâmbetul dacă nu disprețul. E vorba de ocupația austriacă, după plecarea grăbită a rușilor din Principate. "In Țara românească și Moldova, se inaugura astfel ocupația habsburgigică care *s'a dovedit deosebit de abuzivă*, prin imixtiunea ei in afacerile interne ale celor două țări". Rusia, după istoria Roller nu s'a dovedit niciodată abuzivă prin imixtiunea în afacerile interne ale celor două țări!!!

Curios, de data aceasta Roller nu ne mai vorbete de *pandurii* care netezeau calea protectorilor ruși. Ce s'o fi intâmplat cu acești panduri in ocupația "protectoare" din timpul razboiului Crimeei, de nu se mai vorbește de ei? E probabil că acești *panduri* se duseseră in Rusia unde au așteptat aproape un secol ca să fie indoctrinați și să fie aduși de Ana Pauker in 1944!

Despre comportarea delegaților ruși la Congresul de la Paris, iată ce citim: "Delegatul rus, printul Gorceakov, subliniind importanța schimbării organizației interne în Muntenia și Moldova, a fost singurul care a condiționat-o de prealabila consultare a dorințelor țării". "Rusia fu aceia care, înaintea tuturora, *avu hotărit meritul de a fi venit in ajutorul cauzei naționaliste in Principate!!!*" Și Roller aduce in sprijinul tezei sale rusofile și pe N. Iorga care, în "Istoria Românilor, Unificatorii", vol. IX, București, 1938, p. 266, a scris: "Rusia știuse a se arăta, incontestabil, *pe atât de înțeleaptă in fond* (?), *pe cât de generoasă in formă*" (???). Roller, op. cit., IV p. 252. Iată cum fiul rabinului din Buhuși, cu sprijinul — nevoit de sigur — al marelui nostru istoric N. Iorga, ne arată că avem de plătit incă o poliță de recunoștință Matușkăi Rossiia.

* * *

In această perioadă, de la Tudor Vladimirescu la Unirea Principatelor, cap. VI și VII din lucrarea noastră, în lucrarea sa "Histoire des rélations russo-roumaines", N. Iorga se găsește pe aceiași linie de ignorare a pericolului rusesc. Vorbind de Regulamentul organic, scoate în evidentă partea pozitivă a acestei legiuiri — partea administrativă —, așa cum a făcut-o și A. D. Xenopol.

"Și totuși, dacă Principatelea aveau să câștige prin aceste noi legi un aspect mai modern, cel care avea să tragă marile foloase, era consulul rus. Căci Regulamentul organic este Carta Protectoratului proconsular", op. cit., p. 279. A voit aceasta Kiselev?, se intreabă N. Iorga. Și aruncă toată vina asupra lui Minciaki. Se pare deci că N. Iorga ignoră sau vrea să ignore cine era Kiselev, marea lui personalitate, marile lui calități nu numai de administrator ci și de diplomat, Nicolae I utilizându-l în posturi diplomatice dificile și, mai ales, in momente dificile. Nu știa oare N. Iorga că acest Regulament s'a făcut "prin curier", fiecare articol fiind amendat, șlefuit și aprobat numai dupa ce Petersburgul, adică Nicolae I, era satisfăcut? După bibliografia utilizată — săracă —, de N. Iorga, pentru această carte, bibliografie care se reduce la cronicari și istoriografi români ca Drăghici, Hașdeu, Documentele Hurmuzachi, Genealogia Cantacuzinilor, cronicarii români și Silviu Dragomir, plus-pasiunea sa-actele și însemnarile găsite de el in mânăstirile și bisericile românești, ar putea face să se creadă că N. Iorga a fost in necunoștință de cauză. Dar bibliografia la care a făcut apel Karl Marx ii stătuse — în cea mai mare parte — la dispoziție și lui N. Iorga și e imposibil de crezut că n'o cunoscuse. Deci răspunsul care se impune e că N. Iorga nu a ignorat ci *a voit* să ignoreze această bibliografie sau nu i-a dat crezare, celace duce la concluzia noastră: N. Iorga nu a sesizat pericolul rusesc. După el deci, tot amestecul iritant și umilitor al consulilor ruși nu se datora Petersburgului, centralei — Nicolae I —, ci periferiei, birocratismului și, în special persoanei consulilor care, spune Iorga, "erau lipsiți de educație" și, mai ales, erau străini și nu rusi de origină.

Iată rana, pare a spune N. Iorga, punand degetul pe ea, vina o poartă origina străină a consulilor ruși, printre care N. Iorga numește nu numai pe Rücmann, dar și pe Nesselrode, ministrul de externe al lui Nicolae I. Ori Nesselrode este recunoscut de toți sau aproape toti istoricii ca un fin diplomat și de educație... diplomatică. De trei ori, la cererea domnitorului Mihail Sturdza, Nesselrode a schimbat pe consulii de la Iași. Nenorocirea consta oare numai in faptul că noul consul era tot atât de rău ca și cel vechiu, sau că cel nou venea cu aceloași instrucțiuni ca și cel vechiu, doar cu o recomandație in plus de a fi mai diplomat, adica mai șmecher? Și instrucțiile noi ca și cele vechi nu aveau aceiași sursă, adică țarul? Despre teoria "omului bolnav", despre planul de a ajunge insfârșit la Constantinopol, se pare că N. Iorga nu știa nimic. Și nici despre ultima ocupație a Principatelor cu ocazia războiului Crimeeei, se pare ca N. Iorga nu auzise nimic. După cum desigur, N. Iorga nu crede de fel cele ce se spune că Nicolae I, ocupase Principatele odată în plus, de data aceasta cel putin cu speranța de a nu le mai părăsi!!!

Abundă și in această parte — pasiunea lui — chestiunea lagăturilor bisericești ruso-române. Astfel, despre un episcop rus ce se chema Uspenski, N. Iorga ne intreține pe numai putin de 6 pagini. Acest Uspenski, ne spune N. Iorga, se induioșa văzând copiii ce-i ieșeau in intâmpinare, crezând că recunoaște în ei sângele slav!!! Vorbind de bunurile manăstirilor închinate, Uspenski, intrebat ce vor face rușii când vor stăpâni Principatele, răspunde mai mult sau mai puțin ca Pythia: "Nu suntem noi cei care putem judeca cui il va incredința Dumnezeu stăpânirea Principatelor!!!

Se schimbă chestiunea când e vorba de cei trei ani de stăpânire austriacă, după ce rușii au fost obligați să părăsească — puțin grăbiți — Principatele. Austriacii, ne spune N. Iorga, au adus telegraful — cu care am rămas după plecarea lor —, și voiau chiar să lege Principatele prin căi ferate care să converagă spre Viena, adică era un fel de momeală pentru a ne atrage in plasa lor. Evident, N. Iorga are perfectă dreptate. Aceasta momeală a existat, dar cel puțin, in undița lor, Austriacii puneau o râmă adevărată, pe când rușii, — o vedem azi in cazul zisei republici moldovenești —, in loc de râmă au pus întotdeauna o bucată de plumb pictată in râmă. Ba mai mult, nici nu și-au dat osteneala să intrebuințeze o undiță, ci cnutul, ai caror plumbi de la capete sunt pictați în râme.

"Pe la mijlocul lui August, Austriacii lui Hess și Coronini, s'au prezentat ca să-i inlocuiasca pe ruși. In Septembrie, cele două capitale au fost ocupate cu mare solemnitate. Contemporanii, români și străini, constată completa lipsă de simpatie din partea populației", op. cit., p. 317. Și: "Austria răspunse la aceste proiecte luând decizia de a ocupa ea însăși Principatele, *din care ea spera să nu mai iasă niciodată*", op. cit., p. 316. Deci Austria, intrată în Principate, spera să nu mai iasă niciodată. Suntem total de acord și nu-l vom contrazice pe N. Iorga pe aceasta chestiune, dar intrebarea care se pune este dacă rușii, in cel putin una din ocupațiile lor, au venit fără speranța de a rămâne la noi definitiv?

Chiar în 1917, anul in care N. Iorga a scris cartea la care ne-am referit de atâtea ori, rușii, care se găseau pe teritoriul Țării noastre ca "aliați", nu au recurs la felurite combinații, pentru a nu mai pleca? Fără să mai vorbim de anul 1878 când rușii, deși fuseseră salvați de la desastru de mica dar viteaza noastră armată, nu au încercat să ne inghită? Dar asupra acestor chestiuni vom reveni la capitolele respective cu documentația necesară.

(*Din vol I. "Relațiile româno-ruse", apărut în Editura "Carpații"*.)

PAMFIL SEICARU

N luna Aprilie, din acest an, decanul presei româneşti, atât de pe vremuri din ţară, cât şi acum din EXIL, anume, Dl. Pamfil Seicaru, a împlinit frumoasa vârstă de 85 de ani. Dar, cu toată vârsta-i înaintată, Pamfil Seicaru se află încă pe baricadele luptei ce-a dus întreaga-i viaţă împotriva celor «fără de ţară şi fără Dumnezeu», prin ziarul «CURENTUL», pe care-l scoate acum, peste hotarele Patriei.

In timp ce unii ziarişti, scriitori şi scriitoraşi de ieri din ţară, făceau coadă la blidul de linte al defunctului Comitet Naţional Român, Pamfil Seicaru şi-a păstrat demnitatea de Român şi ziarist, ridicându-se împotriva imposturii şi impostorilor acelui 23 August 1944. Fapt pentru care, este ştiut, a fost criticat şi batjocorit. Dar, aceasta nu i-a clătinat poziţia, dovedindu-se în anii mai recenţi, când, pe baza unor documente diplomatice străine, s'a făcut în sfârşit lumină în acest caz, ca el a avut dreptate. Cum, iarăşi, a avut dreptate şi în articolele sale din CURENTUL anului 1944, în care atrăgea atenţia democraţiilor vestice, asupra holocaustului ce va urma, dacă Rusia va ieşi biruitoare din cel de al doilea război mondial.

In exil, Pamfil Seicaru n'a tăcut, cum au tăcut alţii, ci a continuat să-şi spună răspicat cuvântul în anumite probleme de interes naţional.

Pentru aceste considerente, cu toate că nu i-am împărtăşit întotdeauna părerile exprimate, nici în ţară, când anume, într'un editorial al său, pe care credem cu sinceritate că-l regretă, sugera guvernului dela putere să-i trimită pe legionari pe Insula Serpilor, ca apoi, în exil, să-şi găsească cei mai buni şi sinceri prieteni, tocmai dintre legionari, şi nici altele, semnate în exil; am considerat că, pentru dârza lui luptă de lămurire a opiniei publice româneşti şi mondiale, merită din partea noastră a celor mai tineri, acest omagiu sărbătoresc.

Intr'o scrisoare recentă, Pamfil Seicaru ne împărtăşea credinţa că va trăi ziua când se va putea iarăşi plimba pe malul Nistrului românesc, prevăzând apropiata cădere şi nimicire definitivă a comunismului.

Ii dorim din toată inima, s'ajungă acea zi fericită pentru noi toţi.

Nicolae NOVAC

ROLUL CULTURAL AL SAPUNULUI

Fragment din "Insemnari de bord ale unui navigator orb"

de Gabriel BALANESCU

A celebra închisoare Jilava — intrând în prima celulă populată — după anchetă — în momentul în care am făcut primul pas, patruzeci şi nouă de capete, toate nebărbierite, s'au ridicat şi m'au privit. Desigur multe cunoscute. Printre ei, Petre Ţuţea, Ştefan Iacobescu, Aurelian Bentoiu (fost ministru al justiţiei), etc. O singură întrebare am citit în ochii tuturor, apoi şeful camerei a formulat-o: "Ce mai nou?" Un general, fostul ministru, un filosof, un profesor, avocaţi, ingineri, câţiva tineri şi câţiva meseriaşi. Câţi oameni atâtea organizaţii de rezistenţă, apărute peste noapte, după intrarea trupelor sovietice pe teritoriul ţării. Privesc "mobilierul" celulei. Un hârdău, un ciubăr pentru apă, două priciuri suprapuse, din zid în zid, de o parte a celulei. Jos, ciment. Zidurile luceau în pete verzi de mucegai. La fereastră un oblon de scândură căptuşit cu tablă, deasupra căruia se vedea o peliculă de cer, de cinci cm. Niciunul condamnat, mulţi arestaţi de patru ani. Pufoaicele cu care erau îmbrăcaţi soldaţii ruşi la 23 August 1944, îmbrăcau în acest an (1949 Februarie) — deţinuţii politici.

Figurile îngălbenite, privirile unele speriate, altele senine, şi bărbile a patruzeci şi nouă de capete, toate tunse chilug.

— "Ce fac americanii şi englezii?" — răsună o întrebare hotărâtă.

O clipă am încercat să rememorez ce ştiu, ce-am ştiut, ce bănuesc, sau ce-am bănuit, dar nimic nu era de natura să încurajeze cele patruzeci şi nouă de suflete tulburate şi cele patruzeci şi nouă de trupuri chinuite, înfometate, pline de bube — aproape niste stafii.

Incerc sa îngăimez câteva cuvinte, să dau o explicatie: Ialta, Teheran, zone de ocupaţie, zone de interese, de influentă...

— "NU-nu! Lasă astea! Astea au fost! Ce ştii precis? Ce se întâmplă acum?"

— "N'au fost! Sunt! Sunt mereu!"

— "Eşti defetist! Toţi care au fost arestaţi recent vorbesc de Teheran, de Ialta. Ar trebui să înţelegem că Stalin este geniul epocii. Şi că Stalin a tras la moara lui Imperiul englez şi marea forţă militară a Statelor Unite. Care sunt raporturile militare între ruşi americani?"

— "Americanii culeg informaţii despre ruşi şi ruşii despre americani."

— "Bun! Asta este interesant! Este o informaţie încurajatoare. Şi altceva ce fac?"

— "Banchete! Banchete, în care se laudă unii pe altii, în care îşi preamăresc virtuţile militare. Şi după cum stiţi, după ce au condamnat Germania pentru rasismul lui Hitler, toţi la sfârşitul războiului au devenit rasişti. Şi Roosvelt şi Churchil şi Stalin. Stiţi bine că la sfârşitul razboiului niciunul n'a pregetat să vorbească despre marile calitaţi ale rasei poporului pe care îl reprezenta.

In toiul acestor discuţii politice savante, când fiecare dintre cei arestaţi cu mult înainte, spunea ceeace dorea să fie, -se deschide uşa, zavoarele grele sunând în cădere ca un car de oale sparte. Gardianul intră însoţit de două plantoane, condamnaţi de drept comun, cu înfăţişeri lombroziene şi împarte săpunul, după ce ne-a întrebat câte "capete sunteţi". Intr'adevar, săpunul împarţit pentru o lună, nu ajungea să ne spălăm decât mâinile şi faţa. Bineînţeles, săpun de rufe şi atât de moale încât în lipsă de orice lucru, şi în setea de estetic a fiecăruia, după distribuţie începea cu o frenezie inimaginabilă "confecţionarea" formelor săpunului de toaletă, rotund, oval, patrat, dreptunghiular. Celula toată era agitată. Pe marginea stâlpilor priciului, sau pe ciment, între mâini, sau uneori izbit de frunte, calupurile de săpun, în două ore, luau forme noi, fiecare admirându'şi forma preferată, care nu era alta decât forma săpunului pe care'l întrebuinţa în libertate.

Pentrucă era ziua săpunului, discuţiile celor "vechi" erau în legătură cu fabricarea săpunului. Proprietăţile ingredientelor care'l alcătuiau, procesul prin care se acţionează asupra impurităţilor, etc. La aceste "simpozioane", participau toţi, cu excepţia filosofului care privea cu simpatie desbaterea, ca un bătrân care îşi asistă nepoţii la joacă. Nu exista niciun subiect în care să nu intervină controverse. Uneori foarte violente. In celulă, nu erau îngăduite hârtia, creionul, sau orice altceva care ar fi ţinut mintea într'o activitate oricât de restrânsă. "Să fierbeţi în propria zeamă", — ni se spunea adesea. Profesorul, însă, intervine cu o problemă care trebuia desbătută: "Rolul cultural al săpunului". Ideea prinde "în massă" şi aderenţi sunt de la cel mic la cel mare, inclusiv filosoful. Iată tehnica propusă: se procură pe orice cale, de la infirmerie, sticluţe cu medicamente. Se "unge" sticluţa cu săpun, apoi se aşterne un strat subţire de praf D. D. T., pe care'l aveam în celulă, pentru campania care se ducea contra paduchilor, purecilor şi ploşniţelor. Mai rămânea să dăm bătălia pentru un minuscul instrument cu care să putem sgârâia această pastă pudrată. Nu era o întreprindere prea uşoară, chiar foarte riscantă, pentrucă orice beţigas, cui, sau ac, găsit asupra unui deţinut determina sancţionarea cu zile multe de izolare, foamete, frig şi bătai. Pentrucă acest beţigaş, cui sau ac, ne ajuta să evadăm — nu din închisoare — ci din condiţia morală care eram constrânşi s'o trăim, şi care trebuia să conducă la spalarea creierului. Dar ingeniozitatea deţinutului, complet rupt de orice altă realitate, totalmente izolat, era foarte activă. Cum odată pe săptămână primeam un fel de ciorbă cu oase, toţi eram obligaţi — prin consemn tacit — să păstrăm cu sfinţenie oasele care puteau fi aschiate. Dece numai prin consemn tacit? Pentrucă un consemn rostit, putea fi denunţat. Prin urmare, determina o ancheta. Iar într'o ancheta nu putea, fi nimic ascuns, întrucât exista martorul ocular: denunţătorul.

Astfel, într'o singură zi de ciorbă cu oase, toată camera avea condeie pregătite pentru lecţii de engleză, poezii, şi teme filosofice. Iar în cursul săptămânii, spre surprinderea plutonierului gardian, într'o singură zi, mai mult de jumătatea camerei, s'a înscris pentru vizita medicală. Am spus spre surprinderea gardianului, pentrucă el ştia foarte bine, că la orice vizită medicală, nu se recomanda decât sulfat de magneziu (sare amară). Indiferent ce aveai. Dacă aveai un furuncul, cancer sau miocardită, panaceul era sulfatul de magneziu. Medicul, la rândul lui, surprins de o îmbolnăvire în massă, subită, considerând cererea deţinutilor "un fenomen social", le-a dat tuturor sulfat de magneziu preparat în pripă, -dar a sesizat şi organele Ministerului de interne, forul tutelar al penitenciarelor. Nici medicul, nici gardianul, cu atât mai puţin conducerea Ministerului de interne, nu se sesiza de îmbolnăvirea deţinuţilor, care era dorită, chiar provocată. Dar numărul mare de deţinuţi care au cerut să fie văzuţi de medic într'o singură zi, presupunea ceva: sau o tentativă de evadare, sau o pregătire generala de atac împotriva conducerii închisorii. Ca urmare, ministerul fiind sesizat telefonic (după cum am aflat ulterior din indiscreţia unui paznic), s'au dat ordine de supraveghere strictă. Numărul gardienilor a fost dublat, iar supravegherea celulei noastre minuţioasă. In cursul zilei acolo?". Deţinuţii sau frecau sticlele cu săpun, discret şi atent, să aiba un strat uniform, sau le pudrau cu D. D. T. Desigur, însă, că dintr'o dată celula ne mai zumzăind mereu în discuţii contradictorii, şi îndeletnicirea fiecăruia prin gesturi ciudate, a mărit suspiciunea. Organele de pază, foarte stricte în observarea ordinelor, n'au intervenit direct la intrările în celula, să constate ce se ascunde în grabă sub rogojină, sau sub pătură, dar prin vizeta uşii eram priviţi şi desigur suspectaţi.

In fine, după câteva zile, într'o dimineaţă, înainte de a ni se da terciul (150 grame, un fel de supă din făină de porumb), auzim tropăitul a numeroase cizme. Celula se deschide cu violenţă şi ordinul cade ca o lovitură de măciucă: "Nimeni nu face nici-o mişcare! "Apoi unul câte unul suntem escortaţi de câte un gardian şi duşi într'o celulă goală, alăturată. După ce a fost adus şi cel de al 50-lea, îşi face apariţia un pluton de gardieni, privindu-ne cu un aer triumfător. Unul dintre aceştia, probabil cel care răspundea de această operaţie fulger, -rosteşte o mică alocuţiune: "Toată lumea ascultă la mine! Cu partidul nu vă jucaţi! Noi nu vrem să vă exterminăm la maximum, dar cine calcă consemnul, este curăţat instantaneu. Aţi auzit? Acum desbrăcarea la piele, cum te-a făcut mă-ta şi arunci hainele la un metru!". Ordinul acesta cu aruncarea hainelor la un metru, ne-a creat oarecare încurcătura, pentrucă pentru 50 oameni ne-ar fi trebuit 50 metri. N'aveam de unde'i scoate. Aşa încât, speram ca în faţa realităţii evidente, să fim toleraţi să le aruncăm la 30 cm., adică la picioarele celui din faţa fiecăruia. Ceeace s'a şi întâmplat. Goi, aproape nu ne mai recunoşteam unul pe altul. O clipă mi-au venit în minte scheletele expuse la muzeele antropologice. Diferenţa era numai pielea în care erau îmbrăcate scheletele noastre. O piele mată, scămoşată, plină de excoriaţii şi la cei mai mulţi, zemuind de bube şi furuncule, altele evidente petele vinete ale celor ce au fost. Eram ruşinat, pentrucă fiind nou venit, şi cu o detenţie încă redusă, mai păstram nişte urme din ceeace poate fi un om. Bărbile mari ale veteranilor, atârnând, decorau sinistru această massă de oameni, pe care picioarele abea îi mai ţineau, iar toracele se observau cu greu mişcându-se la respiraţiile plăpânde. Această percheziţie minutioasă, de la buzunare până le butoniere, apoi în anus, între degetele picioarelor, etc., s'a soldat cu o singură captură. Aurelian Bentoiu, reusise să treacă, până atunci, prin sute de perchiziţii, fotografia fiului. De aceasta dată, marea crima i-a fost descoperită. Câteva picioare în abdomen, doua palme puternice şi bravura gardianului s'a soldat cu prăbuşirea bătrânului. Privindu'l pe ciment, gardianul adaugă: "Luaţi exemplu! Partidul este neîndurător. Lenin ne-a învăţat să fim neînduratori cu duşmanul le clasă! Fuga marş la celulă! Nu se îmbracă nimeni! Luaţi-va boarfele şi la cameră!".

Cele 50 de schelete s'au mişcat greu, cu ochii îndreptaţi spre Arelian Bentoiu care, încercând să se ridice, a cazut din nou.

— "Luati'l şi pe el'-spune gardianul. Moşul are caroserie slabă." Bentoiu cel mai înalt din celulă, cu greu putea fi ridicat de atâtia câţi îl puteau apuca de mâini şi de picioare. Infometarea îndelungată, lipsa de aer şi nemişcarea, redusese trupurile noastre la limita rezistenţei. Numărul de calorii care trebuia să'l primim în raţia de mâncare, era de 1200 zilnic. Din calculele medicilor deţinuţi, însă, rezulta că se primeau sub 900, uneori sub 800.

Ieşit pe culoar, mai întâi trebuia să fim aliniaţi. Scheletele noastre, între zidurile umede, cu hainele în braţe, tuşind, sgribuliţi de frig şi umezeală, dădeau un spectacol straniu şi comic în acelaş timp. Toti voiam să ne ascundem goliciunea, ţinându-ne hainele pe abdomen. Numai bătrânul lovit, Bentoiu, cu ochii întredeschişi, pe braţele a patru deţinuţi, parcă îşi expunea toate organele ca să batjocorească autoritatea gardianului. Unul din grup, a aruncat o camaşe pe el. Gestul a fost considerat o indisciplină, şi sub o ploaie de lovituri, am fost fugăriţi, într'un fel de dans de marionete, cu paşii târşiţi, în sgomotul sabotilor, al bocancilor şi al loviturilor de baston.

In celulă ajunsi, nu ne venea să credem ochilor. Un maldăr de scânduri şi un praf în care cu greu se putea respira. Priciurile desfăcute bucată cu bucată. Ciubărul de apă înlocuit cu altul murdar şi plin de var. Tineta care suplinea closetul, aptă să "găzduiască" 50 de persoane, înlocuită şi ea cu una mai sgârcită şi deasemenea, foarte murdară. Paturile schimbate toate cu ciosvârte de pătură. Raţia noastră de săpun înjumătăţită. Toate sticlutele de medicamente, care ne-au dat atâtea satisfacţii câteva zile, -confiscate. O parte din rogojinile care ne serveau de saltele, deasemenea ne-au fost luate. Sanctiunea pentru încercarea noastră de a ne ţine spiritul treaz, a fost nemiloasă. Am privit grămada de lemne şi în spaţiul mic în care ne puteam mişca cu greu 50 de oameni, am încercat să ne îmbrăcăm. Totul fusese regisat, însa perfect. Stupoarea noastră era atât de mare, încât toate mişcările erau leneşe şi triste. Nici cămăşile încă nu le îmbrăcasem, când se deschide uşa şi plutonierul ne anunţă pe un ton foarte dulce: "Masa". Scena care a urmat, este indescriptibilă. Prin urmare, să recapitulăm: bătuţi, desbrăcaţi, cu un bătrân care nu se putea mişca singur, întins pe două scânduri, cu mai mult de trei sferturi din celulă ocupat de scândurile priciurilor desfăcute, şi flămânzi. Când s'a anuntat masa, era o mângâere adusă dezolării noastre. Dar tragedia a început când a trebuit, în grabă mare, să ne căutăm gamelele. Nu s'a mai gândit nimeni să se îmbrace. Masa era un eveniment mare. Cele zece sau cincisprezece minute, cât dura îngurgitarea celor două-trei jumătăţi de cartofi şi zeama, sau arpacaşul (pe care afară nu l'am fi dat nici animalelor noastre), toate necazurile, toate durerile, încetau. Dar unde să găsim gamelele? Cincizeci de perechi de ochi, căutau grăbiţi, speriaţi, în toate ungherele celulei, şi nu vedeau nimic.

— "Mai repede — ordonă gardianul — că rămâneţi fără mâncare!"

La aceasta ameninţare, panica a crescut şi nici unul nu mai privea decât spre locul unde şi-ar putea găsi gamela. Scândurile au fost răsturnate, mutate dintr'un loc intr'altul, intr'un sgomot sinistru, praful se ridica, şi cincizeci de oameni tuşeau ingrozitor.

— "Le-am găsit!" — striga unul triumfător.

Cele cincizeci de gamele, erau jumătate in tineta de apă, jumătate in tineta care ne folosea de W.C., amândouă acoperite cu o rogojina. Nimeni nu s'a mai gândit să'şi spele vasul in care primea mâncarea. De altfel nici nu aveam cu ce, pentrucă tineta noastră cu apă, fusese evacuată din celulă, aducându-se, cum am spus, o alta goală şi atât de murdară încât numai cu atenţie o putea deosebi de cealaltă. A urmat sgomotul de gamele, amplificat de starea jalnică a celulei, apoi grav, ordinul şefului de cameră: "Pastraţi ordinea. Cine a fost primul ieri?".

Intr'o ordine stabilită pe poziţia paturilor, se primea zilnic mâncarea, intrucât cel care lua primul, lua mâncarea mai slabă, iar ultimul, ceva mai grascioară, dar şi suplimentul. Astfel încât, cel care era primul astăzi, era ultimul mâine. Şi tot astfel, in această ordine, de la primul pat, la al doilea, al treilea, etc. In cazul celulei noastre, intrucât nu erau paturi, ci priciuri de scandură, se lua mâncarea in ordinea locurilor pe care le ocupa fiecare pe prici. "Şeful de camera", care era un deţinut, se impunea in ochii celorlalţi, fie prin autoritatea lui morală, fie prin tupeu, sau, când lipsea şi una şi cealaltă, cel care avea cea mai mare condamnare, sau cel care era mai vechi in celulă. Erau şi cazuri când seful de cameră era ales in funcţie de relaţiile cu plantoanele, care in mod obişnuit erau deţinuţi de drept comun. Uneori intervenea administraţia să'i numească, dar foarte rar.

Şi iată-ne, goi, păstrându-ne totuşi ordinea in dreapta uşii. Cincizeci de perechi de ochi, erau indreptate spre ciubărul cu mâncare. Venit nou, îi priveam cu atenţie. Era o linişte impresionantă, neauzindu-se decât polonicul, infundându-se in ciubăr. Fiecare, după ce işi primea porţia, trecea spre stânga uşii, căutând un loc să stea jos, să'şi ingurgiteze zeama. Şi-a tras fiecare pe cap cămaşa (dar nici unul camaşa lui), gamela cu mâncare ţinându-i-o cel de lângă el, pentru că nu exista un locşor in care s'o aşezi fără riscul de a se vărsa. Ar fi fost o adevarată tragedie. Apoi, fiecare işi dumica jumatate din porţia de 150 grame de pâine, cealaltă jumătate fiind păstrată "pentru masa de seară". Dumicatul se făcea cu mare grije, să nu se piardă nicio firimitură, fiecare jurându-şi că in libertate, dacă va mai ajunge, nu va mai arunca firimiturile "pentrucă este un mare păcat". Foamea era cumplită şi procesul de distrofie al acestor trupuri chinuite, era evident. Mirosul de acetonă, din celulă, îl simţeam numai când veneam de la anchetă, sau de la grefă, unde eram chemaţi pentruca să semnăm sentinţele de divorţ ale soţiilor care nu'şi puteau altfel menţine serviciul. Constrânse să divorteze, femeile rezistau până erau chemate la "secţia de cadre" unde primeau ultimatum-ul: "sau te desparţi de bandit, sau pleci din uzină". Sentinţa de divort, era obţinută cu mare urgenţă de partid, şi cu aceeaşi urgenţă comunicată, prin grefa penitenciarului, deţinutului, pentruca astfel să'i mărească descurajarea şi depresiunea psihică. In fine intr'un timp record, mai toţi eram cu lingura in gamela. Cei mai mulţi, in picioare, — o parte aşezaţi, chinuit, pe câte un capăt de scândură, după ce se asigurase, in prealabil, că pe celălat capăt mai putea sta unul care s'o ţină in echilibru. Apoi întrebările: "Câte steluţe de grăsime ai Costică?" — "Trei, dar tu?" — "Am noroc astăzi. Am şapte" — "Mă Ioane, mi-a pus Dumnezeu mâna in cap! Ce semn sa fie ăsta? Am cinci jumătăţi de cartof. De când sunt in inchisoare n'am avut atâta!" — "Dar de cât timp eşti închisoare?" — "De trei ani şi jumătate!".

— "Pentruce eşti condamnat?"

— "Nu sunt condamnat."

— "De ce eşti aici dacă nu eşti condamnat?"

— "Dar tu de ce?"

— "Nu ştiu, dar cred că din cauza unui unchi care ducea mâncare prizonierilor aviatori de la regimentul Mihai Viteazul. S'a auzit şi l-au facut spion american."

— "De ce să te închidă pe tine şi nu pe el?"

— "El a fugit peste graniţă când a aflat că este urmărit, şi dus a fost!"

Astfel de dialoguri se auzeau adesea, pe acelas motiv, sau pe altele asemănătoare. Mii de oameni au stat închişi ani, nu numai fără nicio condamnare, dar fără nicio ancheta. Resemnaţi — după 3-4 ani de detenţie in condiţiile de mai sus, sau altele mai grele, începeau să presupună "fratele fugit", "tata naţionalist", "sora căsătorită cu un englez", sau "am spus la o coadă alimentară de ce după un an de la sfârşitul războiului nu se găseşte nici pâine nici mălai".

In sfârsit, ciorba ingurcitată pe îndelete, cu o anumită perversitate, trântim gamelele una peste alta şi privim in jurul nostru. Celula parea bombardată. De unde să începem? Cuiele cu care erau prinsi stâlpii priciurilor etajate, lipseau. Cincizeci de oameni pe un singur prici, de la un capăt la celălalt, din zid în zid, nu încăpeau. Pe jos ciment. Umezeala cu praful stârnit, făcuse un fel de noroi subţire.

Aşezăm căpriorii, punem scândurile, rogojinele, şi priciul de jos este gata. Dar ce facem mai departe? Au început ipotezele:

— "Probabil că jumătate dintre noi vor fi duşi în altă celulă."

— "Nu cred! Toate sunt pline. In plus sunt şi vreo 20 condamnaţi la moarte, ţinuţi câte unul sau doi în celulă. Intr'una se spune că ar fi fostul sef al partidului comunist, Lucreţiu Pătrăscanu, care urmează a fi impuşcat, în curând. Mi-a şoptit plantonul. Intr'alta este fostul şef al serviciului secret de informatii al armatei comuniste, colonelul Pretorian, care a fost prins cu "cioara vopsită". Era spion englez. Mai este şi un lot de partizani din munţii Făgăraşului adus pentru anchetă."

— "Ce ancheta? Ăştia nu sunt condamnaţi?"

— "Da da! Tot la moarte! Dar îi mai anchetează să le smulgă tot ce ştiu, înainte de a fi impuşcaţi. Li se promite marea cu sarea, şi ca să'şi salveze viaţa, unul mai slab de îngeri mai spune şi ce nu ştie, sau ce bănueşte."

NEDUMERIRILE CAPITANULUI IENCIU

de Capitan N. S. BELDIE

DUPĂ cum am spus intr'o notă dintr'un număr anterior al revistei noastre, căpitanul Ienciu ne trimisese o scrisoare, cerând o rectificare, pe care am făcut-o cu deosebită plăcere. In acelaş timp, ne aducea la cunoştinţă că va scrie şi va face să apară, in alte publicaţii, experienţa sa personală in evenimentele dela 23 August 1944. Căpitanul Ienciu vorbea de "tradarea" de la 23 August. Bănuiam că-şi va publica deci zisa experienţă in "Cuvântul Românesc" sau in "Stindardul", de exemplu. Am constatat însă că pretioasele sale mărturii şi le-a publicat în gazeta "conciergelor" şi încă, fără ca această publicaţie scrisa într'o aproximativă limbă românească, să-i fi dat cel puţin girul. In plus, publicarea s'a făcut pe cheltuiala autorului. Am rămas surprins pentrucă sunt sigur că excelentele publicaţii de care am vorbit mai sus, i-ar fi publicat mărturiile căpitanului Ienciu, dându-le girul şi, in plus, pe cheltuiala lor, aşa cum e normal. Ceiace desigur ar fi făcut şi revista noastră.

Căpitanul Ienciu a ales altă cale. E chestie de gust şi "de gustibus non disputandum".

Mărturiilor căpitanului Ienciu le-am spus preţioase, pentrucă aceasta este părerea mea. Mai cred că Ienciu, căpitanul de artilerie Ienciu, a făcut cu aceste mărturii un mare serviciu Istoriei de mâine.

Dar se impune o constatare: căpitanul Ienciu nu ştie să scrie, adică nu are inclinaţie spre scris, spre un scris mai mult sau mai puţin literar, sau, spus cu alte cuvinte, căpitanul Ienciu nu e un om de condei. Dar nici el nu a lansat nici o dată pretenţii in acest domeniu al scrisului. A fost ofiţer de artilerie şi acuma e inginer. Şi sunt oameni care cred că o naţie are mai degraba nevoie de oameni care să construiască şosele şi căi ferate, decât de scribălăi. Personal cred că sunt necesari şi unii şi alţii.

Deci din "opusculul", cum îi spune "directorul ziarului nostru" relese că nu e maestru in mânuirea condeiului şi totuşi, repet, mărturiile sale sunt preţioase, adăogate la acest dosar case se îngroaşe în fiecare zi: dosarul lui 23 August. Şi poate sunt mai preţioase, tocmai din cauza aceasta: căpitanul Ienciu nu e om de condei. Cititorul de azi şi istoricul de mâine îşi vor da seama că paginile căpitanului Ienciu sunt adevăruri, scrise de un om care nu avea talentul să le facă convingătoare. Şi tocmai de aceia sunt mai convingătoare.

La vremurile de care vorbeşte, ne găseam amândoi pe frontul din Moldova: el locotenent de artilerie şi eu căpitan de infanterie, deci oameni de la roată. Ultimele evenimente povestite de Ienciu eu nu le-am trăit în deaproape, găsindu-mă, cum spune căpitanul, "in congediu prin rotaţie". In seara de 23 August, mă găseam în redacţia ziarului "Porunca Vremii", unde aveam un prieten redactor de mâna a doua, dar cunoşteam personal şi pe director şi pe redactorul principal, Prundeni. Şi a venit Prundeni, răvăşit. "E rău de tot, dle căpitan" mi-a spus el. Am rămas ca trăznit. Ştiam că linia de apărare era solidă, se lucrase luni intregi la întărirea ei şi acuma se prăbuşea ca un castel de cărţi de joc.

Când am auzit comunicatul la radio, am început să pricep despre ce este vorba. Se spunea că s'a semnat un armistiţiu şi se dădeau ordine ca armata română să-i primească pe ruşi ca prieteni!!! Ori aceasta mi s'a părut suspect. Când se semnează un armistiţiu, oştile rămân faţă în faţă, nu se mai trage, dar nici nu se mai mişcă, fiecare rămânând pe poziţia atinsă, până când se definitivează situaţia. Şi se dădeau ordine ca soldaţii români să-i primească pe ruşi ca prieteni, deci ruşii nu aveau să rămână pe poziţia atinsă, ci aveau să continuie a inainta. Şi în acest caz nu mai poate fi vorba de armistiţiu. Ba mai era şi o altă chestiune psichologică: se cerea să-i primim pe duşmani ca pe nişte prieteni. Ori pe duşman, chiar când te învinge, nu-l primeşti ca pe un prieten. Ne găseam deci în faţa unei *schimbări de ideologie*, care, după părerea mea era mai gravă decât înfrângerea însăşi. Pentru cine-i cunoştea pe ruşi, era deadreptul, catastrofal.

Câteva ore mai târziu, în camera unui hotel centric — era chiar în faţa ziarului Universul — nu am putut dormi toată noaptea, nu numai din cauza durerii de care eram stăpânit, ci şi din cauza sgomotului infernal din blocurile vecine. In aceste blocuri se făcea chef la toartă; se bea desigur şampanie. Aparatele de radio dădeau noua formaţie a guvernului şi numele altor înalţi demnitari. Printre ei am auzit şi numele generalului Racoviţă, comandantul armatei din care făceam parte. Şi atunci am înţeles. Simplu de tot mi-a fost dat să înţeleg în zilele următoare că armistiţiul era o minciună: comunicatele de la radio şi articolele de gazetă anunţau "eliberarea" oraşelor Bârlad sau Tecuci şi luarea în prizonierat a diviziei X sau Y. Şi totuşi, cu îndărătnicie, ca să nu-i zic prostie, comunicatele de radio şi articolele de gazetă, vorbeau de... armistiţiu. Şi am avut ocazia să stau de vorba şi cu un judecător, deci cu un om de Drept, care ar fi trebuit să-şi dea seama din comunicatele de radio şi articolele de presă că armistiţiul era o minciună şi că ne găseam în Drept şi în fapt în faţa unei capitulări fără condiţii. Când i-am spus judecătorului care era situaţia reală, era gata să mă ia în unghii. Atitudinea lui belicoasă a fost desigur moderată de pistolul pe care a văzut că-l am încă la şold. Totuşi, mi-a strigat: "Cum dle căpitan, dta pui la îndoială cuvântul Majestăţii Sale ai a lui Iuliu Maniu? Cum? Majestatea Sa a minţit? Maniu a minţit?

Şi desigur că nu am reuşit să-l conving că minţiseră şi unul şi altul. Şi nu era vinovat bietul judecător, de moment ce, treizeci şi ceva de ani mai târziu, în exil, nu se poate angaja un dialog logic cu membrii fostelor partide, zise istorice; aceştia continuă să vorbească ca bietul judecător: a fost armistiţiu şi nu capitulare. Admit doar că zisul armistiţiu nu s'a semnat la 23 August ci la 12 Septembrie (după americanul Kinlan, şi această dată este falsă, cea adevarată fiind 13 Septembrie). Deci o hârtie semnată atunci când inamicul nu se mai găsea pe linia atinsă în Moldova la 23 August ci când el se găsea deja la Bucureşti şi afara că ne "eliberase" toate oraşele, ne mai luase şi 200.000 de prizonieri se numeşte armistiţiu!!! Şi aceasta o mai susţin, fără să roşească, oameni de Drept ca dl Penescu.

Cu toate documentele româneşti sau străine care au apărut de atunci încoace şi au făcut destulă lumină asupra acelor tragice vremuri, ei continuă să ne vorbească de "eroicul act de la 23 August", de "eliberarea de nazişti" sau — de data aceasta filozofic —, de "momentul antifascist de la 23 August".

Şi iată că vine acum o nouă mărturie: aceia a căpitanului Ienciu. Această marturie e mai preţioasa, deoarece ea vine din partea unui fost ofiţer activ — deci apolitic —, şi care, de când este în exil, s'a alăturat unui partid zis istoric, cel socialist, deci nu s'a alăturat unei miscări de dreapta, nici măcar dizidentă. Mai mult, căpitanul Ienciu este acuma membru al zisului Consiliu Naţional, om care nu are nici un interes să arunce cu piatra pe propriul acoperiş, deşi, fără să vrea desigur, transformându-şi condeiul în măciucă, sparge mai multe oale consilliereşti decât au făcut-o sau au putut sa o facă toţi cei care nu sunt de acord cu acest Consiliu, la un loc.

Mărturia căpitanului Ienciu, are două părţi: una în care scrie ce *a trăit* şi *a văzut* şi a doua în ceiace *crede* el, adică în explicaţia evenimentelor. Le vom examina pe rând.

Căpitanul Ienciu ne spune că la acea dată s'au dat congedii la ofiţeri şi soldaţi, prin rotaţie. Purul adevăr: printre beneficiarii acestei măsuri am fost şi eu. Dar măsura era gravă: se slăbea apărarea, numărul apărătorilor se reducea la jumătate. De ce s'a făcut aceasta? Căpitanul Ienciu ne spune fără înconjur, că a fost un complot, o trădare. Complotiştii — spune Ienciu — ştiau data atacului rus. Tot el ne spune că la data ce era cunoscută, membrii complotului au plecat în congediu şi nu numai ei, ci şi însoţiţi de favoriţii lor. Ienciu, pentru a nu i se pune afirmaţiile la îndoială, dă şi nume. Ceiace, natural, face şi mai pretioase mărturiile sale. Eu vin să adaog că au existat şi schimbări în comandament. Toţi cei care erau consideraţi contrarii, adică arau bănuiţi că nu se vor supune, că "nu vor primi prieteneşte pe ruşi", au fost schimbaţi. Schimbările au mers până la comandanţii de regimente. De exemplu, comandant al regimentului meu era colonelul Sava Teodorescu. Nu era el prea foc de inteligent, era sever, dar tot timpul era pe linie, vizitându-şi soldaţii şi îmbărbătându-i. A fost schimbat cu Lt. Colonelul Ducea, om ce nu era sever, dar care nu juca cărţi decât în timpul când dormea.

Spuneam că linia de apărare era puternică, se lucrase la ea luni de zile, se făcuseră cazemate din bârne acolo unde nu existau de beton, se făcuseră şanţuri anticar şi câmpuri minate. E ştiut că în ultimul războiu s'a constatat că nu există linie de apărare inexpugnabilă — contrar constatărilor din războiul anterior —, dar aici intervine manevrarea rezervelor. Se sparge frontul într'un punct şi către acel punct comandantul îndreapta rezervele, pentru a închide *breşa*, pentru *a colmata*. E ceiace nu s'a făcut la 23 August, pentrucă ne-am găsit în faţa unei conjuraţii. Rezervele erau plimbate dintr'un loc în altul, dar nu acolo unde se produsese breşa, unde era nevoie de ele, ci din contra, unde nu era nevoie de ele. După 23 August am avut ocazia să stau de vorbă cu diferiţi ofiţeri, dar toţi în grad mic ca şi mine, care mi-au spus acest lucru, explicaţiile lor erau confuze, într'un cuvânt, în sistemul meu de gândire lipsea o probă, probă că rezervele nu au fost folosite. Gândirea mea era nevoită să se reducă la ipoteze. Am mai scris în acest sens. Şi iată că acea probă capitală, aceia care-mi lipsea, mi-o aduce camaradul Ienciu.

Deci până la "opusculul" căpitanului Ienciu, sistemul meu de gândire se rezema numai pe logică. Şi logica îmi spunea că de moment ce generalul Racoviţă, comandantul armatei IV-a se găsea în seara de 23 August la Bucureşti, pentru a fi ministru şi nu pe front, însemna că înfrângerea de la 23 August era plănuită. Căpitanul Ienciu afirmă ca în seara de 23 August, generalul Racoviţă se găsea în congediu (prin rotaţie). Nu ştiu în ce măsură e justă afirmaţia, dar aceasta e de importanţă secundară. Când s'a declanşat atacul rusesc, comandantul unei armate trebuia să plece imediat pe front, renunţând la congediu. Generalii au datorii mai mari decât soldaţii. Şi pentru comandantul unei armate se putea găsi un avion pentru a fi în două ore la postul lui. In timpul bătăliei de la Stalingrad, un general a fugit cu avionul şi a venit la Bucureşti. Şi mareşalul Antonescu l-a trimis imediat la postul lui, punându-i un avion la dispoziţie. Generalul se numea Tătăranu şi fusese un erou al primului război. Nu s'a mai auzit nimic de acest general. Dar pe vremea aceia, încă mai conta onoarea militară.

Dar la un sistem de gândire care se baza numai pe logică, în sprijimul celor ce am afirmat în scris de mai multe ori — şi, curios, nu m'a combătut nimeni — vine acuma căpitanul Ienciu cu date uluitor de precise. După ce a trecut Bistriţa, se întâlneşte cu un camarad şi prieten al lui, care comanda o baterie din divizia blindată. *Şi această divizie blindată, constituia rezerva armatei a IV-a.* Adică rezerva, şi *blindată*, pe care comandamentul armatei

trebuia s'o trimită acolo unde eventual s'ar fi produs spărtura. Şi iată ce-i spune căpitanului Ienciu, acest camarad, component al rezervei Armatei IV-a: "*Ienciule, a fost trădare!... Comandamentul armatei a trădat, Dorule. De la 19 la 23 August noi, Divizia Blindată care constituiam rezerva Armatei IV-a, n'am tras un foc! Da, am primit ordine de operaţii, nu unul. Dar cum ajungeam pe poziţie şi ne pregăteam de atac, eram trimişi altundeva. Aşa am fost mutaţi de colo până colo, fără să ajungem să tragem un foc!!! Nu ştiu ce ne va mai aduce ziua de mâine, dar ţi-am spus ca s'o repeţi (?) şi tu:* A FOST TRADARE". Am copiat rândurile de mai sus din mărturiile căpitanului Ienciu, cu o corectitudine fără reproş. Cuvintele "A FOST TRADARE", cu majuscule, aparţin căpitanului Ienciu.

Deci logica ,numai logica pe care mi-am sprijinit afirmaţiile timp de 30 ani, e confirmată astăzi de date uluitor de precise, de mărturia căpitanului de artilerie Doru Ienciu: Rezervele nu au fost utilizate cum trebuia, din contra, au fost trimise unde nu trebuia. Şi, mai grav, au fost puse să joace un cadril al morţii. De ce s'a întâmplat ce s'a întâmplat, şi cum s'a întâmplat, nu e nevoie să ne mai intrebăm. Răspunsul ni-l dă căpitanul Ienciu: A FOST TRADARE. Până aici, căpitanul Ienciu spune ce a văzut şi, in special, a trăit. Afirmaţiile sale sunt contundente, nu lasă nici măcar umbra unei indoieli.

De aici inainte însă, pentru căpitanul de artilerie Ienciu, incep indoielile, nedumeririle. Cum am mai spus numitul camarad nu se pricepe la invârtirea condeiului, el se pricepe la mânuit rigla, compasul şi echerul. Dar s'a apucat să facă politică. Şi politica l-a impins să puna mâna pe condei. Şi nu se pricepe să-l invârtească şi deaceia face afirmaţii de o naivitate desarmantă. A afirmat cu tărie că la 23 August a fost TRADARE, dar celace urmează in expunerea sa, ne duce la fraza caragialescă: Dacă-i trădare s'o ştim şi noi!

Se intreabă cine a făcut trădarea. Regele? Marele Stat Major? Generalul Racoviţă singur? Şi ajunge la surprinzătoarea concluzie că in nici intr'un caz partidele politice nu au participat la aceasta trădare. Şi cititorul nu mai pricepe nimic. Rămâne cu impresia că Ienciu a rămas la cunoştinţele din 1944. Că nu a citit nimic din ce s'a scris in limba română şi in cele străine de atunci incoace. Pare că el nu ştie că se formase un Bloc democratic din care făceau parte partidele istorice plus cel comunist. Că acest Bloc democratic ducea pe cont propriu tratative cu "Aliaţii", că Iuliu Maniu se obligase să dea o lovitura de Stat, să răstoarne pe mareşal şi să oblige armata română să lupte alături apoi de cea sovietică. Aceste afirmaţii le-a găsit dl Nicolae Novac intr'o carte scrisă recent de un american. Dl Novac a făcut o sobra recenzie acestei cărţi in serioasa gazetă "Cuvântul Românesc". Oare căpitanul Ienciu, dintre toate publicaţiile exilului, citeşte numai gazeta "conciergelor"?

Ienciu ne vorbeşte de generalul Racoviţă, il infierează aşa cum trebuie, dar se indoieşte că numitul general trădător ar fi avut vreo legătură cu Iuliu Maniu şi Co. Ba, spre stupoarea cititorului român din exil care citeste şi alte publicaţii in afară de gazeta "conciergelor", căpitanul Ienciu afirmă că nu a avut nici o legătură. Ori dl Grigore Dumitrescu, care nu poate fi bănuit de pronazism, fiindcă e ţărănist şi incă membru şi el al Consiliului naţional condus de dl Penescu, in zguduitoarea sa carte "Demascarea", vine cu o afirmaţie rotundă: După constituirea Blocului democratic, din care făceau parte partidele naţional-taranesc, liberal şi socialist, se constată că nu e complet: le lipsea un comunist. Dar de unde să-l ia? Cu aceasta s'a insărcinat numitul general Racoviţă: l-a scos imediat pe Pătrăşcanu. Cum şi de unde? Pătrăşcanu trăia in clandestinitate. Autorităţile nu ştiau unde se găsea, dar ii cunostea ascunzişul generalul Racoviţă, comandant al unei armate pe frontul din Moldova. Intrebarea care se pune e clară: ii cunoştea numai ascunzişul, sau *il şi ascundea? Şi de ce il ascundea?*

Insfârşit, a stat de vorbă cu Maniu şi cu ceilalţi şi le-a prezentat piesa de care aveau nevoie: un comunist, şi incă de talie. Crede oare cineva, crede căpitanul Ienciu că Racoviţă s'a mulţumit cu atât, adică după ce le-a prezentat piesa, le spus: şi acuma, la revedere Domnii mei? Sau a continuat legăturile cu ei? E căpitanul Ienciu atât de naiv sau ii crede pe toţi cititorii săi, nişte "concierge" naive? Logica cea mai elementară spune că Racoviţă a continuat legăturile cu Blocul democratic. Maniu işi lua obligaţia să răstoarne pe Antonescu, să-i facă tovarăşi cu bezbojnicii pe soldaţii români, *cerea doar ca lovitura lui să coincidă cu o ofensivă sovietică*. Dar această ofensivă trebuia uşurată. Cum? Aşa cum s'a facut: s'a subţiat frontul prin trimiterea ofiţerilor şi soldatilor in congediu, s'au schimbat comandanţii consideraţi integri (gen generalul Gheorghiu, citat de căpitanul Ienciu) şi când lovitura rusească, a cărei dată era cunoscută, s'a produs, rezervele au inceput să joace cadrilul morţii iar generalul Racoviţă, comandantul armatei a IV-a, se găsea la Bucureşti pentru a intra ca ministru *in cabinetul format tocmai de zisul bloc democratic!!!* Deci legăturile au continuat intre generalul comunist, procomunist, imbecil sau ros de ambiţie, şi Blocul democratic condus de Maniu. Căpitanul Ienciu spune că se cunoştea data atacului rusesc. Cum? In general, comandantul unei armate işi dă seama când se pregăteşte declanşarea unei ofensive, prin mijloacele ce-i stau la dispoziţie, dar *data precisă* nu o poate cunoaşte. Aceasta a fost cunoscută prin contactele diplomatice: Tilea la Londra, Creţeanu la Ankara şi Visoianu la Cairo. Aceştia au tratat cu englezii şi americanii. "*Anglosaxonii ne duceau cu vorbe dulci*", spune căpitanul Ienciu. Ba ne mai spune că ruşii "*fiind informaţi de aliaţi, se lăsau greu şi indspreau condiţiile*".

Care's concluziile logice deci? Partidele politice au fost acele care au dirijat trădarea, in legătură cu Mihai Viteză. Aceştia, pe lângă generalul Racoviţă, au câştigat şi pe alţii. Unii roşi de ambiţie de a deveni miniştri, generalii Racoviţă, Negulescu, comandantul grănicerilor şi Puiu Petrescu, alţii din ură faţă de mareşal — generalul Aldea —, alţii din imbecilitate iar alţii, de bună credinţă. Căpitanul Ienciu nu crede că trimişii la Cairo sau Ankara au fost lipsiţi de patriotism. E posibil că unii au jucat cartea rusească in ultimul moment, când se trage la quintă regală spartă (persată), din disperare, adică, dupa ultima formulă, "când s'a incercat să se salveze ce se mai putea salva", dar alţii au jucat această carte rusească cu mulţi ani inainte (Vişoianu) iar Iuliu Maniu incă de la inceputul anului 1942 când nu se punea o asemenea gravă problemă (Paul Kinlan).

Ce insemnează aceasta? Că in cel mai bun caz erau de o crasă incultură, că nu aveau habar, că "cunoştinţele lor asupra chestiunilor ruseşti şi in general a caracterului slav, erau de o ingenuitate ingrozitoare" (asombrosa) (Mareşal Mannerheim). Ori şefilor politici nu le este permisă incultura. Aceşti oameni fără cultură care se aruncă din avion fără paraşută şi atrag prin actele lor robia Neamului, sunt responsabili in faţa istoriei.

Căpitanul Ienciu ne spune că nu poate răspunde la unele intrebări şi ar avea nevoie de arhivele oficiale. Nu văd la ce i-ar folosi accesul la arhivele oficiale, căci in ele nu ar găsi nici planuri de şosele, nici de căi ferate, nici de fabrici, lucruri la care se pricepe un inginer. In aceste arhive se găsesc, sunt sigur, acte şi mai grave contra actorilor tragediei de la 23 August. Se găsesc, fără indoială, procese verbale ale consfătuirilor conspirative, planurilor şi hotăririlor la care a participat şi dezertorul Bodnăraş, la care s'a hotărit arestarea mareşalului şi predarea lui in mâinile dezertorului, etc. Il pot asigura pe Ienciu că nu va găsi in aceste arhive nici cea mai mică hârtiuţă prin care "Aliaţii" işi luau vreun angajament faţa de noi, nici măcar una semnată de un sergent englez sau american. Căci dacă ar fi existat asemenea hârtiuţă, de mult ar fi scos-o omul ce a jucat cartea rusească, Vişoianu, şi ar fi fluturat-o triumfător ca pe un stindard. Sau ne-ar fi vorbit de ea dl Nicolae Penescu, care şi-ar fi scris memoriile şi nu ar continua să incerce a ameţi pe exilati cu articolaşe cu gust de apă sălcie in care nu se găseşte nici cea mai insignifiantă ideie.

Dar motivul pentru care căpitanul Ienciu publică preţioasele-i mărturii, este de a spăla partidele politice de vina trădării de la 23 August. Şi acesta pentrucă aceste partide au făcut un Consiliu national, care, după 3 ani de opintiri, se găseşte incă in fazele preliminare, ne asigură dl D. C. Amzăr, in "Cuvântul Românesc". Şi din acest consiliu, face parte şi căpitanul Ienciu.

Il asigur pe camaradul Ienciu că nu am nimic contra lui, că nu am nimic contra dlui Penescu şi nici contra altora care se găsesc in acest consiliu, oameni cum se cade şi de bună credinţă, dintre care unii imi sunt chiar prieteni.

Dar pentru Dumnezeu, de ce crede oare căpitanul Ienciu că oameni care, din o mie de motive sunt contra acestui consiliu, contra activităţii sau mai bine zis inactivităţii lui, nu sunt Români ci "numai işi zic Români"? Oare critica acestor "zişi Români", impiedică consiliul de a trece de la fazele preliminare şi a depune o activitate care să se impună chiar şi criticilor? Decând dreptul la critică este antidemocratic?

Căpitanul Ienciu şi-a publicat preţioasele-i mărturii cu evidentul scop de a apăra Consiliul naţional, al cărui membru este. Din nefericire pentru dl Penescu, din cauza nepriceperii căpitanului de artilerie in ale scrisului, l-a apărat ca funia pe spânzurat.

Căci căpitanul Ienciu, camaradul căpitan Ienciu, scrie că la 23 August A FOST TRADARE. Cu majuscule. Intrebarea este: dacă actul a fost trădare, cum se numesc cei ce l-au pus la cale şi l-au executat? Concluzia logică spune că au fost TRADATORI. Tot cu majuscule.

PE MARGINEA CARTILOR

NAE IONESCU: METAFIZICA. Edit. ETHOS-Paris

M deschis cartea Meafizica de Nae Ionescu apărută in editura Ethos Ion Cusa, Paris, 1978, cu multă emoţie. Aşi zice evlavie.

Pentru generaţia inaintaşilor mei, Nae Ionescu a fost un mit, o legendă. Tata, a avut ocazia să asiste la cursurile lui şi l-a vizitat acasă, imediat după primul razboi mondial, profesorul locuind cam in dreptul şoselei Kiseleff de azi, peatunci un câmp, pe vreme de ploaie, cum tocmai nimerise, infundându-se intr'un adevărat decor lacustru.

Ca şi adoleşcent am putut să citesc Logica şi Metafizica lui Nae Ionescu, dar pe urmă a urmat marea despărţire a noastră de profesorul proscris ca mistic, obscurantist, fascist şi stiu eu sub câte incă nedrepte atribute.

Din toate aceste motive intalnirea mea, azi, cu Nae Ionescu a fost atât de plină de rezonanţe. Şi profundă.

Şi apoi nu in cel din urmă rând, fiindcă implinisem acei 40 de ani, consideraţi de profesor ca necesari omului pentru a inţelege problemele metafizicei şi deci şi a cărţii sale.

De la inceput trebuie să relev că am rămas impresionat de claritatea stilului său, care se aseamănă unui monument clasic ridicat, ca Panteonul, pe culmi. Un astfel de stil atingând perfecţiunea albă a marmorei lui Phidias, scăldat in aurora luminoasă a poeziei, nu se poate intâlni decât la Arthur Schopenhauer. Nae Ionescu ne demonstrează ridicând in limba românească un edificiu similar, că măreţia limbajului lui Schopenhauer nu trebue căutată in structura vorbei germane cum am crezut ci in puritatea gândirii sale de demiurg, forma mulându-se fidel după tiparele fondului.

Desigur, filozofia lui Nae Ionescu se inscrie in problemele actuale ale filozofiei universale, in istoria ei, aflată dela Kant intr'o continuă efervescenţă. In mod paradoxal, dar Kant, marele gânditor dela Königsberg, arătând limita raţiunii umane de a pătrunde in ceace numea el lucru in sine, a declanşat pozitivizmul şi scientismul secolului XIX-lea, materialism, de sub tutela căruia omenirea dela Netzsche incoace incearcă să scape, ca un Prometeu, din lanţuri.

Nae Ionescu demască materialismul ca agnostic, el nefiind in stare aşa după cum a sustinut Kant, să patrundă in adâncul lucrurilor, rămânând doar la suprafaţa lor, ştiinta fiind descriptivă dar nu explicativă.

Dupa Nae Ionescu lumea are o obiectivitate a ei, aceasta ieşind din categoriile kantiene ale timpului şi spatiului, este reprezentată de esenţe, structuri, arhetipuri, imuabile, absolute.

Cu cunoaşterea lumii Absolutului se ocupă Metafizica; pentru a intra in ea omul recurge la alte facultăţi ale psihicului său decât cele ale raţiunii, acestea izvorând din trăiri şi emoţii, deci din lumea sentimentelor. In continuare filozoful se vrea un analitic minuţios şi nu un visător, deaceea arată că misiunea lui nu este de a demostra dacă acest Absolut şi există ci numai să descopere in sufletul omului trepţile sacre pe care urcă el in cautarea Absolutului, incercând să facă cunoscut necesitatea condiţiei umane de a se săvârşi in metafizică. Deci filozofia lui Nae Ionescu este in primul rând o pledoarie pentru metafizică vazută ca o capacitate structurală a sufletului omenesc, o nevoie a sa spirituală.

Desigur considerând că apropierea de Absolut se execută dinlăuntrul omului inspre afară, prin trăire şi intuiţie mistică, se vor putea găsi multe inrudiri ale gândirii lui Nae Ionescu cu acea a altor filozofi contemporani lui sau mai vechi. Dar el nu se opreşte aici, arătând că cea mai pură ieşire din el al omului şi identificarea sa cu un alt obiect in afara lui, este iubirea, cea trecută pe planuri spirituale, luând in acest fel valoarea unui act de cunoaştere. Aici se află nunumai nucleul original al intregii metafizice a filozofului dar e atins unul din zeniturile gândirii omului.

Misticismul prin conţinutul iubirii, poate să ducă la apropierea omului de Absolut, la cunoaşterea sa. Va apărea şi mai pronunţat tot magnificul acestui postulat, dacă ne vom gândi că azi, lumea contemporană construită pe imperativele cele mai brutal — materialiste, s'a lăsat din ce in ce mai mult robită din afară inlăuntru, de imaginea lumii trecătoare, ajungând dureros de depărtată de cumpăna Absolutului.

Mai mult incă, prin imanentismul ei, aşa cum a prevăzut Nae Ionescu, omul a devenit un rob al propriului său eu, egocentrist, in locul iubirii cultivând mărginirea urii, servită uneori sub forma mai efeminizată a luptei de clasă. Magia, arată in continuare Nae Ionescu, este una din prerogativele acestui egocentrist, ceace ne va explica noua desvoltare a ei atât de exuberantă in epoca noastră.

Nae Ionescu se demonstrează a fi pe lângă filozof şi profet, chiar dacă adevărul gândirii sale poate nu va fi pe de-a'ntregul inţeles şi mai ales urmat, decât cu secole mai târziu.

Făcând paralela dintre Nae Ionescu şi Lucian Blaga, alt filozof ce pledeeza pentru dreptul omului de a trăi in metafizic, indrăznesc să spun că inţelegerea reală a lui Lucian Blaga nu se poate inplini decât plecând dela filozofia lui Nae Ionescu. Ultimul arată cu toată claritatea ca misticismul, apropierea de Absolut nu se rezumă la creştinism, acesta având o istorie pe când misticismul este inăscut in om ca o fărâma de Dumnezeu in sufletul sau, din totdeauna.

Cu aceste percepte s'a desvoltat şi Gândirea lui Nichifor Crainic propunându-si in programul ei, descoperirea "nostalgiei paradisului pierdut" in trecutul istoric şi abisal al poporului român. In acest sens Gândirea n'a fost o revistă religioasă ci una de mistică naţională conform celor preconizate de Nae Ionescu.

Subliniez acest lucru deoarece o serie de exegeţi mai noi ai operei lui Blaga caută să-l discrediteze ca şi creştin, transformandu-l intr'un filozof al miturilor. Deşi intenţia e vizibilă şi cu totul meschină, stiinţific nu are niciun temei fiindcă aşa cum arată Nae Ionescu, filozoful are dreptul să trateze intalnirea sa cu Absolutul sub cu totul alt aspect. El putând să poarte alt nume decât cel de Dumnezeu, asa cum il va numi şi Blaga, drept. Marele Anonim. Religia se ocupă cu actul revelaţiei in centrul ei stând credinta, pe când filozofia cu ceace se petrece in sufletul omului. Aşa prezentându-se lucrurile, au greşit şi prelaţii care au judecat şi criticat din punct de vedere dogmatic filozofia lui Blaga şi chiar intreaga activitate a Gândirii.

Dar Nae Ionescu merge mai departe pe drumul său. Vorbind de cele trei tipuri mistice, pelerinul, mirele şi sfântul, arată că aceştia de cele mai multe ori intrebuinţează un limbaj simbolic, propriu poeziei. In muzică intocmai ca Schopenhauer, vede expresia pură a unui limbaj interior ce nu-şi mai găseşte tiparul său in logică, având o logică numai a ei, a sentimentului pur.

Am putea spune că intreaga filozofie a lui Lucian Blaga ca mod de desvoltare a plecat de la premizele lui Nae Ionescu: poet de geniu a intrebuinţat emoţia şi simţirea trăirilor sale artistice in contact cu Absolutul — corolă de minuni a lumii numita poetic — transformandu-le in conceptele metaforei, dând un conţinut iraţionalului, dibuit prin intuiţie mistică, fructul de fapt al filozofiei sale.

Nu este vorba de o influenţă directă ci de implinirea unui tip, prevestit cu toată intensitatea, ca Iisus de proorocii vechiului Testament, in Metafizica lui Nae Ionescu.

Nu este deloc intâmplător că neamul nostru a dat in aceaşi epocă doi mari filozofi, ambii căutând rezolvarea tainelor lumii prin taina inimii lor, dincolo de inchisorile reci ale raţiunii. Cântecul in sângele lor mergea inapoi cu mulţi ani, reinviind in fond elementul autohton dac, credincios intr'o lume a lui Zamolxe, intrând in moarte cu bucurie, neinţelegând că prin acest gest săvârşete cel mai pur act metafizic.

Revenind la Nae Ionescu nu putem decât sincer regreta că o astfel de gândire cum nu se naşte decât in veacuri odată, este atât de puţin inţeleasă, azi trebuind să apară pe ascuns parcă ar fi un lucru de furat şi nu opera unuia din cei mai mari filozof al neamului şi timpului său.

Meritul celor ce au publicat azi la Paris Metafizica lui Nae Ionescu este unul deosebit, moment măreţ al culturii româneşti din exil.

O. VUIA

ARON COTRUS - Opere complete. Edit. DACIA - Madrid

PUBLICAREA poeziei lui Aron Cotruş într'o ediţie aproape completă, sub îngrijirea neobositului Nicolae Roşca, constituie desigur unul din marile evenimente al exilului nostru, sărbătoare pe altarul căreia ne grăbim cu toată bucuria sufletească, să ne aducem şi noi închinarea noastră spirituală. Se pune totodată la dispoziţia cercetătorului literar, diamantul rar de Rodesie românească, pentru a fi şlefuit într'un studiu obiectiv şi complet al vieţii şi operii poetului Aron Cotrus.

De la început trebuie să arăt că nu e bine să-l definim pe Aron Cotrus numai prin ceace a rămas el în sufletele noastre, pe lângă un mare român şi luptător naţionalist, a fost în primul rând un mare poet. Voi fi înţeles întocmai dacă voiu face referinţă la Mihai Eminescu, a le cărui trăiri politice şi sociale, nu puţine în opera lui, au rezistat ruginii timpului, datorită marei arte ce i-a servit drept haină de exprimare şi nemurire. Pentru a intra mai adânc în esenţa problemei, aprioric este de nevoie să admitem că o operă de artă este întâi un act subiectiv, o trăire şi o vibraţie, ale unui suflet ales, cum e cel al poetului. Judecând o creaţie numai după modelele sale obiective se ajunge de multe ori de a nu se percepe decât parţial mesajul artistului. Un exemplu în acest sent este G. Coşbuc, rob încă şi azi celebritaţii ce i-a adus-o volumul Balade şi Idile, aruncându-se în umbră cu totul, adevăratul Cosbuc, sau cel puţin tot atât de real, interpretul Eneidei şi a Divinei Comedii, studiosul bibliotecii din Florenţa.

Revenind la Aron Cotrus, doresc în cele ce urmează să analizez începuturile sale cu precădere volumul. In robia lor apărut în 1926, punându-l în raport cu destinul său pământesc din acei ani, destin ce-mi este de aproape cunoscut, de la tatăl meu, unul din cei mai buni prieteni al lui Aron Cotrus, în acea vreme.

Aron Cotrus, cum reese din scurta relatare a lui Nicolae Roşca nunumai că a luptat pe frontul italian în primul război mondial, dar ajuns prizonier a devenit creerul şi inima mişcării românilor aflaţi în Italia, pentru a continua lupta, mult visată, a eliberării de sub jugul hasburgic al neamului său.

După război, poetul se întorce în Arad, unde practică ziaristica, în aceaşi redacţie a Românului, unde îşi începuse în 1913, activitatea jurnalistică. Fiind locul să ne oprim asupra vieţii culturale a Aradului de dupa marea Unire, trebuie s'o facem cu dubla faţă a lui Ianus, una bucuroasă şi mândră, cealaltă, întunecata, tristă de durere.

Astfel nu putem să fim decât mândri că după eliberarea Ardealului, fruntaşii români şi-au respectat întocmai clauzele declaraţiei de la Alba Iulia, dând libertate deplină fraţilor noştri, unguri, aceştia bucurându-se de o bogatie culturală, având în Arad nenumărăte ziare şi o trupă permanentă de teatru. Dar tot odată cu tristeţe trebuie să remarcăm că aceiaşi politicieni, aplicând un fals centralism politic, cu sloganul "soarele Românilor la Bucureşti răsare", au lasat viata culturală a Aradului complet în paragină unii luptând pentru un portofoliu de ministru, alţii, rămaşi acasă, nu aveau altă dorintă decât acea de a-şi astâmpăra foamea pantagruelică zisă şi cea milenară, dospită gras cu drojdia unei discutabile reforme agrare. Alături de politicienii lor, intelectualitatea română în majoritatea ei îngrăsa acelaşi destin, lipsit de vreun interes cultural, umplând la refuz teatrul numai când venea Tănase, satisfacându-l cu glumele lui cu două înţelesuri sau cu coapsele "de alaută florentină" ale balerinelor sale. (Oare nu se poate face o paralelă între acea societate şi o bună parte dintre membrii exilului nostru, împinşi numai spre bunurile materiale şi prea puţin sau total desinteresaţi faţă de fenomenul cultural?). Ciprian, Manolescu, Maria Filotti, jucau în faţa sălilor aproape goale, iar Enescu dădea concerte la Palatul Cultural asistat doar de câţiva spectatori, citaţi nominal într'un cotidian arădan al anului respectiv. In aceste condiţii este de prisos să mai adăogăm că în Arad nu exista un teatru românesc cu trupă permanentă.

Vom pricepe acum de ce "apostolii" veniţi de peste Carpaţi ca Perpesicius, nu rezistau aici mai mult decât un an, iar cei fortaţi să mai stea cum i s'a întâmplat lui Stamatiad, editorul revistei arădene Salonul literar, se sbăteau să-şi aranjeze plecarea, considerându-se în acest colţ vestic al ţării, pe drept , în surghiun. Dacă mai adăogam la asta faptul că ziariştii maghiari, erau maporitatea evrei, cu mare experienţă profesionistă şi înarmaţi ideologic de dascălii lui Bela Kun, vom înţelege de ce Aradul, regiune pur românească, nunumai că se transformase într'o citadela ungurească, dar viaţa între români şi unguri în loc să evolueze într'o armonioasă şi prietenească emulaţie, lua drumul şovinismului şi a iredentismului.

Iată în ce mediu i-a fost dat lui Aron Cotruş să traiască, lucrând la ziare ce-şi duceau viaţa de pe azi pe mâine. In 1926, poetul Aron Cotruş, erou primului răzoi mondial, ajunsese în ţara lui, în Arad, să locuiască într'o cameră pivniţă, lipsit de orice venituri, deci în neagră mizerie. Atunci a avut el timp să se socotească cu societatea lui, care îi trada şi îi prăda toate sfintele lui idealuri şi ale neamului său, ca o hoardă de iconoclaşti, adunarea unor zei adunaţi, de piatră.

Din frământările acelor ani, 1926, şi-a dat seama Aron Cotruş că lupta sa şi cea a strămoşilor săi nu s'a terminat încă, ea trebuind continuată până ce poporul său va cunoaşte adevărata libertate a spiritului.

Din experienta majoră ale acelor vremuri, de secetă şi rătăciri, şi-a luat zborul acvila creaţiei contruşciene cu "Mâine" şi celelalte volume, împlinind un drum de granit, dăruind literaturii române măreţia unor sculpturi de lumină şi unică realizare. De aici va izvori aderarea lui totală ramas el credincios până la moarte, faţă de mişcarea legionară, pusă întru învierea neamului său daco-roman, al lui Horia, Pătru şi Ion. Curăţenia şi sinceritatea de ideal al acestei mişcări se răsfrânge în puritatea de cristal, pe care nimeni n'o poate contesta, a vieţii şi luptei poetului Aron Cotruş.

Ne oprim azi la primele sale volume, cu precădere la "In robia lor", apărut în anii despre care tocmai vorbirăm, 1926, în Arad. Vom încerca să revelăm din tainiţele acestui volum de poezii, ca din una a bisericii de piatră din Densuş, zidită cu table vechi din Sarmisegetuza, rădacinile adândăci ale operei lui A. Cotruş, ghicind pământul de unde îşi trage el sevele pentru florile şi roadele creaţiei sale.

Aron Cotruş născut în Hagăş, este fiu de preot, originar dintr-un picior de codru, nu depărtat de Lancrămul altui fiu de preot, poetul Lucian Blaga, paralela dintre aceştei doi mari creatori ai neamului impunându-se aproape de la sine.

Pe lânga fundamentalele lor deosebiri caracteriale, credem că în desvoltarea lor a jucat un rol şi copilăria pe care au avut-o. Pe preotul Blaga, îl vedem ca pe un popă intelectualizat, fiul său traind undeva în sat, dar totuşi contemplându-l de sus, filozoful de mai târziu, reconsiderând satul românesc îl va înşirui între categoriile abisale ale neamului său. Pe preotul Cotruş, ni-l închipuim ca pe un preot ţăran, numai Dumineca deosebindu-se de semenii săi ,atunci îmbrăcând odăjdiile sfinte iar ceilalţi în strane, haine de sărbătoare. Pentru poetul Aron Cotruş satul va rămânea ca o senzaţie directă, concretă, una cum numai Essenin a avut darul s'o mai trălasca, aici găsindu-i asemanăre cu G. Coşbuc, care deşi odraslă de preot s'a considerat o viaţă întreagă fiu de ţăran, cei din jur spunându-i simplu, Badea Gheorghe:

Un flăcău trecea printre cartofii verzi şi printre grâne,
Intr'o căruţă c'un cal alb,
Incărcată de lucernă proaspătă...

Cotruş nu va înţelege satul în noţiunile sale generale de interpretare filozofică, ci în acele concrete trăite în oameni şi lucruri: în ţărani, în pomi, în biserică şi cimitir.

Sunt frate cu bradul, cu firul de nalbă,
Biserică tristă, biserică albă...

Sau:

E-atâta liliac în floare-aicea, Doamne,
şi pe cruci atâtea nume de-oameni cari-au fost şi numai sânt...

In continuare, A. Cotruş va intra întreg în Sărbatoare a Morţii, pe când Blaga fire de filozof, preferă să ocolească războiul luând drumul teologiei. Mai pe urmă destinele lor se despart şi mai notoriu. Blaga va avea o căsătorie fericită, intrând în familia Bredicenilor, ceace îi va aduce o existenţa asigurată, el ne având altă menire decât acea de a crea. A. Cotruş din contră am văzut că în 1925, nu era o simplă figură de stil când scria: "Sătul sunt de viaţă şi... flămând, flămând..." Şi mai apoi viaţa lui n'a fost decât suferinţă şi luptă, chiar şi în prima lui căsnicie, mai târziu ajungând exilat, "desţărat", sfârşindu-se departe de cei dragi pe meleagurile Californiei într'o postură parcă presimţită în unele versuri scrise în anii când poetul era în prada acelor "milioane de vedenii":

Sau peste blonde Californii, ostenit, domol,
Vede străbătând din gol în gol,
Al visurilor lui sălbatec stol?

Blaga a fost olimpian, împlinind destinul unui Goethe român. Aron Cotruş a dus viaţa sbuciumată a poetului romantic, poet damnat.

Blaga se anunţă cu: Eu nu strivesc corola de minuni a lumii, pe când Aron Cotruş: M'am născut să mă împrăştii, să mă chinui şi să lupt, / Cu alţii, cu nemărginirea şi cu mine". Pe lângă Blaga contemplativul tainelor vieţii, Cotruş este luptătorul, rapsodul ei.

Dar după ce am schiţat numai deosebiri între cei doi mari poeţi, trebuie să insist şi asupra nenumăratelor punţi de unire ce se pot afla între ei, aparţinând în fapt aceleaşi "matrice stilistice" blagiene.

Amândoi sunt descendenţi din străbuni ce vor să vadă în fiii lor mai mult conducători de oameni şi profeţi decât poeţi, sau pe lângă poeţi. Deaceea şi Cotruş şi Blaga vor simţi că au un suflet, un spirit mult mai uriaş decât "şubredul trup", care este un fel de temniţă în calea înălţărilor lor. Din spaţiul mioritic, vor alege amândoi cultul munţilor, ei fiind cei ce pot să cuprindă cu măsura lor sufletul avântat, să le fie deci trup. Blaga va declama zeistic: "Daţi-mi un trup voi munţilor", iar Cotruş o exprimă mai sincer şi mai apropiat de tăişul blestemelor, după cum îi este felul:

Şi străbătând, în voe, nemărginirea oarbă,
Cu sufletu-mi ce totul râvneşte să absoarbă
Să mă înalt-sălbatic, statornic curcubeu-
In setea-mi de lumină,
Cu creştetul în nouri,
Ca voi,
Duşmani şi prieteni, Munţii mei!...

Ca întotdeauna aceşti munţi apar concret sub ochii noştri, poetul fiind vulturul ce cunoaşte coclaurile cele mai ascunse, suferind că apropierea nu poate merge până la identificare:

Şi aţi ţâşnit spre cer — revolte uimitoare —
Să împietriţi pe veci, în drumul către soare...

Pătimaş în gesturile sale cele mai de fiecare zi, din ura sau cel puţin duşmănia de mai înainte descindem pe rozele de auroră ale iubirii cotruşciene, aceiaşi concretă şi sălbatecă:

Mă vezi din depărtări şi parca vii spre mine,
Munte,
Ca spre-un aşteptat şi drag prieten, ca spre-un om de bine...
Ce moşteniri sălbatice, copleşitoare
Mi-au plămădit în suflet şi în trup
O iubire — aşa fără hotare,
pentru tine?

Este interesant de remarcat că în acelaşi peisaj naţional, să-i zicem cosmos ancestral de simţire, de unde a pornit Blaga cu întreaga sa gândire filozofică, Cotruş ajunge să aibe pe drum de munte relevări de asemănătoare natură:

Pe nesimţite,
Ca nişte verzi şi nesfârşite scări vrăjite,
Cărările-ţi mă urcă ne-ntrerupt spre crestetele-şi de nea
Peste mine tot mai sus, spre Dumnezeu...
Pe culmea ta-n nemărginire ma desmărginesc...

Şi dacă-l credem pe Pavel Bellu care recent susţine că întreaga filozofie a lui Blaga este această luptă de desmărginire a omului faţă de Marele Anonim, atunci vom înţelege că aici poetul A. Cotruş este ca un fel de urcător al muntelui Tabor pentru a primi tablele legilor privind drumul său în viitor, modul său de viaţă nefiind cel al unui luptător politic de rând ci îndeplinind o menire în care idealul său este ridicat pe treptele perene ale filozofiei şi existenţei umane.

Se mai poate susţine că printr'o transmitere atavică, toată lupta milenară a strămoşilor săi a primit o expresie literară, demonstrând postum că ardelenii ştiu nunumai să se bată şi să facă revoluţii ci să şi facă poezie din armele lor de război.

Este de aşteptat că atare caractere cu suflete — Vezuviu să-şi caute şi o formă nouă de exprimare, corespunzătoare unei matrice care să se îmbie în faţa lavei fierbinţi ieşite din craterul unor astfel de inimi: Blaga va adopta versul alb, iar Aron Cotruş o formă în care cuvintele se aşează ca pietrele de hotar însemnând trecerea unui drum stelar, artistic rupându-se de tirania formei clasice, aceasta din platoşă strâmtă devenind cămaşă înflorată. Din acest punct de vedere se poate susţine că forma artistică a poeziei lui A. Cotruş aparţine mai mult decât cea a lui Blaga la ceace se chiamă expresionism.

Este interesant de urmărit în continuare că în definitivarea formelor sale, A. Cotruş, s'a lăsat condus şi influenţat de un poet în aparenţă foarte depărtat de el. Apropierea o vom putea mai uşor realiza dacă ne vom aminti că Ion Minulescu, publicase primul său volum de poezii în 1908, intitulându-l cu iz profetic, Romanţe pentru mai târziu. Urmaşii lui de azi par să fi uitat mesajul poetului deşi Minulescu este în literatura noastră primul care a reuşit să iasă din tiparele clasice ale versului, manevrând ritm şi rimă ca pe "bibelouri de porţelan", adaptându-le exact după intenţiile sale de exprimare, cu înşirare de nume exotice pentru farmecul lor sonor şi nu pentru semnificaţia lor intrinsecă.

Toată această inovaţie formală a fost percepută atent de Aron Cotruş, adaptându-o modului său de exprimare,

Pe acest drum Cotruş exersează o iubire tinerească evident pe portative minulesciene:

Ai trecut într'un landou aseară,
Tristo, pe sub geamurile mele...
Cu-a vieţii tale primavară,
Ai trecut într'un landou aseară,
Orbitoare de mătăsuri şi inele...
Ai trecut...

Sau:

Am plecat de lânga tine — m'ai uitat,
Femee svăpăiată!...
Şi-acum te caut şi te caut neîncetat
Cu dorul încăpăţânat
De-a nu te mai afla în viaţă niciodată!...

Nu lipsesc nici rezonanţele numelor proprii într'un interior pictat parcă de Pallady:

In razele ce-ţi umplu'ncet veranda,
In toata gingăşia ta,
Stai tolănită leneş pe sofa,
Citind ca-n vis "Pescarul de Islanda".

Urmărim în descrieri alcoovuri cu odalisce de data asta pe litoralele lui Iser:

Şi cum te pierzi în visuri dulci aşa,
Pantofiorii tăi de catifea,
Par două fine scoice de argint,
Pescuite'n nopţi de nebunii,
In mări pustii,
In mări de voluptăţi ce mint...

Şi apoi se vrea stăpân, pe dragostea lui, ca un Gilles, ce nu-şi poate ascunde fardul lângă un şir de păpuşi de ceară, jocul patimii, cu tot zbuciumul său rămânând undeva afară, în miresmele unei naturi moarte cu mandolină, pipă şi un volum legat roşu cu Fleurs du Mal al lui Baudelaire:

Vreau trupul tău,
Vreau trupu-ţi cald, bronzat în băi de soare
Şi graiul tău neînţeles,
Din care
Respiră voluptate fără frâu
Şi-aroma-ndrăgostirilor barbare!...

Se poate vedea deci hotărît cum versul colţuros, deslănţuit ca torentele pornite în jos din sâni de cer pe văile pamântului, al lui Aron Cotruş, descinde din tehnica de bazar simbolist a lui Ion Minulescu. Dar pe când la Minulescu ea nu vrea sa rămână decât un cântec, o serenadă sau mai bine o romanţă, la Cotruş se metamorfozează, luând ritmuri cosmice de marşuri cu clopote şi alămuri wagneriene, pe aceste melodri frânte ca şi culmile vinete ale munţilor, urcând toate cohortele vrerilor sale de mai bine.

Dar volumul "In robia lor" este în primul rând o confesie a unui suflet pornit să se definească, să se caute, să se cunoască şi deci să se înţeleagă:

Ce tainice, străvechi, nebiruite, vii porunci haine
Se războiesc în trudnicele-mi vine,
De nu găsesc un loc în care să mă simt la mine?
Ce blesteme,
Ce patimi fără nopţi şi fără număr,
Mă sbiciue, mă-nvolbură, mă harţuiesc, m'apasă,
Mă prigonesc să merg,
S'alerg.

Să fiu deapururi și niciodat — la mine — acasă?!...

Și dacă nu va lua soarta unui Ady Endre alcoolizat sub podurile metropolei, este fiindcă voința lui il poartă spre alte rosturi, pentru indeplinirea cărora va trebui să o incheie victorios intâi cu sine insuși. O luptă ca cea a sfântului cu tentațiile sau una mai aleasă, nu putem ghici, trâmbițele de tuba mirum a ingerilor anunțându-ne doar victoria finală:

Pe cele mai înalte culmi din mine sa mă-nalț pentru-a cădea,
In picioare să mă calc
Și pe mine însumi biruindu-mă să birui...

Depersonalizându-se, adică mai bine zis curățindu-se de ruginile propriului său eu, are răgaz să audă bătând in sângele său, o lume ale cărei rezonanțe abia le ghicește incă, cu degetele orbului in intunerec:

Lanțuri nevăzute, dragi mă țin legat așa
De pământul ăsta românesc pe care m'am născut
Și'n care doarme mama...

Sub privirile unui străbun care-l scrutează mustrător din fund de vremi, poetul se leapădă cu rușine, de tot trecutul său ca de o haină "arzătoare, uriasă, rea". Numai prin această invingere a balaurului de Sântul Gheorghe, va putea el să urmeze cu adevărat menirea ce i-a fost încă de'a naștere ursită:

Eu m'am născut să darui, să mă dărui
Oricând și-oricărui...

Mesianismul poetului se obiectivizează intr'o statuie a Colosului, de fapt aceea a propriului său ideal de mâine:

Indărădnic, nud, biruitor,
M'avânt, ca'n vis, inalt, tot mai inalt,
Căci nepătrunsul rost și-adâncul dor al meu,
E să mă'nalț spre cer, să cresc, să cresc mereu...

Poetul nu se lasă amăgit și nici mințit, știind că urmează cărările, nu de fiecare zi, dar tocmai de aceea celeste, ale visului:

Ca pe o pâine caldă mi-am mâncat in lungul drumurilor: inima...
Prădalnice albine de-aur, clipele
Mi-au ofilit toți trandafirii anilor,
Dar mi-au lăsat un dar mai mare decât toate:
Dulceața fără margini de-a visa
Și ochii ce-mi deschid tarâmuri de minuni in dosul depărtărilor.

In caz că poetul va urma drumul schivniciei el va fi cel al unui Sfânt Francisc al poeziei. Se simte inrudit cu tragedia celor mulți, in omul său putându-se găsi însăși imaginea poetului, in acei ani de căutări, chip privit în oglinzile destinului:

Era de bună seama: Unul care s'a sbătut stingher,
Un om care-a luptat cu viața, pân'la sânge...
Cand mi-a zâmbit, părea că zâmbetul lui plânge...
Sdrențoase ii erau vesmintele, privirile...
Haina lui: un colț de ocnă;
Ochii lui: două fâșii de cer...

In acest nou peisaj sufletesc și străbunii apar altfel, mai buni mai apropiați:

Un străbun puternic, cu obrajii arși de soare, cu camașa albă,
Iși mână prin ogorul ceții și al veacurilor
Plugul lui de lemn și boii-i trudnici, către mine...

Și iarăși și iarăși, in cursul acestui contract pur al Vieții apare nefiind uitat, acel strigăt de desnădejde al nedesăvârșirii omului în fața porților impărătești ale idealurilor sale:

De ce-a vieții lege sau nebuna intâmplare,
A semănat atâta dor de veșnicie și de infinit
In văzduhurile gândului neputincios și mărginit,
In trupurile noastre șubrede și pieritoare?!

Versul cotrușcian se intunecă deodată, ca de profeția unei sibile din Cumae, fiindcă ghicindu-și în ape tulburi viitorul, el iși prevede nefericita soartă:

Ochii ca de-un vechiu păinjeniș mi-i șterg...
Văd calea inainte-mi in prăpastie căzând
Și totuș
Lacom calc
Și intr'acolo merg...

Poetul este în In robia lor ca un Oedip in lanțurile Fatuumului din tragedia veche greacă, conștient deci de tot ce-l așteaptă. E normal ca în astfel de imprejurări, să simtă povara de a fi altfel decât ceilalți nemuritori, așa cum zice și Blaga în mitul său păgân Zamolxe: "Oamenii m'ascultă cu credința, fiindcă eu sunt altul". Dar tocmai această conștiință de a fi altul il mai aduce inapoi la viața lui de odinioară, cu un regret, de fapt un dor, după o viață anonimă in orașul sau satul copilăriei sale:

Priveam in inserare satul românesc spre care se ducea
Și imi părea
Că duce in caruța-i cu cal alb
Tot aurul din stele,
Tot verdele câmpiilor copilăriei mele
Și toate cântecele ce, vrăjit,
Le-am auzit,
Pe-ntinderile humii,
Pe drumurile-ntortochiate, nesfârșite ale lumii...

Lăsându-se pradă unei dulci melancolii atât de proprii versului eminescian sau celui mai fatalist al ciobanului din Miorița, este interesant sa arătăm, că poezia lui Aron Cotruș nu se apropie de cea a lui Oct, Goga ci mai mult de tuberoza de inimă care a fost poetul St. O. Iosif. Redăm o mostră graitoare:

Iar dacă te-o'ntreba
De min'unde m'am dus,
C'un gest sfios, supus,
Dă-i cheia asta grea,
Și pe deschisul geam,
Arată-i cripta mea!...

Dar curând peste toate se trage perdeaua uitării, drumul poetului, in real cât și in metafizic, fiind hotărit și fără intoarcere:

Starea pe loc e boală...
Ascunde-ți orice rană! Nu-i timp de șovaială...
Ciocan să-ți fie vrerea; răbdarea: nicovală!...

Iată de unde s'a inălțat epopeea neamului daco-roman, cântată ca de un Itorner contemporar, de poetul Aron Cotruș.

Nu ne este ingăduit să trecem peste faptul că Aron Cotruș ca și poetul Posteucă, au murit in exil, in "deștărare", in Apusul tare depărtat de țara lor de Răsărit. Poetul, de mare sensibilitate ce era Aron Cotruș nu putea rămâne indiferent la faptul că trăia despărțit de țara căruia i-a iubit până și mireasma de lucernă al serilor de August, cele multicolore.

Mi-amintesc de ziua de vară târzie, când trecând prin fața bisericei catolice din Arad lângă linia de tramwai ne-am intâlnit-tata și cu mine-cu fratele lui Aron Cotruș, mărturisindu-ne că poetul i-a scris ros de dorul de casă, simtindu-și sfârșitul apropiat. Atmosfera de teroare prin care treceam atunci ne determina aproape sa nu înțelegem nostalgia poetului nostru, ajuns în sânul paradisului american.

Azi însă, il regăsim și ii aducem toată participația noastră, citindu-i poezia Satul meu. Este in ea, o vibrație de cer, de pământ și de lumină, bătută de umbrele unei tristeți fără capăt, exprimând dorul poetului, floare a soarelui crescută pe marginea abisului numit suflet românesc:

...Ma cheamă de pe drumuri străine, mă cheamă satul meu,
ma cheamă să dorm
să dorm crestinește până la plinirea vremii,
acolo, undeva,
în același pământ,
unde își dorm somnul morții, străbunii mei,
și mama și tata,
și frățiorul,
pe coșciugul căruia
eu am aruncat întâiul bruș de țărână,
in țintirimul cu pruni mulți,
sub poala dealului, de pe culmea căruia,
— copil fermecat —, mă uitam să văd in depărtare,
munții, munții vineți ai Sibiului...

Incă odată, Aron Cotruș, ne arată că in viața lui n'a cunoscut alt limbaj în afară de cel al Poeziei, a cărui slujitor credincios, în Vis și Ideal i-a fost.

Admirăm în versurile publicate in manuscript, ale maestrului, scrisul iluminat, izvorât parcă de sub pană veche de cronicar, cioplit mai apoi pe lespezile de piatră ale unei alese pravili de cuget și simțire ramânească.

Jos semnează, mândru, cu pieptul în fața furtunilor, neinvins, acest Horia al Poeziei române, ARON COTRUȘ.

OVIDIU VUIA

EPIGRAMA

Unei pene "profesioniste"

Penei care scrie prost,
I se zice că e boantă.
Insă pana de alături,
E și boantă, e și toantă.

N. S. GOVORA

(Din volumul "81 epigrame", apărut în Editura "Rigmor" - N. S. Govora.

CRONICA PLASTICA

M in față caietul artistului Omero Orășianu, din păcate fără să ne ofere o perspectivă tridimensională, nu ne va da posibilitatea să apreciem originalitatea picturii sale în relief.

Dar atât cât e, ne ingăduie să relevăm unele calitâti majore ale artei acestui artist și mai ales să ne insușim lecția pe care ne-o impărtășește privind canoanele noi ale artei moderne.

Voi insista asupra a două opere, dedicate să-i zicem eternului, anima, femenin.

In prima pictură gasim reprezentată o femeie de proporțiile unei amazoane, brațele ei metamorfozându-se in ramuri cu frunze, aceleași inverzind și din creștetul ei. Este evident că aici ne aflăm in fața unui simbol, femeia coresponzând izvorului nesecat al arborelui vieții lui Adam, pururi tânăr, încărcat cu muguri de primăvară.

In fața acestei femei apare un bărbat scund ca un copil — ceace-i reliefează ei și mai mult proporțiile — ținând în palme două fructe atârnând din mâinile — ramuri ale femeii — simbol, Zeiță a Naturii. Mitul biblic așa cum l-au tratat Masaccio și Michelangelo bunaoară, este evident corectat, autorul noului mit fiind de părere că fructele păcatului au fost de fapt două, exprimând esențele veșnice ale femeii, ale feminității ei: doi sâni albi și proaspeți. lumini de hortensii umplând cupe dospite cu cer. Idealul artistului este unul clasic al marmorei lui Venus din Milo și nicidecum al pieptului sterp al femeii moderne.

Și bărbatul și femeia cu brațele resfirate par două cruci puse față în față demonstrând că undeva orice iubire înseamnă și o răstignire.

Bărbatul este fascinat de al ei corp șerpuitor — ispita biblică a reptilei revine —, descântec monocrom de-a-lungul meandrelor unui labirint, au cărui fir de Ariadnă duce la altarul iubirii fizice supreme, climax ingroșat și scos in evidență, ca floarea pe tavă. Insul de jos cu sângele aprins, ascuns pudic după o frunză, pare că nu are alt rol decât acela de a se supune instinctului din ființa lui, loc unde nu vom scăpa de prelegerile bătute de nesomn ale neofreudienilor.

Numind acest motiv drept "Fecundidate" va trebui să admitem că aci destinul uman se arată căzut sub sceptrul unui matriarhat seren, autoritar in domnia lui.

Se descriu legi perene ale vieții omului?

Sau este dată tragedia insului modern, care a incetat să mai caute iubirea "în ochi, în flori, pe buze și morminte" fiind dominat doar de posesia fizică, de sex.

Eu inclin pentru cea de a doua ipoteză.

Oricum, poate nicicând amorul profan al omului n'a căpătat o reprezentare mai concretă și mai plină de înțelesuri ca acuma, labirintul trupului femeiesc fiind în fond, ceață și fugă in noapte: taină.

Pe lângă incleștările senzuale ale eroilor lui Rodin, cele ale lui O. Orășianu fac parte dintr'o iconografie insoțind filozofia dragostei de lut a pământului.

Dar toată măreția aparține unui pictor a cărui calități rămân, după cum reușește să se definească artistul — oricât de modern ar fi — în culoare așa cum sculptura aparține formelor.

Se desfășoară înaintea noastră un joc de culori în roșu și negru, trupul întunecat și părul de tuciu al masculului, proectat pe fondul de carmin ducându-ne cu gândul și simțirea cromatică la frescele etrusce dintr'unele din mormintele din Tarquinia, surori de inimă cu vasele cerulte ale vechilor elini.

A două cadră reprezintă un grup de femei, motivul fiind blagoslovit de pictori, de ar fi să ne oprim la visul de primăvară al lui Botticelli, apoi la marocanele lui Delacroix, neuitând nici chiar cele trei grații ale lui Rubens, corpurile femenine acoperite cu văluri, goale sau îmbrăcate în perje orientale au emanat intotdeauna miresme, fascinând pe maeștrii culorii.

Aici de bună seama avem de-a face cu o viziune particulară, in care observatorul rămâne în lumea exterioară, eroinele trăind prin ele însele și nu prin ochii tentațiilor Sântului Antoniu de Cezanne de pildă.

Analizând personajele, ființa cea din stânga cu trup longilin, cu sânii orhideie inflorită, cu coapsele "monstruos" de prelungi, este adolescenta, asteptând să fie inițiată în misterele lui Venus. Fața-i ovală, părul negru căzut pe umeri, are ceva din neprihănirea eroinelor tahitiene ale lui Gauguin. La dreapta șezând, apare Preoteasa inițiatoarea, Odalisca botezând în ritul nou pe o novice. Brățara pe brațul uneia și de pe genunchiul celeilalte, vorbește de la sine despre rafinamentul alcoovurilor parfumate cu foi de piersici, ale acestor superbe libertine. Mai sus, Fecioare chinuite, sclave ale trupului ritmează fiecare pe-o melodie proprie, un plâns, ca'ntr'un balet de Stravinski: măști sub care incearca să-și ascundă inimile roase de cariile patimilor, cele tulburi.

Mișcătoare aici este toată sărbătoarea culorilor de negru, roșu trandafiriu, lângă ele izbucnind ca și gheizăre de lumină acele forme galbene, ajungând să arunce în jur umbre lunare, acestea așa cum se întâmplă în pânzele lui Dali, incetând de a mai fi culori se transformă în sentimente. Trăiri.

Nepot al distinsei Cecilia Crutescu-Storck, Omero Orășianu prin arta sa autentică nu numai că se arată un continuator al tradiției sale familiare dar și a celei artistice a neamului său românesc.

Giessen, 14. Martie. 1979.

OVIDIU VUIA

ADOLESCENTA

de Omero ORASIANU

In toamna târzie,
Pe-alea pustie
E ultimul
Trecător,
Sufletul
Meu
Călător.

....

Şi dacă suspin
Şi mă'nchin
Trecutului viu,
Este că ştiu,
Ce puţin
A rămas
Până la cel
Din urmă
Popas.

....

In noaptea târzie,
In toamna pustie,
Când trupul
Ţi-ating,
Tăciunii
Se sting,
Şi'n pocnet
Discret,
Caşi noi
In şoaptă
Işi spun
Un secret.
In asternut,
In braţe
Te prind,
Nebun...
Te sărut,
Şi după iubire
Şi rătăcire
Sfântă beţie,
Inchinată ţie,
Ca un copil
Nou născut,
Adorm...
La sânu-ţi
Tăcut.

....

Cu tine in braţe,
Incep să visez,
Şi'n a mea
Minte
Te regăsesc,
Frumoasă....
Cuminte...,
Cu drag
Te privesc
Şi-mi
Reamintesc
Că o romaniţă
In părul tău
Ce
Aveai la'ntâlnirea
Cea primă,
Domniţă.

....

Muri Romantismul,
Cu el flaşnetarul,
Umplut e paharul
Cu vin
Şi cu fiere.
Şi greu,
O povară
Ca mierea amară.
Mi-e sufletul
Vechi,
Destrămat,
Cu petice
Şi uzat
Şi doară
Iubirea
Ce am
Pentru tine
E firul
Roş
Ce il ţine

....

In cutele-i roase,
S'au strâns
Numeroase
Eroi... Eroine...
Amintiri,
Umbre fugare
Şi Eoliene
Ori
Triste
Personagii
Shakespeariene

....

Mi-e trupul
Burete,
Pustiit
Şi
Sticlete.
Drogat,
Saturat,
De atâtea
"Isme".
Poluat
Refulat
Şi pe vecie
Abandonat.

....

Sunt ca o gazetă
Prinsă'n perete,
Fără voinţă,
Fără credinţă,
Şi fără secrete.
Stereotipă
Stupidă
Ca o omidă
Şi peste care
Pletoşii,
Urduroşii,
Şi Păduchioşii
Şi-au stropşit
Cultura?
Dispreţul
Patima...
Şi ura

....

Orice
Aşi face-acum
Visul e fum,
Viaţa scrum.
Şi toţi
Ca mine
Trăiesc
De bună samă,
Acelaşi dramă.
Sunt frunze
In zbor,
Purtate de vânt,
Sus! sus!
Printre nori,
Ce cad, apoi,
Pe pământ.

Actori cabotini
Şi anodini,
Fluturi
Cu şterse culori,
De hârtie,
Fără de viaţă
Şi trişti,
Dintr'un decor
De toamnă,
Pustie!
In viaţă,
De mult,
Praştia morţii,
M'a aruncat.
După ce semeni
Vine culesul,
Cu inţeles,
Sau subinţeles.
Sunt un fruct copt..
Mi-e trupul mâncat
De boli şi de vicii,
Iar sufletul
Mi-e însetat
De aprige doruri,
Mânat
Şi-atrofiat,
Cu sărbători,
Şi artificii!

....

Martir,
Fugar
Şi chinuit
Dublat,
Triplat,
Şi Quadruplat,

Ecuaţie la
Bipătrat,
In infinit
Pulverizat,.
Particule
De energie,
Simt sufletul
Cum se sfâşie.
Mi-e trupul,
Un burete,
De atâtea
Vreri
Şi de
Regrete,
Un melc
Bălos
Şi anacronic
Stupid
Speriat,
Şi
Timorat
Dar incă
Dornic...
Ascuns
Pământului
Ceasornic.

....

Mi-e sufletul
Când melc,
Când pui,
Cu sânge
Rece
Sau
Fierbinte,
Ce-şi caută
Cuibul
Prin morminte;
Sau
Bunăoară...
La sân
Cuminte...
De fecioară
Un suflet
Ce-i
Micuţul Pui,
Un suflet
Poate
Al nimănui.

....

Când zorile
Mijesc uşor
Şi se desprinde
Nor cu Nor,
Din rozul
Palid
Incolor,
Şi'ncet
Incet
Pe nesimtiţe,
Ciudate forme,
Care-mi par
Fecioare'n roz
Neprihănite,
Iau locul
Catifelei
Incă
Albastră
Neagră
Şi adâncă,
Cu milioanele
De stele
Cărări de vis
Şi paradis
Durerii mele.
Şi atunci
Mi-e sufletul
Un punct,
Ce piere...
O mică
Şi infimă
Stea
Călătorind
La nesfârşit
In nebulosul
Infinit...

....

NOTE

● "Carpaţii" apare la Madrid, e condusă de *sângerosul legionar*, Traian Popescu." Aceste rânduri pot fi citite in "Gazeta Magazin" ce apare in Izrael, in 19 Aprilie 1973. Citata gazetă e Buletinul izraelit de nu ştiu ce rit. Iata insă că in "Buletinul Izraeliţilor - acesta de Rit Elen", no. 695 citim că acelaş Traian Popescu e un mardelaş, care rupe dinţii prietenilor, in speţă mie. După cum se vede, părerile coincid, ce nu coincid sunt doar riturile.

Ori, cui cunoaşte pe Traian Popescu, un om cum nu se poate mai jovial, rândurile din ambele rituri, ii stârnesc nu nedumerirea, ci râsul. Traian Popescu e incapabil să rupă dinţii, nu unui prieten de 27 de ani, dar nici altcuiva, care ar merita-o, cum ar fi de exemplu, René Theo.

Am inceput să invăţ scrima, de la 14 ani. Sunt trei arme de scrimă: floreta, spada şi sabia. Toate sunt arme sportive, de concurs, ultimele două fiind şi arme de duel. Floreta nu e armă de duel, ci numai de sport. Ea nu e intrebuinţată in duel, pentru că nu poate produce decât sgârieturi fără importanţă. Ca armă de sport insă, floreta e considerată ca cea mai elegantă.

Polemica e tot un fel de scrimă. Ea se face cu floreta, cu spada, cu sabia şi cu... ciomagul. Polemica cea mai frumoasă e acela care se face cu floreta. Dacă l-am intreba pe René Theodosiadis ce-s acelea floretă, spadă şi sabie, nu ar şti să spună ce sunt. Ar şti desigur ce e ciomagul. In polemică cineva poate să se inşele de multe ori, dar nu-i este iertat să utilizeze minciuna, ştiind precis că mânuieşte o minciună.

ECOURI

Exilul românesc, obligat de fatidicul 23 August 1944, care a pus pe drumuri zeci de mii de Români, a aruncat in inchisorile R. S. R.-iste, sau a trimis in moarte alte sute de mii de compatrioţi, e un amalgam de suflete chinuite pentru Neam, de dorul lui, de tragedia lui istorică.

Unii trăesc drama Tării.

Liberi fiind, militează cum pot, uneori rupându-şi ultima bucăţică de pâine de la gură, in lupta de descătuşare a Neamului, pentru a menţine aprinsă făclia dragostei de ce este românesc.

Alţii desprinşi de această obligaţie morală şi frăţească, trăesc egoist faza ruperii de trecut, a croirii unei noi situaţii, sau a imbogăţirii prin orişice mijloace, in totală indiferenţă pentru suferinţele milioanelor de fraţi rămaşi, stâlpi de rezistenţă, după exemplul strămoşilor, contra furtunii asiatice abătută pustiitor asupra Tării noastre.

Din prima categorie putem cita, ca un exemplu viu intre noi, pe Doamna Eglantina Daschievici, a cărei sensibilitate poetică şi muzicală, pusă in slujba dragostei de Neam, deschide in sufletele refugiatilor, pârtia duioasă şi luminoasă, care duce la esenţele profunde ale sufletului românesc.

E mesagerul dârz al biruinţei de mâine.

A avut amare deziluzii, dar ea senină continuă să încerce cu aceaş ingerească dăruire, să răscolească sufletele Românilor pribegi, cu muzica şi versurile ei.

Primiţi-i aceste mesagii, căci isvorăsc dintr'o curată şi vrednică inimă românească, animată de adevăratul spirit tenace dac.

Ajutaţi-o, căci merită recunoştiinta noastră a tuturor.

Traian POPESCU

Ultimul disc — Preludiul speranţelor — poate fi cerut la adresa: E. Daşchevici, 4621 N. Kenmore Avenue, Chicago, Illinois - 60640. U. S. A.

CU LEXIC POTOLIT

Theodosiadis scrie despre mine că am fost agentul Anei Pauker. Lucrurile s'au intâmplat in 1950. Ori nu numai Românii care trăiau atunci la Paris, dar şi Theodosiadis ştie că a fost vorba de o acuzaţie lipsită de fundament. Scoteam atunci gazeta "Chemarea", in care se afirma că "Majestatea Sa" era un om care a fost decorat de Stalin pentrucă i-a ajutat pe ruşi să ne ocupe, că Ziss-ul comitet al lui Vişoianu era format din trădătorii de la 23 August ce, in plus, consumau un fond ce nu le aparţinea, etc. Astăzi acestea sunt adevăruri fără replică, sunt axiome. Atunci nu era acelaş lucru. A scrie acestea atunci, era periculos. Pe căi "diplomatice", Ziss-ul comitet a intervenit la guvernul francez, pentru a obţine suprimarea "Chemării". Nu a obţinut-o. Atunci, prin serviciul de informaţii al unui ofiţer de aviaţie chior, care era la ordinele lui Virgil Veniamin, cetăţean ce s'a dovedit mai târziu a fi fost in legătură cu Bucureştii (vezi B. I. R. E. no. special), mi s'a înscenat o afacere de spionaj. Am fost arestat şi anchetat 48 de ore, după care am fost pus in libertate. Şi nu numai atâta, dar nu am fost oprit de guvernul francez să scot mai departe "Chemarea". In primul număr apărut am povestit totul, am povestit cum am fost arestat, cum am fost puţin sgâlţâit — câtorva pumni sau picioare in spate nu li se poate spune mai mult decât sgâlţâială — şi guvernul francez nu a avut nimic de obiectat.

Mai târziu insă am săvârşit o eroare. Intr'un număr al "Chemării" mi-am bătut puţin joc de poliţiştii francezi, pe care i-am numit pe româneşte "curcani". Cine s'a dus la poliţia franceză cu traducerea franţuzescului "poulet" in "curcan", nu e greu de ghicit. Şi atunci "Chemarea" a fost suprimată, printr'un Jurnal al Consiliului de miniştri. Dar nu am fost expulzat din Franţa, ci din contra, am plecat *pentrucă aşa am voit eu, şi când am voit eu*. Dovada că aşa este, e faptul că după aceia am revenit in Franţa când am voit şi când am avut posibilităţi financiare s'o fac. Ori francezii nu dau viza cuiva ce a fost odată expulzat.

René Theodosiadis ştie foarte bine acestea, dar recurge la minciună, la ciomag, fiind incapabil într'o polemică să mânuiască floreta. Ştie că am fost de multe ori în Franţa — odată am stat două luni la hotelul Commodore — şi, fiind prieteni, *ne-am văzut şi am făcut chiar chefuri*. Ba ceva mai mult, odată mi-a cerut şi i-am dat, un *certificat*. Am rămas surprins văzând că in numărul special nu a publicat şi certificatul ce i-am dat eu, dar am crezut că pe mine nu m'a considerat personalitate şi, fiind prieteni, nu m'am supărat.

Dar René Theodosiadis e de o imprudenţă desarmantă. Cum n'a făcut armata, intră in câmpurile minate, ca... ieruncа. Abordează şi terenul femenin. Nu numai regulile scrimei cu floreta dar şi alte motive de ordin etic, mă impiedică să-l acompaniez in acest teren atât de lunecos pentru el. Mă voi mulţumi doar să spun că toţi cei ce-l cunosc, ştiu că in acest teren Theodosiadis a fost totdeauna un zero tăiat in patru.

Mai spune că am fost isgonit şi din Spania dar, puţin timp după aceia m'am înapoiat in ţara care mă isgonise. Găseşte cineva in aceste afirmaţii false, mincinoase şi contradictorii regulile scrimei cu floreta?

Şi mai face o afirmaţie periculoasă pentru el. Spune că la minele de cărbuni din Nordul Franţei işi găsesc refugiu "paria societăţii". Ce ar zice Theodosiadis dacă aşi face o fotocopie cu traducere legalizată şi aşi trimite-o Preşedintelui Sindicatului Minierilor din Franţa? Nu ar risca să-i fie suprimat "Buletinul Izraeliţilor", aşa cum a fost suprimată "Chemarea" pentru că le-am spus poliţiştilor francezi "curcani"? Nu voi face acest lucru pentru că niciodată in viaţa mea nu am alergat cu pâra la sultan, dar şi pentrucă sunt milos din fire şi nu vreau să răpesc portăreselor cititoare ale Bulletinului Izraeliţilor de Rit Elen, hrana lor "spirituală" bilunară. Evident, Theodosiadis şi-a pierdut capul.

Mai afirmă că Traian Popescu mi-a rupt dinţii pentrucă l-am furat timbre. Afirmaţie totalmente falsă. In 27 de ani de când sunt bun prieten şi camarad de luptă cu Traian Popescu, au existat desigur şi discrepanţe dar ele nu au mers nici măcar până la ridicarea tonului. Şi aceasta, o recunosc, nu graţie mie, spirit puţin arţăgos, ci proverbialei jovialităţi a lui Traian Popescu.

Dar Theodosiadis, in această "execuţie" jidovo-grecească, îmi face şi o onoare. Acum catva timp mi-a spus că sunt doar un câine care latră, şi acuma mi-a acordat onoarea de a afirma că sunt un caine care poate şi muşca.

Şi mai spune ceva: sunt sifilitic şi încă cu patru cruci. E aceasta polemică gazetărească? Şi ce ar avea de spus dacă — cu toate opreliştile pe care mi le pun cavalerismul şi etica —, i-aşi răspunde: Te inşeli amice Theo, nu am şi nici nu am avut această modernă şi totuşi uricioasă boală, nu am şi nu am avut niciodată sifilis: dovada e că *nu ţi l-am transmis*.

Cei care trăiau pe acea vreme la Paris ştiu despre ce este vorba şi-şi dau seama că forma sub care i-o spun, nu iese din cadrul eticei şi cavalerismului, că nu mânuiesc ciomagul şi nici măcar spada sau sabia, ci floreta.

Dar mai e ceva. E vorba de un dialog de surzi. Ii spui unuia că e nebun şi el îţi răspunde: uite, la casa ceia iese fum. Adică eu i-am spus — fără să cobor sub nivelul academic —, că e un *agramat*, că *nu ştie româneşte*, că *a fost paşaportar in România* şi că *a fost comunist, înfiinţând secţia E. A. M.-ului in România*, şi el îmi răspunde că sunt sifilitic cu patru cruci.

La tot ce am afirmat am adus dovezi irefutabile, şi el vine cu minciuni, *ştiind că sunt minciuni*.

I-am răspuns la toate acuzaţiile ce mi-a adus, inclusiv la aceia cu sifilisul. Şi voi răspunde şi in viitor, şi lui şi tuturor celor ce vor socoti că mi-au descoperit călcâiul lui Achile: tot cu dovezi, cu fotocopii, etc., şi tot cu floreta.

● Este căutat dl Aurel BARBU, antrenor de rugby, plecat din România prin 1972, de prietenul lui Dan Petrescu, din München, Klenzestrasse, 12, căruia e rugat să-i scrie.

NOTE
CU LEXIC POTOLIT

• In ultimele numere ale revistei, am pus câteva banderille dnului René Theodosiadis, directorul "Buletinului Izraeliţilor de Rit Eelen". A venit timpul să punem punctul pe i.

— Am afirmat că dl Theodosiadis are numai 4 clase primare. Desigur mulţi Români au crezut că e vorba de o afirmaţie fără temei. Nu e posibil-şi-au zis ei-, "Directorul celei mai vechi publicaţii din exil", "gazetarul profesionist", "cel mai bine informat anticomunist român", "cel mai bine informat gazetar", etc., să aibă numai 4 clase primare. Şi totuşi, acesta e purul adevăr. Dacă afirmaţia noastră e mincinoasă, dl René Theodosiadis să publice în "Buletinul Izraeliţilor de Rit Elen", fotocopia certificatului său de studii. Ne obligăm să suportăm cheltuielile ocazionate. Bineînţeles că dacă va prezenta un certificat de una, două sau trei clase secundare, nu plătim nimic, pentrucă diferenţa nu e mare. Diferenţa începe de la 4 clase de liceu în sus, caz în care vom plăti cheltuielile.

— S'ar putea spune că dl Theodosiadis, fiind obligat să părăsească România, nu i s'a permis să-şi ia zisul certificat. Această afirmaţie nu poate fi susţinută, de oarece nimeni nu ar putea spune, nici dl Theo, nici alţii, că reperiştii nu l-au permis să-şi ia certificatul de studii: Pătru Groza nu putea considera certificatul de 4 clase ale dlui Theo, periculos pentru siguranţa roşie. Nu poate invoca nici graba. Dl Theo n'a plecat grăbit, şi-a putut face bagajele liniştit, a plecat cu trenul sau cu vaporul, n'a trecut nici o graniţă clandestin, nici prin valurile Dunării, nici prin munţi şi nici prin păduri: dl Theo se găsea în România, ca *paşaportar grec*. Şi toată lumea ştie că cei ce trăiau în România cu paşapoarte străine, au putut părăsi Ţara, mai mult sau mai puţin în linişte. Desigur că cei ce au părăsit Ţara în aceste condiţii, au fost nevoiţi să renunţe la multe lucruri, nu li s'a permis să ia tot ce aveau, dar nimeni nu poate afirma că nu i s'a permis să-şi ia certificatul de studii.

— Iarăşi, s'ar putea spune că aceasta nu are nici o importanţă. Au existat şi există autodidacţi, mai cultivaţi decât mulţi dintre cei cu patalamale la mână, multe din acestea datorându-se lui babacu. Există printre Românii din exil adevărate personalităţi, care nu au patalamale la mână, dar s'au cultivat ,au citit, au scris, scriu, şi, din acest punct de vedere, sunt superiori multora dintre cei cu certificatele de studii. Face dl René Theo parte dintre aceştia? Tot în revista noastră am redat câteva mostre din "autodidacticismul" "directorului gazetei noastre". Astfel, am arătat că dl Theo confundă "jurisdicţia" cu "jurisprudenţa", noţiuni simple care nu sunt permise unui "gazetar", să le ignore sau să le confunde. Dar dl Theo nu le-a învăţat la şcoală, nu intrau în materia celor 4 clase primare, şi nici mai târziu, în viaţa.

— Nu cunoaşte limba română. Dacă s'ar apuca cineva să scoată într'o carte toate greşelile de limbă română ale dlui Theo ar scoate o carte humoristică de prima mână. E cunoscută discuţia în jurul cuvintelor "strident", "strindent" şi "stringent". Dar aceasta e floare la ureche. Cea mai teribilă eroare a făcut-o "Directorul nostru", când a spus că cei ce-şi fac cura în România, se numesc *curişti*. In franceza celor ce-şi fac cura li se spune "des curistes", şi el a crezut că în România li se spune *curişti*. Enorma neghiobie i-a scos-o în evidenţă iubitul nostru confrate, dr. Petre Vălimăreanu, în nu mai puţin iubita publicaţie "Vatra", căreia Printul Nicolae de Hohensollern îi spunea "Şatra". Bineînteles că aceasta o făcea prinţul în glumă şi cu simpatie. Ar putea spune cineva că dl Theo o poliglot, ştie româneşte, franţuzeşte, greceşte, etc. Realitatea e că nu cunoaşte nici o limbă bine. Nici chiar greceasca. Şi aceasta pentrucă în România, grecii vorbeau o greceascâ... românizată. De exemplu, grecii din România îi spuneau gării, *stanţia*, ori în Grecia i se spune *sohna*.

In Grecia, unde s'a dus după ce a văzut că în România lucrurile nu-i merg aşa cum se aştepta, deşi figura pe lista comuniştilor cu numărul 1232, pe lângă alte motive ce l-au determinat să puna compasul cu direcţia Paris, cel principal a fost că nu se înţelegea cu simpatrioţii: el vorbea o greceascâ românizată. Şi acuma, o profesie de credinţa: în repetate rânduri am scris despre dl Stamatu lucruri aspre şi i-am spus totdeanuna "grecul", "Kir Stamatopol", etc. Realitatea este că adevăratul nume al dlui Stamatu e Stamatopol, dar oricine în România avea dreptul să-şi ia un pseudonim, dacă scria, sau să şi-l schimbe pur şi simplu, dacă nu-i plăcea. Departe de noi gândul de a-i reprosa că nu i-a plăcut numele Stamatopol. Dacă i-am spus în repetate rânduri dlui Stamatu, "grecul", aceasta era o glumă nevinovată. La Bârlad, care era un fel de prelungire a Brăilei şi Galaţilor, aveam mulţi colegi greci şi noi Românii nu le spuneam altfel decât "grecule" sau "grecoteiule". Şi nici unuia nu i-a dat prin minte să se supere. Cu dl Theodosiadis, cum am mai spus, am fost vreme îndelungată prieten. Şi tot aşa îi spuneam: grecule sau grecoteiule şi nu s'a supărat niciodată. Ba şi în scrisori, îi spuneam tot aşa, tot grecule şi tot grecoteiule.

Acuma, grecii din România se împărţeau în două: unii cetăţeni români iar alţii *paşaportari*. Din prima categorie, unii au luptat pe front ca orice român, iar după prăbuşire au fugit cum au putut-nu cu trenul sau cu vaporul-şi au ajuns în Occident. Şi aici, ca Români, luptă cu noi, suferă cu noi, speră cu noi. Intre acestia pot fi citaţi dnii Stamatopol, Costin Deleanu, Filitis şi alţii. Contra nici unuia dintre aceştia nu se poate spune nimic: sunt *Români de origină grecească*, şi au absolut aceleaşi drepturi şi datorii ca şi noi ceilalţi Români de origine valahă. In această categorie intră toţi ceilalţi Români de alte origini, inclusiv evreii. Dacă în viitor, în scrisul meu se va strecura cuvântul "grec" sau "grecotei", toată lumea, inclusiv cei vizaţi, trebuie să le ia celace sunt şi ce au fost totdeauna: glume nerăutăcioase şi nevinovate.

Dar e vorba de cei ce au fost cetăţeni români şi nu de cei cu paşaport. Ori dl Theo s'a născut în România, la Brăila şi a ramas tot timpul în Ţara noastră cu *paşaport*.

In România a avut pasiunea gazetăriei. A început prin a mătura în "redacţia" unei obscure foi a unui grec din Brăila, apoi s'a dus la Bucureşti. Şi acolo a început tot cu mătura, la gazeta "Fapta" (la a lui Mircea Damian şi nu la cea a dlui Demostene Enescu). De la măturat a trecut la lipit mărci, apoi la expediţia gazetei, după aceia un mic reportaj, un articolaş, şi aşa a devenit "gazetar profesionist". A început războiul. Cum aliaţii noştri germani îi ocupaseră Ţara, nimeni nu-i poate obiecta că era antigerman, dar fiind contra aliaţilor noştri însemna că, implicit, devenea şi antiromân. Şi ca să fim total obiectivi, nici din acest punct de vedere nu-i putem reproşa prea mult: au fost şi Români de origină valahă care au fost antigermani, nedându-şi seama că prin aceasta deveneau filoruşi. De aceasta şi-au dat seama târziu, pe la Gherla sau Sighet.

Deci şi pe "directorul nostru", acest antigermanism l-a împins în braţele comuniştilor. După sosirea "eliberatorilor", "Fapta" lui Mircea Damian, cu drepturi indiscutabile de resistenţă, s'a instalat într'un apartament confortabil. Sosise vremea lor. In alt număr am arătat că fericirea n'a ţinut mult. Intr'o zi au intrat în redacţie câţiva eliberatori care le-au comunicat pe ruseşte că gazeta e interzisa. Noroc că în redacţie se găsea şi poliglotul Theo, care a înţeles de ce e vorba. Am mai arătat cum intervenţia la George Ivaşcu a rămas fără efect: Ivaşcu l-a găsit pe lista comuniştilor, dar pe cea de la 1000-la 2000, nu pe cea de la 1 la 1000.

Dar cum în vinele dlui Theo circula aprins sângele gazetăresc, nu s'a dat bătut. Cu un alt grec, numit Tzurkas, a scos o gazetă care se chema". Nea Elas", adică "Noua Grecie", adică şi mai pe româneşte: Grecia comunistă. La Nea Elas, director era acest Tzurkas, iar dl Theo era redactor şef. Inţelegeţi că nu mai era un al doilea redactor! Şi, cum era normal, această gazetă grecească, se ocupa numai cu problemele greceşti. Dar nu toţi grecii vedeau lucrurile astfel: unii considerau că trebuiesc să se amestece în treburile româneşti, deoarece ei erau comunişti şi cum comunismul e internaţional!!! Cel care vedea lucrurile just, era-curios-dl Theo. El era pentru stricta menţinere pe linia grecească şi neamestecul în treburile româneşti.

In acea vreme era revoluţie în Grecia, revoluţie comunistă, a organizaţiei E. A. M., condusă de generalul Markos. Nu numai englezii, dar şi americanii au avut mult de furcă până ce comuniştii lui Markos au fost înfrânţi.

Şi grecii comunişti din România s'au gândit să înfiinţeze o secţie românească a E. A. M.-ului. Cine putea fi iniţiatorul şi şeful acestei secţii româneşti a comuniştilor din Grecia? Cine altul decât "directorul ziarului nostru", adică dl Rene Theodosiadis. Dar dl Theo era dintr'o bucată. El nu admitea ca în secţia E. A. M. românească să intre şi greci supuşi români ci numai greci cu paşaport grecesc.

Invenţii? Am mai spus şi altădată că nu facem afirmaţii cu uşurinţă: toate afirmaţiile noastre, sunt bazate pe documente. Deaceia redăm în întregime articolul publicat de dl Theo în "Nea Elas", gazetă al cărei director era grecul Tzurkas şi redactor, dl Theo:

"In jurul E. A. M.-ului din România".

Scrisoare deschisă grecilor din România.

Dl René Theodosiade, redactorul nostru, ne-a rugat să publicăm următoarea scrisoare:

Inainte de a da publicităţii această scrisoare publică (?), am stat şi am judecat acest act. In cele din urmă am ajuns la convingerea că pentru lămurirea opiniei publice greceşti din România, tăcerea mea ar fi însemnat o trădare a ideologiei mele politice (sublinierea e a noastră. Dar de care ideologie politică e vorba? Evident, de cea comunistă), *căutând a ascunde un grup de oameni cari în neştiinţă de cauză, procedează aşa cum procedează astăzi.*

M'am văzut nevoit, şi asta o spun cu durere în suflet, să mă retrag din organizaţia E. A. M. din Bucureşti, organizaţie care a fost creată, din motive ce le voiu expune mai jos:

In penultima şedinţă a comitetului acestei organizaţii, am constatat cu regret trei lucruri, pe care le-am înfierat atuncia cu toate protestele ce s'au ridicat împotriva mea.

In primul rând s'a cerut ca organizaţia E. A. M. să adere la platforma FND-ului, în al doilea rând organizaţia să protesteze împotriva guvernului deatunci şi în al treilea rând s'au ridicat chestiuni de ordin stricte personale împotriva exponenţilor Elenismului din România.

Aceste trei chestiuni ridicate în acea şedinţa, nu a avut [illegible], nu numai aprobarea mea, dar nici a unor membri din comitetul de conducere.

Nu este permis nici unui grec din această ţară să se amestece în treburile interne din România, căci nici un grec nu are veleităţi politice în această ţară ospitalieră (sublinierea este a dlui Theo), *dar chiar prin absurd, dacă s'ar admite aşa ceva, însăşi constituţia românească nu permite acest lucru. Cred că orice român sau grec nu poate decât să aprobe acest punct de vedere. Deasemeni nu e permis ca o organizaţie să fie remorcată la ambiţii personale (?) împotriva unor X persoane, luându-se hotărâri de a opri pe un membru înscris să citească un ziar. Odată ce Comisia Aliată de Control, a aprobat apariţia unei publicaţii nu e permis nimănui să devie cenzor al membrilor organizaţiei. Aceste metode îmi repugnă şi nu au altă denumire decât dictatoriale.*

Organizaţia EAM din România a fost întemeiată de mine, în colaborare cu cinci vrednici luptători, câştigaţi pentru această ideie, în sprijinul EAM-ului din Grecia şi al colonelului Bakirtzis, un prieten pe care l-am apreciat şi cunoscut de aproape (sublinierea ne aparţine).

Organizatia avea ca scop iniţial: unirea tuturor grecilor, apărarea intereselor greceşti în România, crearea de cantine, dispensare şi cooperative pentru ajutorarea populaţiei nevoiaşe greceşti, ajutorarea celor lipsiţi de mijloace din ţară şi familiile partizanilor din Grecia, ţinerea de conferinţe pentru cunoaşterea reciprocă a celor două ţări amice (în spirit comunist, fără îndoială, sublinierea e a noastră).

In organizaţie nu puteau pătrunde decât numai cei ce posedau paşapoarte, adică cetăţeni supuşi greci.

Un program, despre care sunt convins că toţi românii şi grecii nu îi vor gasi o lacună ci dimpotrivă cuvinte elogioase.

Acestea "erau" punctele esenţiale din programul propus pe baza căruia trebuia să activeze organizaţia EAM din România.

S'a întâmplat aşa cum am spus la începutul acestei scrisori, ca elemente nepregătite şi interesate să ceară ca organizaţia EAM să se amestece în chestiunile politice interne din România, iar ca membri au fost primiţi greci, cari sunt cetăţeni români şi au toate drepturile să activeze în orice altă organizaţie română din ţara, nu însă în EAM.

Am căutat şi pot afirma fără să fiu desminţit, să fac o cât mai largă publicitate, în toată presa română: mărturii stau articolele mele, în jurul organizaţiei EAM din România pe care am reuşit să o fac cunoscută în tară; am căutat să intru în legătură cu persoane proeminente din viaţa publică româna (Pătru Groza, Bodnarciuc, Liuba şi Iosif Chisinevschi, etc. n. n.) şi greacă pentru a găsi un sprijin material (mai ales, n. n.) şi moral în acţiunea mea (sublinierea e a noastră).

In clipa când am constatat că această organizaţie tinde să devină o trambulină pentru anumite persoane ce aveau unele chestiuni de rezolvat cu elenismul din ţară, în clipa când am văzut că iresponsabilii cer ca această organizaţie greacă să ia parte la luptele interne din România, am crezut de a mea datorie să părăsesc această organizaţie.

Grecii din România nu au dreptul să lupte decât pentru patria lor şi pentru susţinerea intereselor greceşti (sublinierea noastră).

Sunt convins că o bună parte din acei ce m'au găsit în organizaţie, mă vor urma pentru a pune bazele unei asociaţii aşa cum o cerem, aşa cum o vrem, şi aşa cum o înţelegem: apărarea intereselor muncitoreşti *greceşti şi lupta pentru dreptate şi democraţie.*

TRAIASCA GRECIA ETERNA SI NEMURITOARE!!!

ss RENE THEODOSIADE

Asupra acestu genial articol, s'ar putea scrie un număr întreg de revistă.

Nu am nimic contra lui René Theo. Din contra, îl felicit că el, grec, cu paşaport, cu patru clase primare şi agramat, şi în plus, fost comunist, a putut să facă în exilul românesc "cea mai mare gazetă", "cea mai bine informată", cea mai... etc.

Dar ce gândesc oare toţi Românii, de la Alfa la Omega, care i-au dat certificate, acestui agramat, comunist, etc.?

• Confratele "Cuvântul Românesc" (Ianuarie 1979), publică o "Intâmpinare" a dlui Nicolae Penescu, prin care dsa se plânge că e "atacat cu violenţă". Noi nu ne considerăm vizaţi, pentrucă nu l-am atacat niciodată şi, mai ales, cu violenţă. Noi l-am criticat şi dreptul la critică e democratic. Ori dl Penescu crede altfel?

Afirmăm că nici un rând din "Carpaţii" nu poate face obiectul unei acţiuni în justiţie. I-am cerut doar să se apere — scriindu — şi memoriile — contra afirmaţiilor, pretinse stenografiate, ale publicaţiilor comuniste din Ţară — Mihai Viteză era încă rege — în celace priveşte atitudinea dsale la-şă în procesul Maniu. Poate face această cerere a noastră, obiectul unei acţiuni în justiţie? Am spus că dl Penescu, în intervenţia în zisul "seminar" de la Paris, a fost departe de adevăr şi l-am pus anumite întrebări. A pune unele întrebări, chiar indiscrete, poate constitui obiectul unei acţiuni în justiţie? Nu am afirmat şi nici nu am insinuat sub nici o formă că dl Penescu ar fi venit din Ţară trimis de comunişti. Şi nu am făcut-o, pentrucă nu avem nici o probă. Dacă am fi avut, nu l-am fi ameninţat ci am fi publicat rapid broşura, fără să ne sinchisim de ameninţările sale cu justiţia.

Dar dl Penescu vine cu niste afirmaţii care duc deadreptul la anularea dreptului la critică. Dsa spune că pentru a critica pe cineva, să publici critica în ţara în care trăieşte cel criticat. Altfel, pare a spune dl Penescu, critica nu are nici o valoare. Adică pentru a critica pe dl Penescu, "Carpaţii" trebuie să apară la Paris, pentru a-l critica pe dl Raţiu trebuie să ne mutăm la Londra, pentru a scrie ceva contra dlor Demostene Enescu sau dr. Petre Vălimăreanu, trebuie să ne instalăm în Germania, iar pentru a-i spune dlui Găzdaru că e dement, trebuie să ne luăm catrafusele şi s'o întindem spre Buenos Aires. Dar ce ne facem când e vorba să criticăm pe Juliu Maniu? Ar trebui oare să facem o tipografie în cer?

Afirmaţiile acestea ne surprind când ele vin din partea unui om de Drept ca dl Penescu şi ne fac să tragem concluzia că dsa şi-a luat Dreptul cu ajutorul intensiv al lui babaca. Pe vremurile acelea se întâmplau multe din acestea.

• In Franţa a existat a gazetă — nu-i spun numele, pentru a nu fi dat în judecată — care avea cel mai mare tiraj. "Le Figaro" şi "Le Monde" erau departe în urmă, din acest punct de vedere. Şi totusi, acestei gazete cu cel mai mare tiraj, lumea îi spunea "gazeta *concierges-elor*".

De ani de zile, "Buletinul Izraeliţilor de Rit Elen" spune celorlalte publicaţii româneşti din exil, "fiţuici", adevărata gazetă fiind B. I. R. E. Nu credem că BIRE are cel mai mare tiraj. Noi scoatem "Carpaţii" în 1000 de exemplare şi bănuim că excelentul confrate "Cuvântul Românesc" iese în mai multe exemplare. BIRE trebuie să fie departe în urmă. Afirmă însă BIRE că el are cel mai mare număr de abonaţi. Aceasta e posibil, pentrucă noi trimitem foarte multe exemplare gratuit. In multe cazuri... numai deal dreacului. Dar chiar în cazul că BIRE are mai multi abonaţi plătitori, situaţia rămâne acelaşi: "Buletinul Izraeliţilor de Rit Elen" e "*gazeţa concierges-elor*. Că recent i s'a dat un impresionant număr de certificate, insemneaza — nimic altceva — că în exilul românesc există un impresionant număr de *concierges*.

• BIRE a fost scos la Paris, de două persoane: M. F. (inkelştein) Economu şi un oarecare Florian, pe acea vreme funcţionar la Legaţia de pe rue Brémontier. E probabil că la început, BIRE era subvenţionat de Legaţie. Apărea în vreo 4-5 foi, nelegate. Sub formă insinuantă, se dădeau ştiri din Ţară, într'o lumină favorabilă comuniştilor de la Bucureşti. Desfidem pe "directorul nostru" să facă dovada contrarie. Dealtfel Economu, sub egida Legaţiei, ţinuse o conferinţă despre extraordinarele şi binefacătoarele consecinţe ale Reformei monetare de la Bucureşti.

Trebuie să recunoaştem însă că Economu era un evreu foarte cum se cade. Un fel de Raul Rubsel. S'a rupt de Legaţie, ba sa rupt şi de evrei, devenind deadreptul antisemit. Economu a hotărît să se ducă în Izrael, pentru a se stabili acolo. Acestei călătorii în Izrael, i se datoreşte faptul că René Theo a devenit director al "Buletinului Izraeliţilor de Rit Elen". Plecând, Economu i-a lăsat BIRE lui Theo, care se aciuase pe acolo tot cu meseria lui de lipitor de timbre. Din Izrael,

Economu s'a întors antisemit. Şi-a botezat fetiţa la Biserica ortodoxă, naş fiind René Theo. Economu câştiga ceva bani fiind corespondent al unor ziare din Izrael. Făcându-şi fata creştină, evreii i-au retras aceste corespondenţe, ba a şi fost excomunicat.

Dar, după înapoiere, Economu i-a lăsat Buletinul lui Theo. Aşa ca dl René Theo, afirmând — nu deadreptul, recunoaştem — că el e directorul lui Bire de peste 30 de ani, spune un neadevăr. Pentrucă M. F. Economu a fost director câţiva ani al lui Bire, şi din cei 30 de ani, Theo ar trebui să taie câţiva. Aceasta pentru a fi pe linia adevărului. Dar cum se face că atâtea "personalităţi" fac astăzi apel la coloanele lui BIRE, când această foaie a fost scoasă pentru a servi pe comunişti, iar actualul director a fost comunist EAM-ist? Ori dl Penescu va crede că şi acestea sunt un atac "violent" la imaculata dsale persoană şi deci poate să ne dea în judecată!

● Cu cât trece timpul, văd că domnul filozof D. C. Amzăr e un om de înţeles. Văzând că nu poate tăia nodul gordian, dsa a făcut cel mai cuminte gest: a renunţat să-l taie. După ce la început, pe toţi cei ce nu credeau în viabilitatea Consiliului dlui Penescu, i-a arătat cu degetul şi a spus că fac jocul duşmanilor, adică al comuniştilor, a făcut o piruietă şi a schimbat de poziţie. A spus nici mai mult, nici mai puţin, decât că acest Comitet nu se poate face din cauza certurilor pentru şefie. Nu aşa de filozofic ca dsa, o spusesem eu cu două luni înainte.

Dar ultima piruietă — de înaltă clasă — o întâlnim în numărul pe Februarie al confratelui "Cuvântul Românesc". In acest număr, tot filozofic, sub titlul "Condiţie sine qua non a "Unirii tuturor" dl Amzăr ne spune deadreptul lucruri de necrezut. Spune dl Amzăr că pentru a realiza unirea e nevoie de împăcare, ori pentru împăcare, cei vinovaţi trebuie să-şi ceară iertare pentru toate greşelile făcute cu voie sau fără voie, şi aceasta cu scopul de a fi iertaţi.

Păi acest punct de vedere îl susţin eu de vreme îndelungată. De mult spun că oamenii politici ce au avut posturi de răspundere să-şi scrie memoriile: dnii Penescu, Raţiu, etc. Dlui Amzăr i se pare că aceste memorii nu sunt sincere. Poate. Dar când cineva în memoriile sale spune neadevăruri, vin ceilalţi şi-l bat pe umeri.

Dar memoriile ce trebuiesc scrise, şi încă urgent, trebuie să trateze fatidicul 23 August.

N. S. G.

CARPATII

REVISTA CULTURALA SI DE ACTIUNE ROMANEASCA IN EXIL

Director-Proprietar:
TRAIAN POPESCU

APARE ODATA LA DOUA LUNI
SUB INGRIJIREA UNUI COMITET DE REDACTIE

★

Redacţia şi Adminisraţia:
Calle Conde de Peñalver, 82, 4.°
Teléf. 402 11 01 - MADRID-6

Correspondenta:
Apartado 9.283 - MADRID (España)

★

Abonamente:

Anual	20 $ USA
De susţinere	40 $ USA
Expedierea Avion plus	5 $ USA

REDACTIONALE

Rugăm pe cititorii noştrii să scuze întârzierea cu care primesc acest număr din revista — CARPAŢII —, întârziere provocată de o prelungită grevă, a lucrătorilor din industria grafică.

Sperăm ca numărul 17, corespunzator lunilor Mai şi Iunie, să vă ajungă către mijlocul lunii viitoare.

* * *

In diverse rânduri am atras luarea aminte a celor cari primesc revista, ca s'o respingă la sosire dacă nu sunt interesaţi s'o citească, sau să ne anunţe că nu pot plăti abonamentul pentru ca, de la caz la caz, să le-o trimitem gratuit în continuare.

Cu regret comunicăm celor cari nu au răspuns în consecinţă, că nu vor mai primi pe viitor revista.

* * *

Incepând cu numarul viitor, compatrioţii din Franţa care doresc să primească revista sau cărţi, sunt rugaţi să se adreseze Domnului Prof. Filon Verca, 21, Rue Leon Hutin-Gagny 23320.